

DEMOKR

Peščica študentskih funkcionarjev zaradi ohranjanja privilegijev nasprotuje reformam.

S "ŠTEMARCO" PROTI REFORMAM

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Barbara Brezigar:

Tožilec mora delovati skladno s svojo prisego

Vedno in povsod.

Dnevno izgubimo veliko vode, tudi če mirujemo. Vendar ne mirujemo! Naša telesa so v skrbi za zdravje in lepši videz vedno v gibanju – na sprehodih v naravi, na treningih, v fitnesu, med tekom in ... pri drugih aktivnostih. Zato moramo paziti, da popijemo dovolj vode. Voda sodeluje pri prav vseh procesih v naših telesih! Najpomembnejši se dogajajo v možganih, zato dobro razmislite – in pijte Zala.

Prenovljeni v prihodnost

Metod Berlec

V rokah imate izvod prenovljene Demokracije. Želimo namreč, da bi ta tednik še raje brali. Ker stopamo v deseto leto svojega delovanja, smo se odločili, da revijo vsebinsko in oblikovno prenovimo, da bo za Vas, drage bralke in bralci, zanimivejša, bogatejša in prijaznejša. Na podlagi ankete, ki smo jo v začetku letošnjega leta objavili v naši reviji in pri kateri ste številni sodelovali s svojimi odgovori, predlogi in nasveti, smo spremembe v reviji opravili s pomočjo marketinške agencije Petindvajset, d. o. o. Črke v besedilih smo za malenkost povečali, da bo branje lažje. Iz revije smo umaknili televizijski spored, ki je bil med najmanj branih rubrikami v reviji. Če bi ga želeli ohraniti oziroma narediti zanimivega in preglednega, bi morali število strani zanj povečati, kar bi pomenilo povečanje obsega revije, to pa je povezano s precejšnjimi dodatnimi stroški. Zato se za to možnost nismo odločili. Nemara kdaj pozneje. Ohranili smo vse pomembnejše resne vsebine, dodali pa nekaj novih stalnih in občasnih rubrik, ki ste jih predlagali (zdravje, znanost in tehnika, črna kronika, avtomobilizem, rumene novice ...). Z njimi nagovarjamo tudi tiste, ki imajo radi lahkotnejše teme. Upamo, da smo spremembe naredili v pravo smer. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem, ki so pri prenovi sodelovali, pa tudi Vam, drage bralke in bralci, ki ste nam z anketnimi odgovori svetovali.

Napredek revije v zadnjih letih nam potrjuje, da smo na pravi poti. Število naših naročnikov in tudi prodanih izvodov v prosti prodaji se postopno povečuje. V preteklih letih smo imeli prav na tem področju največ težav, saj so nas poskušali pri tem omejevati na najrazličnejše načine, tudi s skrivanjem revije pod pultom. Trčili smo praktično ob neprebojni zid, saj Demokracije niso želeli dati na prodajna mesta oziroma le v

zelo omejenem obsegu. Jasna, kritična beseda oziroma drugačen pogled na dogajanje v Sloveniji sta jih motila. Pri tem smo bili pogosto neupravičeno stigmatizirani. Obkladalci so nas – in nas še –, da smo "... glasilo ...", da smo "... trebilo ...". Je pač tako, da nekateri, ko jim zmanjka argumentov, pokažejo svojo omejenost in začnejo žaliti ... Ne skrivamo, da smo svetovnonazorsko bliže sedanji vladi kot opoziciji. V nasprotju z drugimi se ne sprenevedamo, vendar kljub temu sedanjo vlado kritično ocenjujemo. V Zahodni Evropi, kjer imajo že večstoletno tradicijo demokratičnega tiska, je normalno, da so mediji svetovnonazorsko opredeljeni, še posebej to velja za dnevne in tedenske časopise. Seveda kljub temu delujejo v skladu z novinarsko profesionalnostjo. To velja tudi za nas. Ljudje nočejo brati brezobličnih glasil, ki želijo ugažati vsem (drugo je, če jih dobijo brezplačno), ampak taka, ki se do posameznih negativnih pojavov v družbi jasno opredeljujejo, čeprav to ni všeč nekaterim politikom, vase zaverovanim direktorjem ali morebitnim oglaševalcem. A v zadnjem času se tudi to spreminja. Monopoli, ki so dobro desetletje obvladovali Slovenijo, postopno padajo. Morda še prepočasi ...

V uredništvu Demokracije si bomo še naprej prizadevali, da bi bila revija čim boljša in čim verodostojnejša. V novih časih izzivov ne manjka. Stvari se postavljajo na novo, vsak dan prinaša nove možnosti ... Če se ob koncu podobno, kot to radi delajo v nekaterih drugih medijih, še malo pohvalimo, lahko mirno zapišemo, da je Demokracija danes soliden politični tednik s čedalje boljšo novinarsko ekipo. V uredništvu se bomo trudili, da bi bili še boljši. Priljubljenost in "teža" naše revije narašča, kar ji priznavajo tudi drugi mediji. Eden od njih je nedavno zapisal, da se je Demokracija "prelevila ... v pomemben dejavnik na slovenskem medijskem trgu". ■

Naše poslanstvo bo še naprej služiti javnosti. Zato bomo v Demokraciji še naprej objavljali tudi to, kar drugi zamolčijo.

UVODNE STRANI

- 8 **Dogodki:** Nova uprava Petrola
 9 **V središču:** LDS v (proti)ofenzivi
 10 **Pogledi:** Manjšinska aroganca
 11 **Kolumna:** Kdo je suveren v Evropi?

POLITIKA

- 12 Prvo leto nove poti
 15 Borci za lastne privilegije

GOSPODARSTVO

- 18 Elana jim ni uspelo olastniniti
 22 **Finance:** Vzpon obrestnih mer

SLOVENIJA

- 24 Sporna izbira še odmeva
 26 Za varnost prič

TUJINA

- 28 **Zamejstvo:** Koroški predvolilni golaž
 30 OVSE – sedanost in prihodnost
 32 **Globus:** Papež ozdravil bolnika
 33 **Tuji tisk:** Denar hranijo v nogavici

INTERVJU

- 34 Barbara Brezigar

NEKOČ IN DANES

- 38 Begunci in Koroška
 41 Na sledi Belinu
 42 Pleterje

KULTURA

- 46 Knjižne radosti
 47 Prešernovi dnevi

OGLEDALO

- 48 **Film:** Levji brlog
 52 **Zdravje:** Skupaj nad limfom
 54 **Šport:** Sagadinova vrnitev
 56 **Črna kronika:** Ne olajšajte jim slabih namenov
 58 **Rumeno:** Kaj skriva Pika?
 62 **Kronika časa:** Walt Disney
 65 **Tako mislim:** Demagogi
 66 **Ljudje:** Madež na opoziciji

34 Intervju: Barbara Brezigar

Najprej mora tožilec delovati skladno s svojo prisego. Se pravi, da bo delal po ustavi in zakonu. To je temeljno. Ravnati mora tudi etično, moralno. Dati mora nekaj na čast svojega poklica. Gre za celovito osebnost.

12 Prvo leto nove poti

V soboto je vlada praznovala prvi rojstni dan. 3. decembra lani je namreč slovesno prisegla vlada, ki ji predseduje Janez Janša. Kako se je znašla v prvem letu svojega delovanja?

15 Borci za lastne privilegije

Peščica funkcionarjev nekaterih študentskih organizacij je v zadnjem času ostro nasprotovala vsakršnim reformam, ki jih je na področju šolstva predlagala vlada.

18 Elana jim ni uspelo olastniniti

Revizorji so poslovanje Elana pregledovali dve leti, pri tem zamenjali tri vodje revizij in na koncu izdali najboljše poročilo doslej. Ugotovili so, da je t. i. Koržetova sanacijska ekipa Elan reševala predvsem s knjigovodskimi malverzacijami, poslovanje pa si je izplačevalo previsoke nagrade. Po ocenah so bile te previsoke za slabi dve milijardi tolarjev, nadzor je bil pomanjkljiv ali pa ga sploh ni bilo.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
 Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
 Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
 Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič,
 Barbara Kavtčnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Mitja
 Volčanšek, Gregor Drnovšek, Lovro Kastelic, Ana Müllner,
 Peter Avenik, Bogdan Sajovic, Lucija Horvat, Petra Janša
 Kolumnisti: dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič,
 dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič,

dr. Ljubo Sirc, dr. Andrej Capuder, mag.
 Klemen Jaklič, Esad Babačić
 Stalni zunanji sodelavci: Igor Gošte,
 Miran Mihelič, Peter Colnar, Janez Škalič,
 Vera Ban
 Lektoriranje: Joža Gruden
 Prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper
 Realizacija: Nova orbita d.o.o.
 Fotografija: Gregor Pohleven (urednik
 fotografije), Reuters, arhiv Demokracije
 Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor
 Datum natisa: dan pred izidom
 Izdaja: vsak četrtek;
 Cena: 550 tolarjev

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
 Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij
 ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98)
 sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava
 davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo
 polnočnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v
 mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina
 za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Fotografija na naslovnici: fotomontaža

Izjave povedo več o tistem, ki jih izreče

Aleš Kocjan

O prvem letu delovanja Janševe vlade in stanju v Liberalni demokraciji Slovenije smo se pogovarjali s poslancem LDS Milanom M. Cvikom.

Kako ocenjujete delo vlade po prvem letu njenega delovanja?

Kot sem dejal 3. decembra lani ob imenovanju nove vlade, bo Janševa vlada delovala po filozofiji "revni bodo revnejši, bogati še bogatejši". Leto kasneje se je ta napoved uresničevanja koalicijskih zavez na žalost potrdila. Pospešeno razslojevanje, rekordno zadolževanje v prvem letu vladanja, politično podrejanje javnih uslužbencev in spreminjanje neodvisnih javnih uslužbencev v politično kompatibilne uradnike, negativno vpletanje v gospodarstvo z afero Mercator in škodljivimi kadrovskimi menjavami ter posledična aroganca, samozadostnost in razvojna neučinkovitost vlade so glavne negativne značilnosti njenega delovanja.

So bili tudi kakšni dobri dosežki?

Dosežkov je samo nekaj. Najprej poenostavitve nekaterih upravnih postopkov, četudi se je to začelo že pod državnim sekretarjem v prejšnjem mandatu, sedanjim ministrom za javno upravo g. Virantom, ki je pripravljene projekte sedaj realiziral. V tem letu je bilo uresničeno pod ministrico Cerarjevo začeto dogovarjanje o znižanju notarskih tarif (žal te pozitivno vplivajo le na manjšo skupino). Načeloma korektna je odprava avtomobilskih nalepk, četudi bo šele od tožb dobaviteljev odvisno, kakšen bo končni učinek.

Napak v vodenju je seveda več. Prva ve-

lika napaka Janševe vlade je pospešeno razslojevanje, ko imajo najbogatejši vse več, revni in srednji sloj pa vse manj. To ni samo temelj predloga reform vladnega odbora za reforme, temveč je potrjeno v državnem zboru s sprejetjem prvih Janševih davčnih zakonov. Z dohodninskim zakonom bo vsakdo moral plačevati 20-odstotni davek na obresti za prihranke, hkrati pa se najbogatejši denacionalizacijski upravičenci izvzemajo iz enake obdavčitve davka na obresti.

Druga značilnost vladanja gospoda Janše in gospoda Bajuka je rekordno zadolževanje v letu 2005. Preko zadolževanja DARS, slovenskih občin in visokega javnofinančnega primanjkljaja se povečuje pritisk na javni dolg za 600 milijard tolarjev ali skoraj 10 odstotkov BDP. V enem letu se dolg oz. poročila slovenske države povečujejo z okvirno 30 na 40 odstotkov BDP.

Vlada se je večino časa ukvarjala samo z ocenjevanjem prejšnje vlade, zato ne preseneča, da so predlagana proračuna in pomemben del reformnih ukrepov slabi, nedodelani in nedomišljeni. To ni družba soglasja, temveč družba neenakosti in konfliktna družba.

LDS je v začetku mandata napovedala, da bo t. i. konstruktivna opozicija, vendar se zdi, da ni tako. Se s tem strinjate?

Naloga opozicije je, da opozarja na napake vlade. LDS to nalogo opravlja korektno

in odgovorno. Naša kritika bi bila zagotovo lahko še bolj konstruktivna, če delovanje vlade ne bi bilo tako zelo destruktivno.

Na zadnji seji sveta vaše stranke je v stranki prišlo do več kadrovskih menjav. Nekateri menijo, da gre za obračun Jelka Kacina z intelektualnim jedrom stranke. Ali tudi vi te menjave vidite tako?

Imenovanje generalne sekretarke oziroma generalnega sekretarja stranke je običajna kadrovska menjava, ki jo opravi svet stranke na predlog predsednika stranke.

Predsednik se je odločil predlagati tudi novo sestavo izvršnega odbora stranke; kljub nekaterim zapletom so bile na koncu tudi pri tem predlogu v celoti spoštovane določbe statuta stranke.

Odločitev sveta LDS razumem kot podporo utemeljitev vrste članov in članic sveta LDS.

Kako komentirate izjave Jelka Kacina o nekaterih članih stranke? Iva Vajgla je recimo označil za otroka, ki se sredi Maximarketa vrže po tleh, ker želi igrarčo, vam pa je bila namenjena izjava, češ, "kam bo stranka prišla, če bodo na odločitve vplivala zunanja mnenja, ki vplivajo na strankine funkcionarje"?

Omenjenih izjav ne želim komentirati. Vsak komentar bi bil namreč odveč. Izjave povedo več o tistem, ki jih je izrekel, kot o tistih, o katerih govori.

Nova metla

Potem ko je košarkarsko moštvo Union Olimpija znova prevzel Zmago Sagadin, so košarkarji dosegli prvo zmago po enajstih porazih. Bolj zapleteno pa je pri zmagah in porazih "rdečih" sindikatov, saj se še vedno ne morejo zediniti, ali jim je protest v Ljubljani uspel ali ne. Očitno bi tudi oni potrebovali novega "trenerja".

ISKRICA

Gozdovi

Gašper Blažič

Zadnje tedne v Sloveniji menda spet vre. In to spet zaradi gozdov, ki naj bi jih dobila Cerkev, čeprav smo se neka-ko že navadili na to, saj se nacionalizirano premoženje vrača že kakšnih pet-najst let. Nič čudnega, da je zaradi tega v zadnjih petnajstih letih že marsiko-mu pregorela glava. Na primer lovcem, ki menda ne bodo mogli več tako svo-bodno loviti v doslej državnih gozdo-vih (sicer bi jim sv. Frančišek Asiški lah-ko navil ušesa), pa gobarjem, ki naj ne bi več smeli nabirati jurčkov in tako na-daljevati zlate tradicije tovariša Stane-ta Dolanca. Da bi seveda gozdovi ostali še naprej v državni lasti, so doslej tako ali tako skrbeli najvidnejši uslužben-ci njegovega »rdečega lemenata« pod vodstvom spirituala Zdenka.

In v čem je sploh problem gozdov? Morda v tem, da jih bo »pobasal« Vati-kan? No, res je zanimivo, da imajo ne-kateri Vatikan, Cerkev in duhovnike za tako napredne, da bi lahko gozdove stisnili na žepno velikost, da bi jih po-tem lahko »pobasali« v žep kot otroci žvečilne gumije. Morda pa je problem v tem, da gozdovi prinašajo veliko bo-gastvo? To bi veljalo v primeru, če bi se škofje in duhovniki v prihodnje res pre-važali v luksuznih limuzinah in stano-vali v vilah. Še Forum 21 bi bil v primer-javi z njimi navaden vajenec. Nekateri namreč pravijo, da se vodja Forum 21 in naš nekdanji predsednik Milan Ku-čan še vedno vozi s starim golfom in zato predstavlja poosebljeno skro-mnost. Menda ima celo pokojnino niž-jo kot prej omenjeni spiritual Zdenko, hišico v Murglah pa naj bi si bil itak kupil za skromen denar. Čudno, da se ni pojavil na demonstracijah, ki so jih or-ganizirali sindikati in ki naj bi jih Cer-kev menda obsodila, kakor trdijo naši »neodvisni« mediji. Po njihovih naved-bah naj bi Cerkev z vrnitvijo gozdov postala lastnica kar četrte slovenske zemlje, kar si nekateri razlagajo kot pri-ključitev dela slovenskega ozemlja dr-žavi Vatikan. To je gotovo hujša kata-strofa kot rapalska pogodba ali koroški plebiscit.

In nauk zgodbe? Še vedno bolje vra-bev v roki kot golob na strehi – če samo pomislimo na prodajo koprške banke Italijanom, kar je tiho »požegnal« tudi varuh nacionalnega interesa, ki se še vedno vozi z golfom ...

H-umor

»Čakam, da me vržejo ven.«

(Milan Balažič, pobudnik ustanovitve Libe-ralnega kluba, odgovarja na vprašanje, ali je še vedno član LDS.)

»Začetek je bil dober, potem se je pa vse sfi-žilo.«

(Zmago pl. Jelinčič v primerjavi z lanskim de-cembrom ni preveč zadovoljen z novo vlado.)

»Če so nas včasih zmerjali, da smo grozni, moram reči, da je bila LDS vajenec za se-danjo koalicijo, ko gre za aroganco in ob-našanje do javnosti.«

(Predsednik LDS Jelko Kacin zna vedno naj-ti nekoga, ki je hujši od njega.)

»Med tekmovalci sem vsekakor bolj občuti-la hinavščino, zahrbtnost in napetost.«

(Jasna iz oddaje TV Bar ni imela preveč do-bre družbe, če izvezamo njenega Andreja.)

»Razpravljamo o predlogu zakona, ki je skrajno slab in pomanjkljiv. Tako zelo, da je videti, kot da imamo opravka z ortoko-munistično vlado, ki namerava zapreti celo prodajalne s spominki na Brezjah.«

(Poslanec LDS Matej Lahovnik je na svojski na-čin opisal sprejemanje novele zakona o trgovini.)

»Mislim, da glavni ukrepi niso namenjeni tistemu, o čemer reforme govorijo, torej večji konkurenčnosti, temveč so namenje-ne novemu prestrukturiranju družbene moči in bogastva.«

(Varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek je že zamudil stare dobre čase »prihvatizacije«.)

»Takrat sem na martinovo opravila kar štiri teste alkoholiziranosti v eni noči.«

(Tisto noč, ko je Simona Štraus Flajnik po-stala vinska kraljica, je morala kar nekajkrat »pihati«.)

»Tolikokrat, kot je bilo ime Ljubljane in Slovenije v letu predsedovanja OVSE iz-govorjeno pravilno, v življenju še nisem doživel.«

(Diplomat Boris Frlec je končno dočkal, da za Evropejce ni več Slovak.)

»Če so naši očetje preživeli informbiro, bomo tudi mi preživeli reformbiro.«

(Poslanec SD Dušan Kumer na lastni koži čuti, da se zgodovina ponavlja.)

»Sindikati v Sloveniji smo že dolgo tega opusti-li ozimnice in podobne stvari iz preteklosti.«

(Sindikalni voditelj Dušan Rebolj sodi med naprednjake.)

Podiranje komunističnih mitov

V uglednem nemškem dnevniku *Franfurter Allgemeine Zeitung* (FAZ) je v začetku tedna Karl-Peter Schwarz obravnaval začetek razprave o povojnih zločinih v Sloveniji, ki ga je spodbudila tudi razstava zgodovinarja Mitje Ferenca Prikrto in očem zakrito v ljubljanskem Muzeju novejših zgodovine. Po Schwarzovih ugotovitvah povojni obračuni nikjer niso bili tako brezmišlni, brutalni in obsežni kot pri nas.

Ni čudnega, da so slovenski mediji članek v FAZ mirno prezrli, saj ta v svetovni javnosti podira trdožive mite o komunistični jugoslovanski preteklosti. Avtor zasluge za prikaz razstave v Ljubljani v nasprotju z akademsko elito slovenskih zgodovinarjev namenja novemu direktorju muzeja Jožetu Dežmanu. Edina skrb slednje, ugotavlja Schwarz, je namreč izogibanje »reviziji zgodovine«.

Tako je 16 zgodovinarjev, ki po novinarju FAZ že od komunističnih časov negujejo mit o skoraj brezmadežni partizanski zgodovini, vladi javno očitalo podrejanje zgodovinskega raziskovanja, čeprav je razprava o pobojih pokazala na enostransko predstavljanje preteklosti brez ozira na mednarodni kontekst.

Schwarz navaja očitke omenjenih zgodovinarjev, da revizija slovenske zgodovine ogroža slovenske interese v odnosu do Italije in Avstri-

FAZ razkriva slovensko komunistično preteklost.

je. Da bi preseгла predsodke, sta Dežman in avstrijski zgodovinar Alfred Elste skupaj pripravila razstavo Pod kljukastim križem in Titovo zvezdo, medtem pa se je slovensko-avstrijska zgodovinska komisija končala s škandalom, ko je vodja slovenskega dela komisije Dušan Nečak objavil lastne sklepe, ne da bi počakal na prispevek Avstrijcev. Za novinarja FAZ je prav široka razprava o slovenskih žrtvah partizanov pripomogla k temu, da se stara predstava zgodovine ne vzdržuje več. M. V.

Modrosti tedna

»Sam sem počaščen, da lahko delujem v komisiji, ki strokovno korektno in etično odgovorno deluje z vzorno pripravljenimi tedenskimi sestanki in z ekipo mladih pravnikov, ki tako najbolj nazorno spoznavajo brezpravje druge Jugoslavije. Slovenija pa skozi vse bogastvo pričevanj in dokumentov, ki spremljajo vloge, dobiva temeljno dokazno gradivo, v katerem na tisoče ljudi s svojimi dramatičnimi zgodbami priča o brezumnosti tistih, ki so jih zmerjali in jih še zmerjajo s kolaboranti in okupatorskimi plačanci.«
(Zgodovinar Jože Dežman)

»V vsesplošnem prisvajanju, ki ga še najbolje opredeli rek Kar je tvoje, je moje, kar je moje, pa tebe nič ne briga, se Slovenija še vedno utaplja predvsem v nespoštovanju zasebne lastnine; nespoštovanju, ki pa ima že šestdeset let stare, še revolucionarne korenine. Pri pojmovanju lastnine velja pri nas prava pojmovna zmešnjava.«
(Novinarka Vida Petrovčič)

Janša za Damijana

Tik pred zaključkom redakcije smo izvedeli, da je premier Janez Janša predlagal dr. Jožeta P. Damijana za ministra brez listnice, odgovornega za usklajevanje in spremljanje izvajanja strategije razvoja Slovenije. Damijan je bil zaradi osrednje vloge v vladnem odboru za reforme in njihovega zagovarjanja v medijih že dolgo najverjetnejši kandidat za to mesto. Osemintridesetletni doktor ekonomskih znanosti in izredni profesor za mednarodno ekonomijo je začel vidneje nastopati v javnosti julija lani, ko je prevzel projekt reform. M. V.

Jože P. Damijan

Mlada Slovenija podprla reforme

Na Ptuj se je konec preteklega tedna končal dvodnevni kongres Mlade Slovenije (MSi), podmladka NSi, na katerem so delegati za novega predsednika izvolili Roberta Ilca, za podpredsednika in podpredsednico pa Alena Saliho-viča in Marjeto Polajnar. Na kongresu so sprejeli tudi triletni program svojega dela.

Kot je ob začetku kongresa dejal zdaj že nekdanji predsednik podmladka Jernej Pavlin, ki se za položaj predsednika tokrat ni potegoval, je cilj vladnih reform izboljšanje življenjskega standarda in povečanje konkurenčnosti gospodarstva, zato jih v MSi popolnoma podpirajo. Pavlinovemu stališču se je pridružil tudi predsednik NSi Andrej Bajuk in dejal, da so bile demonstracije prenašljive, saj so pogovori o reformah s sindikati še čisto na začetku.

Na kongresu so delegati začrta-

Novi predsednik Mlade Slovenije je Robert Ilc.

li tudi program svojega dela v naslednjih treh letih. Kot so zapisali v dokumentu z naslovom Agenda 2000 – Spremembe za jutri, se bodo v prihodnje med drugim zavzemali za brezplačno osnovno in srednjo šolo, za uvedbo zahodnega tipa pokojninskega sistema z osnovno državno pokojnino in nadaljnjo liberalizacijo telekomunikacijskega trga. A. K.

Naša meja s Hrvaško

Slovenski narodni forum in Znanstveno-univerzitetni forum sta v sredo, 30. novembra, v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa pripravila okroglo mizo z naslovom Naša meja s Hrvaško.

Pri okrogli mizi, ki jo je povezoval predsednik Narodnega foruma mag. Marjan Cerar, so sodelovali prof. dr. Janko Prunk, predsednik slovensko-hrvaške zgodovinske komisije, dr. Stane Granda, zgodovinar, in doc. dr. Miha Pogačnik, strokovnjak za mednarodno pravo.

Zgodovinar dr. Janko Prunk je orisal zgodovinski razvoj odnosov med Slovenci in Hrvati. Po njegovo je bil odnos Hrvatov do Slovencev zaradi različne tradicije državnosti pogosto obremenjen s superioriteto, ki je še vedno navzoča. Po ugotovitvah avstrijskega konzula v Ljubljani leta 1922 smo bili Slovenci do Hrvatov bolj spravljivi, ker nismo imeli tako razvite politične tradicije, poleg tega pa smo se Slovenci v začetku dvajsetega stoletja po-

čutili veliko bolj ogrožene (leta 1920 je bil slovenski narod s kroškimi plebisciti in rapalsko pogodbo razkosen med več držav), zato smo iskali zavetje v močni državi (Kraljevini SHS, kasnejši Jugoslaviji), medtem ko so imeli Hrvati zaradi manjše ogroženosti drugačen odnos do drugih jugoslovanskih narodov in so tudi bolj poudarjali avtonomijo. Zgodovinar dr. Stane Granda pa je poudaril, da je bilo pravo slovensko morje dejansko med Trstom in Štivanom, medtem ko so bila mesta na sedanji slovenski obali italijanska, čeprav s slovenskim za-

Marko Pogačnik, Janko Prunk in Stane Granda

ledjem. Problem slovenskega zgodovinopisja pa je, da je doslej vedno podcenjevalo pravne argumente.

Mednarodnopravni vidik problematike meje s Hrvaško je orisal dr. Miha Pogačnik. Po njegovo je težava v tem, da je treba pri reševanju mejne problematike izhajati iz stanja, kakršno je bilo 25. 6. 1991, vendar pa je bilo stanje leta 1991 na območju Piranskega zaliva precej drugačno, kot je sedaj. Protestne note, ki sta jih vlagali državi, po njegovem mnenju niso odveč, saj je tako zapisano vsakršno odstopanje od dogovorov. Čeprav je dosedanja republiška meja postala državna meja med Slovenijo in Hrvaško, je prav ta meja ostala nedoločena, pri čemer pa se je Slovenija vedno držala katastrskega kriterija, medtem ko je Hrvaška poljubno izbirala kriterije glede na ugodnosti. O možnosti arbitražne rešitve je dr. Pogačnik dejal, da je treba arbitražo izpeljati z začetnega stanja, kot najprimernejšo pa je izpostavil ad hoc arbitražo, saj bi se v primeru reševanja na sodišču v Haagu lahko vmešala Italija. G. B.

Novo vodstvo Petrola

Po pričakovanjih je Petrol 1. decembra dobil novo upravo. Dosedanjega predsednika uprave Janeza Lotriča, ki ga bremeni sum kršitve konkurenčne klavzule, je zamenjal Marko Kryžanowski, dosednji predsednik AC-Intercarja, na novo funkcijo podpredsednika uprave pa je nadzorni svet imenoval dosednjega nadzornika Igorja Irigoliča. Člana nove uprave sta še Alenka Vrhovnik Težak in Boštjan Napast. Vrhovnik Težakova in Napast prevzemata področji, ki ju je do konca septembra, ko je po odstopu družbo zapustil, vodil Vladimir Jančič. Oba prihajata iz hiše; Vrhovnik Težakova, ki je v Petrolu od leta 1995, je bila Jančičeva pomočnica, Napast, ki je v družbi od leta 1998, pa je bil nazadnje direktor sektorja prodaje belega blaga. Lotrič, ki mu je po odstopu konec oktobra potekel mandat, iz Petrola odhaja z razrešnico za delo v lanskem poslovnem letu. V Petrol pa po besedah predsednika nadzornega sveta Jožeta Zagožna prihaja nova, sveža ekipa, ki ima znanje in motivacijo, kar se bo po njegovem prepričanju kmalu odrazilo tudi v uspehih družbe. V. K.

Vlada o plačah

Vlada je na seji pred tednom dni sprejela odlok o plačah funkcionarjev, ki naj bi dokončno uredil plače v vrhnjem sloju javnega sektorja. Po novem bodo plače sestavljene iz osnovne plače in dodatka za delovno dobo z izjemo pravosodnih funkcionarjev.

S tem ukrepom se bo večini funkcionarjev plača znižala, edina izjema so po besedah ministra za javno upravo Gregorja Viranta nekateri župani, ki so se jim plače leta 1998 zmanjšale praktično za polovico. Odlok bo začel veljati 1. marca prihodnje leto, ko bodo vidne tudi njegove prve posledice. Dodatek za delovno dobo se bo namreč znižal z 0,5 na 0,3 odstotka za vsako dopolnjeno leto delovne dobe. Na ta račun naj bi prihranek v proračunu do konca leta 2009 znašal 4,3 milijarde tolarjev. P. A.

Minister za javno upravo Gregor Virant

LDS v (proti)ofenzivi

Gašper Blažič

Kritično do vlade Leto dni po izvolitvi nove vlade je svoj odnos do nje v javnosti predstavila tudi največja opozicijska stranka LDS, ki se očitno počasi izkopava iz krize, v katero je padla po porazu na volitvah. Njen predsednik Jelko Kacin je namreč minuli teden prvo leto mandata Janševe vlade ocenil izjemno kritično s pripombo, da se vlada obnaša, kot da je državo od volivcev dobila v last in ne v upravljanje. Pri tem naj bi bila glavna problema odprava protikorupcijske komisije in namera vlade po prevzemu medijev. Kacin je tako izrazil prepričanje, da obstaja neposredna povezava med prodajo državnega deleža v Mercatorju pod ceno in prevzemom časopisne hiše Delo. Po njegovem mnenju je vlada samozadostna tudi v odnosu do državnega zbora, saj naj bi bile vse pomembne odločitve sprejete zunaj parlamenta, poleg tega naj bi vladajoča elita poskušala diskvalificirati civilno družbo, med ljudi pa naj bi sejala strah pred izgubo delovnih mest. Kacin je poleg tega opozoril na »amerikanizacijo« na področju šolstva in ekonomije, kritičen pa je bil tudi do vladnega pristopa do odnosov s Hrvaško, saj naj bi po njegovem mnenju vlada kljub podpisu dogovora o izogibanju incidentom odstopila od izvajanja suverenosti v Piranskem zalivu.

Zmernejši kot Rop? Čeprav so Kacinove kritike na račun vlade v marsičem pljuvanje v lastno skledo – spomnimo se, da so vse prejšnje vlade popuščale pri suverenosti v Piranskem zalivu, poleg tega pa je v prejšnjem mandatu imela LDS skupaj s koalicijskimi partnerji precej trdnejšo večino kot sedanja vladna koalicija –, pa lahko ugotovimo, da je Kacin v svojih sicer populistično obarvanih nastopih nekoliko zmernejši kot njegov predhodnik Anton Rop. Tako je Kacin izpostavil tudi nekaj pozitivnih potez, ki jih je napravila Janševa vlada, kot so znižanje cen notarskih storitev, poenostavitev upravnih postopkov in omejevanje plač direktorjem v javnem sektorju. S tem je v retoriki ubral pot, ki je nekoliko bližje njegovemu poslanskemu kolegu iz evropskega parlamenta Borutu Pahorju kot pa Kacinovemu predhodniku Ropu. Slednji je prav tako na račun vlade izrekel veliko ostrih kritik, češ da se je v minulem letu dni vlada rekordno zadolževala. Njeno delo je precej pavšalno označil za »slabo, neučinkovito in samozadostno«. Poleg tega je vlado obtožil, da se je pol leta ukvarjala z zapuščino prejšnje vlade, zaradi česar je zamudila z reformnimi ukrepi, poleg tega pa naj bi se po Ropovih besedah zaostrovala socialna neenakost.

Bo nastala nova stranka? Čeprav se je javnomnenjska podpora LDS po Kacinovem prihodu na oblast nekoliko povečala, pa težko verjamemo, da bi LDS na lokalnih volitvah utegnila doseči kakšen večji uspeh, še posebej glede na zadnje zdrahe v ljubljanski mestni občini in neenotnost znotraj stranke, kar je priznal tudi Anton Rop. Po mnenju nekaterih je problem LDS tudi v tem, da tudi pod novim vodstvom ohranja značaj ultralevičarske stranke, ki naj bi samo nosila ime »liberalna«, zaradi česar bi utegnilo v prihodnosti priti celo do

Ustanovitvi Liberalnega kluba naj bi botrovalo dejstvo, da v Sloveniji ni prave liberalne stranke. Tako naj bi po mnenju dr. Milana Balažica LDS glede liberalne usmeritve prehiteli celo Pahorjevi Socialni demokrati.

ustanovitve nove liberalne stranke. Njen znanilec je nedavno ustanovljeni Liberalni klub, katerega glavna pobudnika sta dr. Mičo Mrkaič in dr. Milan Balažič ter še nekateri liberalno usmerjeni intelektualci. Ustanovitvi Liberalnega kluba naj bi botrovalo dejstvo, da v Sloveniji ni prave liberalne stranke. Tako naj bi po mnenju Balažica LDS glede liberalne usmeritve prehiteli celo Pahorjevi Socialni demokrati. Podobno meni tudi Mrkaič, za katerega naj bi bile napovedane vladne reforme še premalo korenite. Seveda pa se postavlja vprašanje, koliko volivcev bi utegnili mobilizirati morebitna nova liberalna stranka. Po mnenju poznavalcev nastop stranke z močno poudarjenimi liberalnimi stališči ne bi resno ogrozil obstoja LDS, ki se ima kljub socialni demagogiji še vedno za pravo liberalno stranko, pravi liberalni program pa naj bi znotraj LDS doslej zastopal le Jožef Školč. Ali bo domnevno »levičarstvo« LDS sprožilo spopad s Pahorjevo SD, pa bomo še videli. ■

Škodljivi politiki

Vida Kocjan

Premier je ob prvi obletnici imenovanja vlade za Večer v daljšem pogovoru govoril o prvem letu vladanja.

Razkril je nekatere anomalije, predstavil delo vlade v preteklem letu in govoril o reformah, ki jih je pripravila skupina približno 200 strokovnjakov iz različnih političnih opcij, na koncu pa potrdila tudi vlada. Predlog reform gre zdaj v širšo razpravo, cilj pa je povsem jassen. Slovenijo je treba čim prej pripeljati vsaj na povprečje razvitih evropskih držav. Že prvi dan po objavi pogovora so predsednika vlade z vsemi topovi napadli Jelko Kacin, Anton Rop in Matej Lahovnik. Predstavniki LDS torej, ki je slovenskim državljanom in državljanom krojila življenje dolgih dvanajst let.

Čeprav so med seboj sprti, so tokrat združili moči in napadli Janeza Janšo, zavedajoč se, da je napad najboljša obramba. Vladnemu predsedniku očitajo, da ne govori resnice. Njihovi argumenti so, milo rečeno, iz trte izviti. Na tem mestu ne bomo govorili o podrobnostih, ostali bomo pri Janševi trditvi, da nasprotniki reform državljanom ponujajo bedo. Dejstvo je, da je zdajšnja gospodarska rast približno 4-odstotna. Če želimo ujeti povprečje držav EU v naslednjih desetih letih, mora država to rast povečati vsaj na 6 odstotkov. To pa ni malo; za to so potrebne reforme in ustrezna strategija razvoja. Kdor je prebral pogovor z dr. Janezom Šušteršičem, ki smo ga v našem tedniku objavili pred nekaj tedni, je ugotovil, da je slovenska blaginja brez uvedbe reform v naslednjih letih zelo vprašljiva. Direktor urada za makroekonomske analize je dejal, da obstajajo v slovenskem gospodarstvu precejšnje strukturne težave, ki se bodo ali pa se že kažejo tudi v nižji gospodarski rasti. Zato je razmišljati o tem, da lahko naslednjih deset let rastemo vsako leto za 4 odstotke, ne da bi v gospodarstvu kar koli spremenili, nesmiselno.

Ključno je torej vprašanje, ali Slovenija izvede reforme in se povzpne ali pa tega ne naredi in bo gospodarska rast čedalje nižja. Vse to Lahovnik in Rop zelo dobro vesta, zato se ne moremo izogniti občutku, da predlogu reform nasprotujeta izključno zato, da bi lahko čez nekaj let s prstom kazala na Janšo, češ da za državo ni naredil nič. Zelo narobe je tudi to, da s svojim nasprotovanjem zaradi lastnih koristi škodita predvsem slovenskim državljanom. Ker to delata zavestno, je to še toliko bolj obsojana vrednota.

Manjšinska aroganca

Pavel Ferluga

Aroganca Ljubljane in Illyjeva evroregija. Tako piše Vlado Šav v Primorskih novicah 2. 12. 2005.

Pravijo, da je sožitje v večetničnih krajih nemogoče, če se Slovenci ne dvignemo nad lastno narodnostno pripadnost, da bomo videli tako slabosti kot vrline obeh etnij ter uvideli, kako je do razhajanj prišlo, in jih seveda presegli, če bomo imeli dovolj dobre volje. Tako modruje manjšinec Šav (mogoče sorodnik Silvana Saua, pripadnika italijanske manjšine in izolskega podžupana, ki je dal veto na podelitev Kocjančičeve nagrade Milanu Gregoriču). Popolnoma ga razumem s stališča laškega nacionalnega interesa glede evroregije, ki jo predlaga Illy. Pri tem se sklicuje prav na pripombo Milana Gregoriča v zvezi z Illyjevo evroregijo, ki predstavljajo po mojem mnenju povsem legitimni dvom o sodelovanju s tistimi, »ki te že poldrugo stoletje prezirajo in nate pljujejo« in se zaradi njih »ne bomo spet znašli na kolenih pod pritiski nadutih in izsiljevalskih sosedov«. Ko Šav omenja te Gregoričeve besede, pravi, da ne ve, kaj je avtor hudega doživel (hic!), ker sam ni imel nič skupnega z omenjenimi »grozovitostmi« (vprašam se, ali sploh pozna polpreteklo zgodovino posebnega »sožitja«, ki smo ga bili Slovenci deležni s strani njegovih zares grozovitih sonarodnjakov na tem območju).

Premalo je tu prostora, da bi podrobneje opisal, kaj ta gospod tvezi v zvezi s predlagano Illyjevo evroregijo, a najbolj ga moti, da bi bila središče regije »arogantna« Ljubljana. Tu razlaga, da bi moral biti edino naravno središče »zgodovinski srednjeevropski emporij Trst«, ker ga omenjata že Henrik Tuma in Marjan Rožanc, »naj bo multietnični, mediteranski Trst in ne provincialna Ljubljana slovensko središče in žarišče v Evropo«. Ne pove pa, ali bo slovenščina uradni jezik v Trstu.

Nobenega dvoma ni, da si manjšinec želi, da bi z Illyjevo pobudo lahko nadaljevali laško politiko asimilacije tudi čez rapalsko mejo, ker popolnoma prezre in prikrije absolutno nepriljubljenost za sožitno politiko enakopravnega statusa obeh etnij s strani laških oblasti. Točno nam je znano, da ne Illy ne njegovi sonarodnjaki, kot je Sau, ne bodo nikoli in pod nobenim pogojem sprejeli nas in našega jezika kot nosilcev vrednot enakopravne etnije. Tista zgodovina, ki jo g. Šav noče poznati, nam to dokazuje, zato so bojazni Milana Gregoriča glede Illyjeve regije več kot legitimne.

Kdo je suveren v Evropi?

Mag. Klemen Jaklič

Do nedavnega sta obstajali dve različni razumevanji dejanskega statusa sedanje Evropske zveze, ki sta bili hkrati viziji o njeni prihodnosti.

Po prvi je ves evropski pravni red v končnem smislu utemeljen v avtoriteti nacionalnih držav. Po tej razlagi so nacionalne države tiste, ki so še vedno končne nosilke suverenosti v Evropi, kar naj bi bilo navzven razvidno tudi v tem, da legalnost in legitimnost evropskega prava praviloma potrjujejo nacionalne ustave v svojih t. i. evropskih členih.

Ta smer je v evropskem akademskem diskurzu znana kot nacionalni ustavni monizem. Izvira iz obdobja po sklenitvi westfalskega miru l. 1648, ki je v Evropi vzpostavil mednarodno pravni red suverenih ustavnih držav. Vse, kar se je v pravnem smislu dogajalo zunaj držav, je bilo področje mednarodnega prava, ki je v celoti odvisno od suverenosti teh držav in v končnem smislu podrejeno njihovim ustavam. Tako je po viziji nacionalnega ustavnega monizma tudi Evropska zveza še vedno le nesamostojna entiteta mednarodnega prava.

Nasprotna vizija je evropski ustavni monizem. Ta pravi, da evropski pravni red nadvlada nacionalnega, kot je že ničkolikokrat razložilo evropsko sodišče. Tako naj bi veljalo tudi zoper nacionalne ustave, saj se lahko zgodi, da bi te kršile temeljne pravice in svoboščine, kot jih določa evropski pravni red in pravo Sveta Evrope. Po tej viziji zadnja pravna avtoriteta v Evropi niso več nacionalne države, temveč dejanska in nepisana evropska ustava. Evropski ustavni monizem zato sklene, da je v naši postwestfalski dobi v resnici Evropska zveza tista, ki ima končno suverenost, in da bi bilo trditi drugače nekaj takega, kot potiskati zobno kremo nazaj v tubo, iz katere je že davno ušla. Najizrazitejši zagovorniki razlage o evropski suverenosti vidijo dovršitev svoje vizije v skupni zvezni državi, nekakšnih Združenih državah Evrope.

Pred nami sta torej zgodbi, ki ponujata med seboj protislovna odgovora na ključno vprašanje o tem, kdo je pravzaprav končni "gospodar" v tej novodobni Evropi. Kdo je tisti suveren, iz katerega izhaja oblast, tisti, ki slednjo podeli svojim izbranim institucijam? So to še nacionalne države in vsak njihov posamezni demos, kot se dostikrat sliši iz vrst na-

cionalnih monistov, ali jih je na prestolu suverenosti res zamenjala Evropska zveza – združeni demos Evrope, če uporabimo izraz evropskih monistov?

Čedalje bolj prevladujoča smer, ki je po zavrnitvi formalnega dokumenta evropske ustave samo pridobila aktualnost, ni niti nacionalni niti evropski monizem. Na pohodu je evropski ustavni pluralizem, ki pravi, da niti nacionalni demos in njegov westfalski tip suverene države niti združeni evropski demos in njegova skupna evropska država nista nosilca suverenosti v novodobni Evropi. Nasprotno, na ozemlju, kjer je nekoč prevladovala nacionalna suverenost, si danes oblast nekdanjega suverena delita nacionalni in tudi vseevropski vir oblasti. Po pluralističnem gledanju naj v Evropi suverenosti tako ne bi bilo več, saj je bistveni element koncepta suverenosti prav ta, da je neki subjekt v končnem smislu sam in edini nosilec oblasti na nekem ozemlju.

Iz tega abstraktnega pluralističnega načela naj bi sledile bistvene novosti. Po pluralističnem gledanju nacionalna ustava in evropski pravni red nenadoma nista več v razmerju pod-

V pravni stroki držav Evropske unije je na pohodu evropski ustavni pluralizem.

ali nadrejenosti, temveč sta prirejeni, samostojni in medsebojno omejujoči se ustavni entiteti. Takšno medsebojno priznavanje naj bi vodilo k varovanju vsebin, ki so bistvene za vsako od obeh. Tako

naj ne bi bilo mogoče, da bi vrednote naroda stali vseevropski talilni lonci po zgledu npr. ZDA, ki suverenost ohranjajo v modelu vseameriškega monizma. Hkrati pa bi z varovanjem nekaterih vseevropskih dimenzij obvarovali Evropo pred nasilno tekmo posameznih suverenih nacij – prav pred stanjem torej, ki je pripeljalo v nič manj kot dve svetovni vojni in holokavst. Če bi Evropi kaj takega v resnici uspelo, kaj bi to lahko pomenilo za preostali svet in njegova konfliktna žarišča, ki jih ne zmanjka? Morda je Evropa s svojo etiko ustavnega pluralizma in odpravo ideje suverenosti v resnici na poti nečesa novega, nečesa, kar bi lahko bilo v prid celotnemu človeštvu, kot je nedavno dejal harvardski profesor Unger. ■

Tretjega decembra 2004 je prisegla nova vlada pod vodstvom Janeza Janše.

Prvo leto nove poti

Gregor Drnovšek, foto: Gregor Pohleven

V soboto je vlada praznovala prvi rojstni dan. 3. decembra lani je namreč slovesno prisegla vlada, ki ji predseduje Janez Janša. Kako se je znašla v prvem letu vladanja?

Tretjega oktobra lani so Slovenci na splošnih parlamentarnih volitvah sprejeli zgodovinsko odločitev in glasovali za spremembe. Želeli so si zamenjavo vlade, ki ji je poveljeval Anton Rop in je bila sestavljena iz koalicije, v kateri so sodelovale LDS, ZLSD (danes Socialni demokrati), SLS in DeSUS.

Slabost volilnega sistema Ozrmo se še malo na dan zgodovin-

skih volitev, torej na 3. oktober 2004. Izidi, ki smo jih vsi nestrpnost pričakovali, so sicer jasno prikazali zmagovalko volitev, to je bila SDS, vendar je bila pot do nove koalicije oz. sestave vlade zelo nejasna. Znova se je pokazala slabost našega volilnega sistema, ki pravice za sestavo vlade ne podeljuje zmagovalni stranki, temveč terja kompromisne dogovore z manjšimi strankami, saj je treba dobiti večino v parlamentu, da se vlada lahko

konstituira. Stranka upokojencev je po prvih neuradnih izidih komaj prestopila prag štirih odstotkov, ki bi jo peljali v parlament. Zato je kljub zmagi desnosredinskih strank kazalo, da bo koalicijo zelo težko sestaviti. Ko so izidi vendarle postali uradni in je bilo jasno, da je stranki upokojencev uspelo priti v parlament, so se začela pogajanja o sestavi koalicije, ki jih je vodil kandidat za premierja Janez Janša. Po napornih pogajanjih so

stranke SDS, NSi, SLS in DeSUS podpisale koalicijsko pogodbo, 3. decembra pa je bila vlada z večino v državnem zboru potrjena tudi formalno. Nekateri ministri so zdaj, ob prvi obletnici imenovanja vlade, predstavili opravljeno delo in svoje najpomembnejše dosežke v svojih resorjih.

Naporna obramba Karl Erjavec, minister za obrambo, je svoje dosedanje delo opisal z beseda-

mi: »Zadovoljen sem z delom obrambnega ministrstva v prvem letu mandata, v katerem je ministrstvo postavilo prave temelje za uresničitev ciljev, ki so zapisani v ključnih dokumentih ministrstva.« Erjavc je zadovoljen, da jim je predvsem v upravnem delu ministrstva uspelo zmanjšati število delovnih mest za 54 uslužbencev, v naslednjih dveh letih pa pričakuje, da se bo število zaposlenih na upravnih oddelkih še zmanjšalo. Minister je izpostavil še druge dosežke v zadnjem letu. Mednje spadajo srednjeročni obrambni program za obdobje med letoma 2005–2010, razvoj osrednjega vojaškega letališča v Cerkljah, projekt oborožitve SV z lahkim orožjem. Minister je postregel tudi z zneski, ki jih je vojska po-

rabila za novo opremo in hkrati s tem spodbujala slovensko gospodarstvo (šlo naj bi za dobre štiri milijarde dolarjev). Načelnik generalštaba SV Ladislav Lipič je ob tem dejal, da je naša vojska v celoti izpolnila naloge integracije v zavezniške strukture, profesionalizacije, usposabljanja in izobraževanja, prav tako pa so izpolnili tudi vse sprejete mednarodne obveznosti.

Med cilji, ki jih želi minister Erjavc izpeljati še v tem mandatu, je izpostavil nakup vojaškega transportnega letala za srednje razdalje. Dejal pa je tudi, da bo SV povečevala delež svojih pripadnikov na mirovnih misijah v tujini. Erjavc je med drugim rekel, da je vodenje obrambnega ministrstva napornejše, kot je pričakoval pred prevzemom te funkcije.

Spremenjeni trendi vpisovanja

Svoj pogled na prvo leto dela je predstavil tudi minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Jure Zupan. Eden večjih uspehov po njegovo je, da jim je uspelo vsaj nekoliko spremeniti vpisne trende na visokošolske ustanove. Za tri odstotke se je namreč povečal vpis na naravoslovne znanosti in tehniko, hkrati pa se je vpis na družbene vede zmanjšal prav tako za 3 odstotke. Večji uspehi so tudi resolucija Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa za obdobje 2006–2010, ki jo je vlada že potrdila, državni zbor pa jo bo obravnaval decembra, povečanje števila mladih raziskovalcev v gospodarstvu, rešitev davčne zakonodaje v delu, ki za vlaganja v raziskave in razvoj predvideva 20-odstotno olajšavo. Minister Zupan je omenil še investicije, ki jih je bilo v višini okoli 1,8 milijarde dolarjev, razdelili pa so jih med 11 javnih razpisov. Kot enega izmed poglobitvenih ciljev v svojem mandatu je poudaril pospešitev združevanja univerze, raziskovalnih institutov in gospodarstva. Eden glavnih ciljev je še doseči 3 odstotke bruto domačega proizvoda za raziskave in razvoj. Minister bo to poskušal doseči še v svojem mandatu.

Varnostne razmere stabilne

Minister za notranje zadeve Dragutin Mate kot največji uspeh v času svojega enoletnega dela na-

vaja poenostavitev in pocenitev upravnih postopkov in tudi stabilne varnostne razmere v državi. Tako se je zmanjšalo število prekrškov, število nesreč in telesno poškodovanih v njih, zmanjšalo se je tudi število smrtnih žrtev v prometu ter število umorov, ropov in kaznivih dejanj, povezanih z mamili. Nekaterim policijskim upravam je uspelo dvigniti odstotek raziskanosti kaznivih dejanj, pri nekaterih je odstotek še enkrat večji, kot ga imajo v državah Zahodne Evrope. Minister se je pohvalil še z zmanjševanjem zaostankov pri postopku pridobivanja državljanstva (za 26 mesecev), vzpostavitev elektronskega registra vodenja matičnega registra, uredili so financiranje društva Ključ, ki deluje na področju oskrbe žrtev trgovine z ljudmi. Mate je seveda omenil tudi odpravo avtomobilskih nalepk, s čimer so najbolj razveselili avtomobilske uporabnike,

malo manj pa izdelovalca nalepk, podjetje Mirage, s katerim se o odškodnini zaradi razveljavitve pogodbe še dogovarjajo.

Minister Mate je kot poglavitne cilje, za katere si bo prizadeval v nadaljevanju svojega mandata, omenil dokončno ureditev varovanja schengenske meje, kar je tudi prednostna naloga države, učinkovito varovanje meje na morju ter ureditev vprašanja t. i. izbrisanih, saj je ministrstvo že pripravilo ustavni zakon, vlada pa naj bi ga obravnavala na eni prihodnjih sej.

Vlaganje v razvoj infrastrukture

Milan Zver, minister za šolstvo in šport, v svojem dosedanjem delu izpostavlja povečano vlaganje sredstev v razvoj šolske infrastrukture, povečano vlaganje v človeške vire in zmanjševanje načrtovanih javnih izdatkov. Za izboljšanje delovnih razmer so na ministrstvu namenili okoli 2,5 milijarde dolarjev več sredstev, kot je bilo ▶

Minister za obrambo Karl Erjavc ni pričakoval tako napornega dela.

Andrej Bručan, minister za zdravje

Jure Zupan, minister za visoko šolstvo

Dragutin Mate, minister za notranje zadeve, je zadovoljen z varnostjo.

► predvideno. Stotim zavodom je bil omogočen zmogljivejši dostop do interneta, kupili so tudi učbenike za matematiko in naravoslovje za sedmošolce. Zver je spomnil tudi na sprejeti zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, ki bo omogočil večje prilagajanje predmetnika nekaterim izobraževalnim smerem. Uspeh je po njegovo

tudi zagotovitev plač za učitelje in profesorje, saj naj bi bil prejšnji minister za letošnje leto pri tej postavki pustil luknjo v višini 17,5 milijarde tolarjev. Minister na podlagi povedanega meni, da je v prvem letu njegovo ministrstvo izpolnilo večino nalog, ki so jih zapisali v koalicijski pogodbi.

Odpravljanje čakalnih dob Minister za zdravje Andrej Bručan v svojem prvem letu kot največji uspeh vidi dejstvo, da jim je v zdravstvenem sistemu uspelo spet vzpostaviti zaupanje in partnerstvo, ki je bilo prej močno okrnjeno. Prvi

Milan Zver, minister za šolstvo in šport

veliki projekt, ki se ga je lotila nova ekipa, je bilo zmanjševanje nedopustno dolgih in neuravnoveženih čakalnih dob. Skrajševanje čakalnih dob poleg uvedbe izravnalnih shem in nekaterih strateških dokumentov so rezultati, za katere na ministrstvu menijo, da so v prvem letu njihov največji uspeh. Za program, ki ureja problem čakalnih dob, je bilo tako letos namenjenih 3,3 milijarde tolarjev, poleg tega pa še dodatnih 6,4 milijarde tolarjev

MNENJI OB PRVI OBLETNICI IMENOVANJA VLADE

Sociolog Matevž Tomšič

»Če bi ocenjeval delo vlade po šolsko, bi ji dal oceno 3–4. Pogosto se je vlada v svojih ravnanjih precej 'lovila', dosti je bilo tudi nespretnosti pri predstavljanju posameznih predlogov v javnosti. V nekaterih primerih ni delovala v skladu s svojimi deklariranimi načeli zmanjševanja javne porabe, denimo v primeru usklajevanja rasti plač in pokojnin, kar je bila posledica zadovoljevanja volilne baze nekaterih koalicijskih partnerjev. Vendar pa je s svojim predlogom celovitih socialno-ekonomskih reform izkazala pripravljenost soočenja z izzivi globaliziranega sveta, kar je precejšen napredek v primerjavi s prejšnjimi vladaми. Čeprav ne vemo, kako daleč bo šla z izvedbo posameznih reformnih ukrepov, pa je splošna usmeritev prava.«

Dr. Miha Kovač

»Padec priljubljenosti vlade, ki ga kažejo zadnje javnomnenjske ankete, ni sam po sebi nič posebnega. Vsem dosedanjim vladam je namreč po letu ali dveh padla priljubljenost, evforija se po spremembi oblasti pač poleže. Seveda pa pri tem ne smemo prezreti, da je Janševa vlada naredila tudi nekaj napak: tako je denimo pod mizo prodala Mercator za ceno, za katero so celo »njeni« ekonomisti opozarjali, da je prenizka, in to ne glede na to, da je pred volitvami obljubljala, da bo »državni kapitalizem«, ki ga je nasledila od LDS, privatizirala s pomočjo transparentnih javnih dražb. Podobno nesrečen se mi zdi tudi odnos vlade do medijev, saj je neresno trditi, da bo avtonomijo javne RTV vzpostavil zakon, ki daje vladajoči koaliciji praktično popoln nadzor nad imenovanjem vodstvenih organov RTV. Slabo se mi tudi zdi, da minister Zver posega v imenovanje ravnateljev na način, na kakršnega njegov predhodnik dokazano ni posegal. Vlada ima tudi komunikacijski problem, saj se zdi, da njen način zagovarjanja gospodarskih reform producira več sovražnikov kot zaveznikov. Seveda pa je vlada naredila tudi nekaj dobrih potez. Tako denimo lahko le zaploskamo znižanju notarskih tarif in odpravi avtomobilskih nalepk. Pripadniki prejšnje vladne koalicije bi ob tem morda rekli, da so take poteze samo poceni demagogija. Morda res. Vendar si kot državljan take demagogije samo želim.«

ANKETA

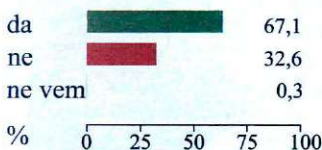
Kako ocenjujete prvo leto Janševe vlade?

- a) dobro
- b) srednje
- c) slabo

Odgovorite na
www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali se strinjate z
uličnimi protesti
sindikatoev?

Glasovalo: 1.271

DEMOKRACIJA spletna

Borci za lastne privilegije

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Peščica funkcionarjev nekaterih študentskih organizacij je v zadnjem času ostro nasprotovala vsakršnim reformam, ki jih je na področju šolstva predlagala vlada.

Kot trdijo funkcionarji, naj bi s svojim nasprotovanjem reformam skrbeli samo za interese študentov, zdi pa se, da jih bolj kot to zanimajo lastni privilegiji.

Kronologija dogodkov Za začetek si pogledajmo, kdaj in čemu so do zdaj nasprotovali predstavniki nekaterih študentskih organizacij. Prvič so se oglasili v začetku maja letos, ko je minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič napovedal možnost sprejetja nekaterih ukrepov, s katerimi bi nekoliko spremenili zdajšnji način študentskega dela. Tega bi po tedanjem Drobničevem predlogu spremenili do te mere, da

bi del nalog zdajšnjih študentskih servisov prevzeli zavodi za zaposlovanje, drugače pa bi se razporedil tudi denar, ki ga zdaj študentski servisi zaslužijo s posredovanjem študentskega dela, saj ta ne bi več šel več v celoti na račune študentskih servisov kot do zdaj, ampak bi ga preusmerili v poseben sklad, iz katerega bi se nato štipendirali socialno najbolj ogroženi študentje (štipendirali bi jih lahko okoli 5.000) in gradili študentski domovi. Ta Drobničev predlog je naletel na hud odpor s strani Študentske organizacije Slovenije (ŠOS), Študentske organizacije Univerze v Ljubljani (ŠOU) in Študentske organizacije Univerze v Mariboru (ŠOUM). Kot

so takrat pojasnjevali njihovi predstavniki, naj bi ustanovitev posebnega štipendijskega sklada pomenila, da bi res dobili 5.000 novih štipendij, hkrati pa bi jih izgubili 150.000, saj študentje ne bi več delali, če bi jim delo namesto študentskih servisov posredovali zavodi za zaposlovanje. Slednji naj po njihovem mnenju s posredovanjem študentskega dela ne bi imeli dovolj izkušenj, zaradi česar naj bi bilo delo študentov precej oteženo.

Lagodno življenje Drugič so se študentske organizacije in njihovi funkcionarji oglasili pred nekaj tedni, ko je vlada predstavila sveženj gospodarskih in socialnih reform, med kateri-

mi so tudi nekatere reforme na področju šolstva. Študentske funkcionarje, ki so svoje mnenje razglasili kar za mnenje vseh študentov, ki študirajo v Sloveniji, je uradno zmotilo domnevno odpravljanje študentskih bonov, študentskega dela in subvencioniranja študentskega bivanja (česar reforme sploh ne predvidevajo), neuradno pa je slišati, da sta jih v resnici zmotila predvsem dva ukrepa, ki bi neposredno prizadela njihove interese. Prvi je postopno zmanjševanje študentskega dela (z njim želi vlada študente prisiliti, da bi se bolj kot delu posvečali študiju), s čimer bi se posledično zmanjšal pritok denarja, ki ga od študentskih servisov prejema študenti.

► dentske organizacije, drugi ukrep pa se nanaša na zmanjševanje najrazličnejših ugodnosti tistim študentom, ki svoj študij vlečejo več let, in bi prizadel predvsem nekatere posamezne študentske funkcionarje. Da slednje drži, poleg precej nerazumljivega in demagoškega nastopanja študentskih funkcionarjev v javnosti kažejo tudi podatki o tem, koliko denarja iz študentskega dela pripade študentskim organizacijam in koliko od tega prejmejo študentski funkcionarji. Po podatkih ministrstva za delo študentski servisi po vsej Sloveniji letno zaslužijo okoli 8 milijard tolarjev, pri čemer približno dve tretjini ostaneta študentskim servisom za pokritje stroškov poslovanja, ena tretjina (okoli 2,5 milijarde tolarjev) pa gre študentskim organizacijam: SOU, ŠOUM, Študentski orga-

Predsednik ŠOS Miha Ulčar

nizaciji Univerze na Primorskem (ŠOUP) in še nekaterim. Študentske organizacije ta denar namenjajo za različne študentske dejavnosti, del pa tudi za lastno delovanje. Kolikšen ie

Študentski funkcionarji dobro živijo na račun študentov.

ta delež, nam ni uspelo izvedeti, saj so v vseh organizacijah glede tega precej skrivnostni, vendar sklepamo, da ni majhen. Tako denimo plača direktorja ŠOU in ŠOUM (niuna funkcija ie pro-

fesionalna) po naših podatkih znaša okoli 1,4 milijona tolarjev bruto in celo presega brutoplačo rektorja ljubljanske univerze. Prav tako dobro zaslužijo nepoklicni funkcionarji. Tako denimo predsednikoma ŠOS in ŠOU vsak mesec za opravljeno delo pripada nadomestilo v višini 130.000 tolarjev neto. Poleg tega imata stalno na voljo službeni mobilni telefon, prenosni računalnik in povračilo vseh potnih stroškov. Nekoliko slabše se godi predsednikoma

Predsedniku ŠOUM in ŠOUP mesečno pripada po 90.000 tolarjev netonadomestila, predsedniku ŠOS in ŠOU pa po 130.000 tolarjev. Poleg tega vsem pripada službeni telefon, prenosni računalnik in pokritje potnih stroškov.

»Biti študentski funkcionar je zelo donosna 'služba'«

O tem, kaj menijo o nasprotovanju nekaterih študentskih funkcionarjev predlaganim vladnim reformam, ali gre pri tem za mnenje vseh študentov ali le peščice funkcionarjev študentskih organizacij in zakaj slednji tako krčevito nasprotujejo reformam, smo povprašali predsednike treh strankarskih podmladkov.

Alenka Jeraj, predsednica podmladka SDS

»V SDM smo pričakovali, da si bodo študentje, predvsem pa njihovi funkcionarji prebrali predlog vladnih reform in predstavili pozitivne ukrepe, ki so v predlog vključene. Morda kateri od ukrepov ni najbolj dodelan in bi ga lahko s konstruktivnimi pogovori izboljšali, vendar je to naloga predstavnikov študentov, ki življenje in želje študentov najbolj poznajo. Namesto da bi zastopali interese študentov, si zapirajo vrata. Kajti ko si enkrat proti nečemu, te v prihodnje nihče ne bo spraševal, kako bi

reformo in ukrepe izboljšal, kaj predlagaš ... S tem so študentom naredili slabo uslugo in jih postavili v slabši pogajalski položaj. Po veljavnem zakonu so člani ŠOS avtomatično vsi študentje, ki imajo status študenta, zato je težko reči, koliko članov ŠOS se zares strinja z njeno politiko, podatki o udeležbi na

študentskih volitvah (po teh se volitev udeležujejo komaj štirje odstotki študentov) pa kažejo, da jih širša študentska problematika ne zanima preveč.

Po našem mnenju nekateri funkcionarji proti reformam nastopajo zato, ker se bojijo za lastne privilegije, kot so ne prav nizka mesečna nadomestila za njihovo delo, službeni telefoni, prenosni računalniki in podobno. Nekateri funkcionarji so celo drugič vpisali absolventski staž, kar kaže, da niso preveč zainteresirani, da bi čim prej končali študij in se zaposlili. Očitno je biti študentski funkcionar zelo prijetna in donosna 'služba'.

Jernej Pavlin, nekdanji predsednik podmladka NSi

»Eden izmed pomembnejših namenov predlaganih reform je znižanje relativne cene zaposlenih z višjo izobrazbo glede na zaposlene z nižjimi stopnjami kvalifikacije. Menimo, da bo

ŠOUM in ŠOUP. Slednja tako mesečno za opravljeno delo prejmeta po 90.000 tolarjev neto, poleg tega jima pripadata službeni mobilni telefon, prenosni računalnik in povračilo vseh potnih stroškov. Če sta malo iznajdljiva (poznavalci pravijo, da se da veliko zaslužiti predvsem s potnimi stroški), lahko hitro dohitita svoja kolega iz ŠOS in ŠOU, v najboljšem primeru pa lahko mesečno zaslužita vsak povprečno slovensko plačo, ki znaša okoli 175.000 tolarjev.

Kosilo s tujimi boni? No, poznavalci dogajanja v študentskih organizacijah pravijo, da zmanjševanje zaslužkov študentskih servisov in z njimi povezanih študentskih organizacij ni edini razlog, zaradi katerega nekateri študentski funkcionarji nasprotujejo napovedanim vladnim reformam. Kot pravijo, bi ukrep, s katerim bi zmanjšali nekatere ugodnosti študentom, ki svoj študij vlečejo več let, neposredno prizadel nekatere najvišje funkcionarje. Prvi naj bi bil na udaru predsednik ŠOS Miha Ulčar, ki najglasneje nasprotuje reformam. Ulčar naj bi bil namreč

letos že drugič podaljšal svoj absolventski staž, prav letos pa naj bi dopolnil tudi 30 let.

Poleg tega poznavalci razmer v študentskih organizacijah in študentskih servisih pravijo, naj bi si jih zaradi anarhičnega položaja, ki vlada pri študentskem delu in študentski prehrani, privoščili nekateri funkcionarji. Tako naj bi nekateri študentski funkcionarji s pridom izkoriščali anarhijo, ki vlada pri izdajanju študentskih bonov, in se prehranjevali na račun drugih. Slednje naj bi počeli tako, naj bi od vodij posameznih

Po naših podatkih naj bi bil Miha Ulčar po nedavnih protestih skupino študentskih funkcionarjev povabil na kosilo, plačal pa naj bi ga bil z boni študentov, ki bonov ne kupujejo.

študentskih servisov, ki imajo edini tovrstne podatke, pridobili seznam študentov, ki ne izkoristijo vseh bonov (kot je znano, lahko vsak študent mesečno

dobi 20 bonov), te bone pa naj bi potem dodelili sebi. Zadnji tak primer naj bi se zgodil po nedavnih protestih sindikatov na Kongresnem trgu, ko naj bi bil Miha Ulčar na nekakšno zaključno kosilo povabil nekaj najožjih študentskih funkcionarjev, račun pa naj bi bil plačal z na ta način pridobljenimi boni.

Zdi se torej, da peščica študentskih funkcionarjev ta čas dodobra izkorišča anarhijo, ki vlada na področju študentskega dela in prehranjevanja, zato je razumljivo, da skuša na vse kriplice preprečiti napovedane reforme. Le zakaj bi dovolili spreminjati nekaj, kar jim vsak mesec prinese zaslužek, poleg tega pa jim omogoča najrazličnejše ugodnosti. **D**

Študentske organizacije letno obrnejo okoli dve milijardi tolarjev.

Predsednik ŠOS Miha Ulčar je na demonstracijah dejal: 'Država ni Janez Janša, država ni Andrej Bajuk, država ni Jože P. Damijan, država ni vlada in niso njene institucije. Država smo ljudje, ki tukaj živimo!' V Mladi Sloveniji mu odgovarjamo: ŠOS ni Miha Ulčar in ŠOS niso študentski funkcionarji. Študentska organizacija so študentje, ki tukaj živimo. Zato smo prepričani, da mnenje funkcionarjev Študentske organizacije Slovenije ne predstavlja mnenja vseh študentov in študentk, ki naj bi jih ŠOS zastopala.

Sicer pa so zadnja dejanja vodstva ŠOS dokaz, da se funkcionarji bojujejo predvsem zase in za ohranitev svojih pravic in visokih honorarjev, zato želimo študente in študentke vzbuditi, naj ne nasedajo zavajajočim plakatnim in drugim akcijam, ki jih izvaja ŠOS.

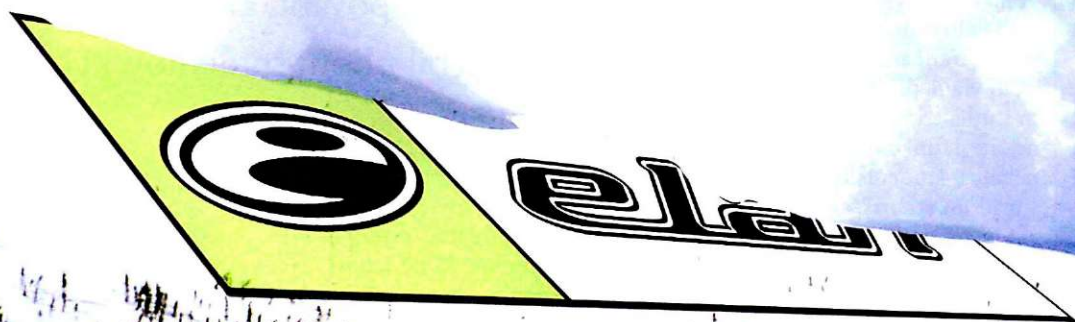
Rok Ravnikar, predsednik podmladka SLS

"V podmladku SLS obžalujemo, da se študentje pozivajo k udeležbi na sindikalnih demonstracijah. Prepričani smo, da bo socialno državo na približno enaki ravni kot do sedaj v prihodnje mogoče ohraniti samo ob hitrem gospodarskem

razvoju in konkurenčnem gospodarstvu. Mladi so bili v preteklosti vedno pobudniki in nosilci razvoja. Če to ne bodo tudi sedanji slovenski študentje, so obeti za prihodnost mladih slabi. Od študentskih organizacij predvsem pričakujemo, da ne bodo zavajale študentov in javnosti s populističnimi izjavami in zastraševanjem in da bodo pri oblikovanju svojih mnenj upoštevale zlasti dolgoročne interese študentov, ne pa kratkoročnih interesov študentskih organizacij."

to povečalo povpraševanje po visoko izobraženi delovni sili ter povečalo kreativni potencial in sposobnost sledenja tehnološko vodilnim podjetjem v svetovnem merilu. Če k temu dodamo še predlog reforme visokega šolstva, ki z odpiranjem v zasebni sektor predvideva nastanek konkurence med visokošolskimi zavodi, potem lahko sklenemo, da bomo z reformami pridobili največ prav mladi in študentje. Nasprotovanje predlogu reform brez vsebinskih argumentov je tako predvsem politično motivirano dejanje.

V resnici naj bi bila za malverzacijami želja po lastninjenju Elana.

Ni jim ga uspelo lastniniti

Vida Kocjan

Revizorji so poslovanje Elana pregledovali dve leti. Ugotovili so, da je t. i. Koržetova sanacijska ekipa družbo reševala predvsem s knjigovodskimi malverzacijami, poslovodstvo pa si je izplačevalo previsoke nagrade.

Po ocenah so bile te previsoke za slabi dve milijardi tolarjev, nadzor je bil pomanjkljiv ali pa ga sploh ni bilo.

Mimo standardov Računsko sodišče je ugotovilo, da sta družbi Elan in Skimar med letoma 2000 in 2003 poslovali v neskladju z usmeritvami, ki jih morata upoštevati pri svojem poslovanju, saj določil slovenskih računovodskih standardov nista upoštevali v celoti. Sodišče je zato v revizijskem poročilu o pravilnosti in smotrnosti porabe namenskih javnih sredstev, dodeljenih skupini Elan, družbama izreklo negativno mnenje glede pravilnosti poslovanja. Kršitve so bile tolikšne, da je vodstvo računskega sodišča sklicalo celo tiskovno konferenco, predsednik Igor Šoltes pa je dejal, da je šlo v primeru družbe Elan za eno najobširnejših revizij. Pobudo zanjo je državni

zbor oziroma odbor za gospodarstvo podal že leta 2002.

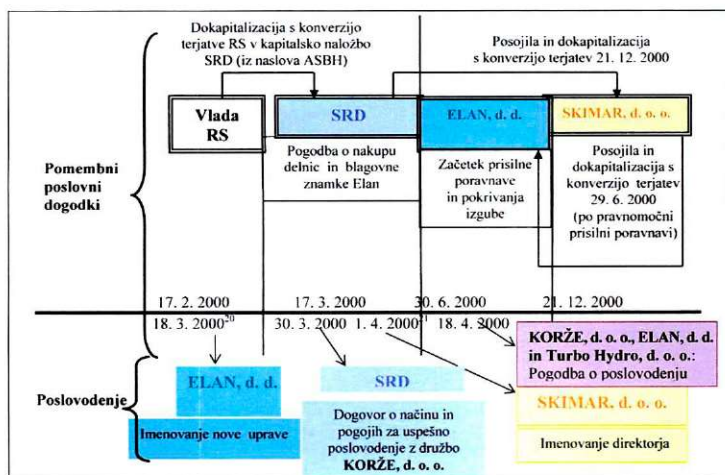
Programa niso izvedli Pri preverjanju doseganja ciljev, ki so izhajali iz tristranske pogodbe med Elanom (prokurist je bil Uroš Korže), Skimarjem (direktor je bil Uroš Korže) in podjetjem Korže (lastnik in direktor je bil Uroš Korže), so revizorji ugotovili, da ti niso bili doseženi. Cilj je bil izvršiti poslovni preobrat v družbi Elan v obdobju dveh let, in sicer tako, da bo konsolidiran poslovni izid v drugem letu prestrukturiranja družbe Elan pozitiven, da bo nesolventnost odpravljena in da bo Elan pripravljen za nadaljnjo pozitivno rast v naslednjih dveh letih. Poslovni izidi v revidiranih letnih poročilih skupine Elan namreč prikazujejo zmanjševanje dobička od leta 2001 dalje, z upoštevanjem popravkov računске-

ga sodišča pa poslovni izid v letu 2003 postane celo negativen. Sodišče je pri naložbah v družbe, katerih dejavnost ni temeljna dejavnost skupine Elan,

podvomilo o uspešnosti naložb. Pri revidiranju učinkovitosti prestrukturiranja skupine Elan je ugotovilo, da je bilo zaradi neustreznega nadzora Slo-

Elan naj bi reševali prek družbe Skimar.

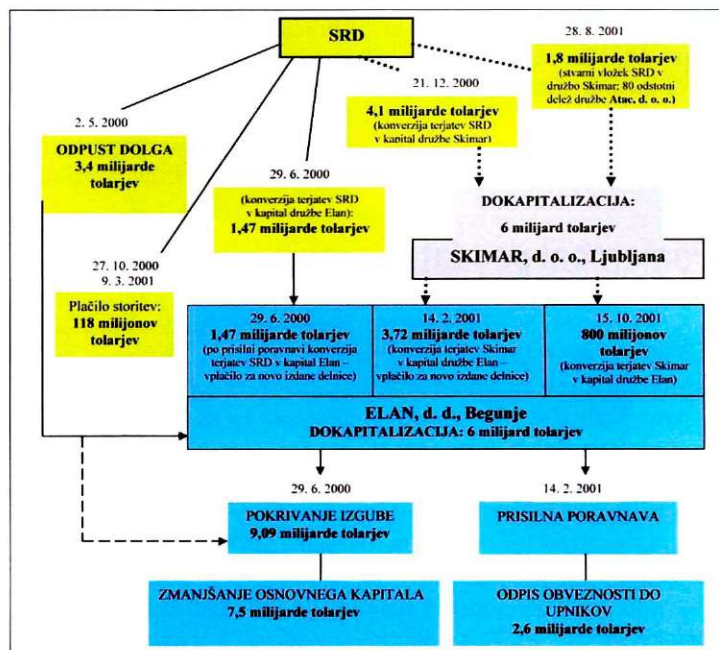

Pomembni poslovni dogodki v letu 2001 in 2002

venske razvojne družbe (SRD) nad poslovanjem in poslovanjem sistema Elan poročanje vladi pomanjkljivo in brez informacij o dejanski uspešnosti poslovanja sistema Elan po končanem prestrukturiranju.

Sporne nagrade Prestrukturiranje skupine Elan je bilo po mnenju računskega sodišča iz-

vedeno negospodarno, revizorji pa so odkrili nepravilnosti in nedoslednosti, ki izhajajo iz pogodbe o poslovanju. Ta namreč že v temelju ni vsebovala potrebnih elementov za merjenje višine nagrade. Način nagrajevanja posloводства bi se moral po drugem letu spremeniti, saj je bila sanacija končana. Poleg tega so nagrajevanje po-

Višina zneskov v postopku prestrukturiranja sistema Elan

sloводства in nadomestila po pogodbi o poslovanju presegla priporočila vlade. Revizorji so negospodarnost ocenili na najmanj 1,9 milijarde tolar-

jev. Najspornejši način nagrajevanja pri pogodbi o poslovanju je premija za uspeh, ki se obračuna na podlagi letnega izkaza uspeha, in sicer v vredno-

Nekdanji prokurist Uroš Korže

Igor Šoltes, računsko sodišče

Tevž Tavčar, direktor Elana

Marjan Rekar, nekdanji predsednik SRD

Obsežna revizija

Revizija v Elanu je potekala od novembra leta 2003 do novembra letos, zato je poročilo zelo obsežno; v vmesnem obdobju je prišlo tudi do statusnih sprememb revidirancev, to je SRD, Elana in družbe Skimar. Med pregledom poslovanja Elana so na računskem sodišču zamenjali tri vodje revizij, pojasnila in ugovori Uroša Koržeta na ugotovitve revizorjev pa so bili zelo obsežni, tudi do 80 strani.

Tožba zoper Skimar

Na ljubljanskem okrožnem sodišču že teče obravnava tožbe, ki jo je zoper Skimar vložil Uroš Korže. Slednji od Skimarja zahteva izplačilo nagrade za prvo leto svojega dela v tej družbi. Tožba je posledica izvršbe, ki jo je vložilo podjetje Korže. Skimar nagrade Koržetovi menedžerski ekipi namreč ni hotel izplačati in je poskušal dokazati, da s svojim vodenjem niso dosegli takih rezultatov, kot so jih prikazali. To naj bi dokazovala tudi posebna revizija poslovanja v Elanu, na podlagi katere je prvi mož Skimarja v odstopu Tevž Tavčar vložil tožbo proti Koržetu za zavarovanje Skimarjevih interesov. Tavčar je po razkritju poročila revizijskega sodišča tudi dejal, da so bili računovodski podatki le posledica različnih knjigovodskih »mahinacij« in ne dobrega poslovanja Koržetove ekipe. Revizorji so zdaj tudi uradno potrdili, da pri vodenju Elana ni bilo vse zakonito, in tako pritrdili Tevžu Tavčarju.

► sti 25 odstotkov od osnove, ki jo predstavlja celotni dobiček po obračunu davkov, povečan za amortizacijo, pri čemer se od osnove odštejejo morebitne neposredne subvencije, prejete v

obračunskem letu. Postavlja se vprašanje, kako obravnavati obdobje, krajše od 12 mesecev; pojem neposrednih subvencij ni bil opredeljen, vprašanje pa je tudi, v kakšni meri obravnavati obli-

Pomembni poudarki iz revizijskega poročila

- Uprava SRD, ki jo je vodil Marjan Rekar, je marca 2000 načrtovala prestrukturiranje sistema Elan, vendar v postopek prestrukturiranja ni bila predvidena vključitev družbe Skimar. Prav tako v načrtu višine potrebnih sredstev za ta namen ni bila predvidena dokapitalizacija družbe Skimar s konverzijo terjatev v kapital. Dokapitalizacija je izhajala iz posojila, odobrenega družbi Skimar v istem mesecu leta 2000 za financiranje programa prestrukturiranja sistema Elan. SRD ocene potrebnih sredstev ni utemeljila.

- Kupnina v pogodbi o nakupu družbe Elan od Privredne banke Zagreb je bila evidentirana v skladu s sklepom uprave SRD, vendar ni bila razdeljena na posamezne predmete prodaje, zato v reviziji ni bilo mogoče določiti natančnega zneska kupnine za posamezne elemente nakupa.

- Opredelitev neposrednih subvencij v pogodbi o poslovanju ni bila navedena. V postopku revizije zato ni bilo mogoče natančno izračunati skupnega zneska neposrednih subvencij družbam v skupini Elan.

- SRD ni spremljala izpolnjevanja pogodbenih obveznosti družbe Skimar v delu, ki se nanaša na mesečno poročanje o sredstvih družbe Skimar, plasiranih v družbo Elan, zato namenskost porabe sredstev v SRD v družbi Skimar v reviziji ni bila v celoti sledljiva.

- V letu 2000 je bilo poslovno leto družbe Elan dolgo le 9 mesecev, v letu 2001 in naslednjih pa so poslovna leta enaka koledarskim, to je 12 mesecev. Zaradi neprimerljivosti podatkov za leto 2000 v postopku revizije niso bili izdelani primerljivi računovodski izkazi za leto 2000, pogodba o poslovanju pa ni določala načina izračuna nagrade v primeru krajšega poslovnega leta.

- Uroš Korže je bil kot izvajalec storitev poslovanja podpisnik pogodbe o poslovanju Elana in hkrati direktor družbe Skimar, zato je imel vse možnosti vplivanja na poslovanje skupine Elan kot sestavnega dela skupine Skimar in s tem na poslovanje družbe Elan.

- SRD je v Elan in Skimar vložila 7,5 milijarde tolarjev.

- Revizije letnih poročil v skupini Elan in Skimar sta izvajali dve revizijski družbi, kar je lahko pomembno vplivalo na manjšo preglednost in slabše obvladovanje celotne skupine Elan in Skimar s strani lastnikov te družbe.

- Poslovanje skupine Elan ni temeljilo na dobrih poslovnih izidih, ampak so nanj vplivali predvsem načini evidentiranja poslovnih dogodkov, in to ne samo v družbi Elan, ampak tudi v povezanih družbah.

- Mesečna poročila, ki jih je družba Skimar posredovala SRD, so vsebovala zneske prilivov in odlivov za tekoči mesec brez podatkov o namenu in pogojih nakazil družbi Elan s strani družbe Skimar. SRD tako ni razpolagala z dokumenti o namenski rabi sredstev in tudi ni mogla nadzirati izpolnjevanja pogodbenih obveznosti.

Anton Rop, nekdanji predsednik vlade

kovanje dolgoročnih rezervacij za hipoteke pri izračunu poslovnih izidov. Na negospodarno ravnanje SRD kaže tudi dejstvo, da v pogodbo o poslovanju ni bilo vključeno zmanjšanje osno-

nad poslovanjem Elana je bilo poročanje vladi pomanjkljivo. Ker iz letnega poročila Elana iz leta 2001 izhaja, da je bila sanacija končana, bi se moral način nagrajevanja Koržetovi mene-

Odgovorni za nepravilnosti

Odgovorni za nepravilnosti v Elanu s strani države so:

- Marjan Rekar, predsednik uprave SRD od 24. 12. 1999 do 6. 1. 2002;
- Franc Herman Šimnovec, predsednik uprave SRD od 7. 1. 2002 dalje;
- Jože Jaklin, predsednik nadzornega sveta družbe Elan od 18. 3. 2000 dalje.

ve za nagrado posloводства za vsaj minimalni donos na vložena sredstva, kar je onemogočilo delno znižanje stroškov v skupnem znesku 253,2 milijona.

Država negospodarno Šoltes je posebej poudaril, da je država v primeru Elana ravnala kot slab gospodar. Pri naložbah v družbe Elan trgovina, najem plovil in proizvodnja koles so revizorji izrazili dvom o uspešnosti naložb, saj je večina teh v revidiranem obdobju poslovala z izgubo. Zaradi neustreznega nadzora SRD

džerski ekipi spremeniti, pa se ni. Nagrade kriznemu menedžmentu v Elanu pod vodstvom Uroša Koržeta so bile previsoke, nagrajevanje posloводства pa je preseglo priporočilo vlade. Ta določa, da je nagrada v podjetjih, kjer je država večinska lastnica, do 15 odstotkov letnih prejemkov direktorja iz naslova plač. »Izračun premije za nagrado je bil občutno previsok, in sicer za najmanj 553 milijonov in največ za 1,9 milijarde tolarjev,« poudarjajo revizorji računskega sodišča. **D**

ECB podražila zadolževanje

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba, d. d.

Hitra rast posojil, prehitra rast denarja v obtoku in povišane cene energentov so ECB prisilili k dvigu ključne obrestne mere. Borzni indeksi še naprej rastejo.

PORTFELIJ 10 DELNIC NA DAN 02. 12. 2005

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 02.12.2005	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 Software AG	Nemčija	TecDax	EUR	109	38.2	41.79	9.40	1,091,095
2 Norilsk Nickel	Rusija	RTS	USD	67	74.8	87.5	16.98	1,200,581
3 Continental	Nemčija	DAX 30	EUR	61	67.75	73.26	8.13	1,070,435
4 Andritz	Avstrija	ATX	EUR	50	83.01	87.29	5.16	1,045,437
5 Leoni	Nemčija	MDAX	EUR	159	26.2	26.82	2.37	1,021,456
6 BASF	Nemčija	DAX 30	EUR	70	59.02	63.87	8.22	1,070,924
7 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12.26	12.74	3.92	1,072,309
8 Allianz	Nemčija	DAX30	EUR	35	119.2	127.95	7.34	1,072,684
9 Pif BIG	BIH	BIFX	BAM	811	10.06	9.95	-1.09	997,946
10 Diamond offshore	Amerika	NYQ	USD	84	66.57	66.57	0.00	1,145,161

Denar v SIT 5,054 • Skupaj 10,793,082

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 02.12.2005 → 10,793,082 • Donosnost portfelja v odstotkih → 7.68 • Donos portfelja v SIT → 769,756
EUR → 239,532 • USD → 204,79

Pretekli teden so dogajanje na borzi zaznamovali predvsem makroekonomski podatki. V ZDA smo tako med drugim dočakali podatke o gospodarski rasti, zaupanju potrošnikov, novembrski prodaji, zaposlovanju ... Vsi so bili pozitivni, nekateri so bili celo nad pričakovanji. Ob tem se bo neizkušenemu borznemu udeležencu zdelo, da bodo tečaji dobili zalet in se pognali v nebo. Vendar ima vsaka medalja dve plati in tudi tokrat je tako. Ob dobrih makroekonomskih podatkih se je v borznike znova naselil strah o rasti inflacije in posledično nadaljevanju postopnega zviševanja obrestne mere Ameriške centralne banke. Indeksa Nasdaq in Dow Jones sta tako teden končala pri vrednosti 2.273,37 oz. 10.877,51, kar pomeni, da je prvi v tednu dni pridobil malo manj kot pol odstotka, drugi pa je za pol odstotka padel.

Nekateri ameriški analitiki ocenjujejo, da tako imenovani decembrski ali božični reli že poteka in da bo naslednji te-

den prišlo do manjšega premo-ra v rasti tečajev, saj naj bi pred nakupno razpoloženimi investitorji stala večja količina investitorjev, ki bodo unovčevali dobičke preteklih tednov; ne smemo namreč pozabiti, da ameriške delnice že kar nekaj tednov pridobivajo vrednost.

Manjša borzna nihanja Vrednost je pridobil tudi borzni indeks tokijske borze Nikkei 225. Ameriški dolar je namreč v primerjavi z japonskim jenom še pridobil vrednosti, kar pozitivno vpliva na japonsko izvozno industrijo, to pa se posledično pozna na cenah delnic. Tudi tokrat so bile najbolj na udaru delnice, povezane z elektroniko in avtomobilsko industrijo.

Indeks evropskih delnic Dow Jones Stoxx 50 se je ob podpori predsednika evropske osrednje banke Jean-Clauda Tricheta prejšnji teden povečal za odstotek. Levji delež pri rasti so imele delnice, povezane s surovinami, saj se le-te znova dražijo.

Manjše zaloge od pričakovanih in snežne nevihte, ki se va-

lijo na severovzhod ZDA, nafta znova dvigujejo v območje okoli 60 dolarjev za sodček. Prejšnji teden smo sicer na naftnem trgu videli prav vse; najprej so cene padle zaradi temperatur, ki so bile v ZDA višje od običajnih za ta letni čas, in je vse kazalo, da se bodo zaloge nafte povečale, vendar so bila, kot kaže, pričakovanja prevelika in cena nafte ter z njo povezane delnice bodo znova rasle.

Naš portfelj je v zadnjem mesecu zrasel za 7,68 odstotka.

Čeprav smo prejšnji teden razmišljali o prodaji delnic Norilsk Nickla, smo to zamisel za zdaj opustili in prodali delnice hrvaškega Badla po 292 kun za delnico. Z denarjem od prodaje smo kupili delnice Diamond Offshore Drilling Inc., ki se ukvarja s črpanjem nafte in plina. V obdobju, ko znova pričakujemo rast cen nafte, menimo, da je smotno imeti v portfelju delnico iz naftne panoge. Delnico kupujemo na krajši rok s špekulativnim namenom. **D**

Za finančno lepši jutri

Z vplačevanjem premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja si lahko zagotovite lepše, varnejše in pestrejše življenje na stara leta.

Pohitite! Z vplačilom individualne premije si lahko zagotovite davčno olajšavo že v tem letu.

Za dodatne informacije pokličite brezplačno številko 080 2345

KAPITALSKA DRUŽBA

Evropska centralna banka – gospodarska rast v EU je šibka

Vzpon obrestnih mer

Denis Vengust

Evropska centralna banka je zaradi bojazni pred rastjo inflacije v Evropi zvišala obrestne mere. Bojazen se je pojavila zaradi velikega naraščanja količine denarja v obtoku in obsega posojil. Vsekakor neugodna novica za evropsko gospodarstvo.

Evropska centralna banka (ECB) je na svojem zadnjem zasedanju zvišala obrestne mere za 0,25 odstotne točke, na 2,25 odstotka na letni ravni. To je bilo prvo zvišanje obrestnih mer po oktobru 2000.

Raznoteri učinki Raven obrestnih mer, po katerih osrednja banka posoja denar poslovnim (običajnim) bankam, je poenostavljeno rečeno pomembna zato, ker se na njihovi podlagi oblikujejo praktično tudi vse druge obrestne mere. Vplivajo torej na višino obrestnih mer, po katerih banke posojajo denar podjetjem in fizičnim osebam, in obrestnih mer, po katerih banke plačujejo obresti vlagateljem (varčevalcem). Višje obrestne mere načeloma pomenijo, da zaradi višje cene obrestnih mer za posojila potrošniki manj trošijo, podjetja pa manj investirajo. Na drugi strani se povečuje varčevanje. Vse to po eni strani negativno vpliva na gospodarsko rast in obseg zaposlenosti, po drugi pa seveda zmanjšuje inflacijo.

Guvernerji ECB so na zvišanje obrestnih mer namigovali že dober mesec in pričakovali ga je tudi finančni trg. DvanajstERICI evropskih držav, vključenih v Evropsko monetarno unijo (države znotraj EU, kjer je evro uradna valuta), naj bi namreč po mnenju ECB, grozil škodljiv razmah inflacije, saj cene življenjskih potrebščin glede na merila evropskih guvernerjev še vedno rastejo prehitro, nadpovprečno hitro pa raste tudi količina posojil, ki jih zaradi zgodovinsko nizkih obrestnih mer gospodarstvu ponujajo finančni posredniki. Podobno velja tudi za rast količine denarja v obtoku. Pri tem so evropski guvernerji opazili, da se počasi pobira tudi gospodarska rast v EU (ta v povprečju sicer znaša le 1,5 odstotka), iz česar naj bi sledili novi inflacijski pritiski. Po mnenju Evropske centralne banke je bil torej čas za »zaostritev denarne politike«
z zvišanjem obrestnih mer.

Oster odziv politike Kot smo že dejali, višje obrestne mere ne le znižujejo inflacijo, kar je seveda

pozitivno, ampak tudi negativno vplivajo na gospodarsko rast in obseg števila zaposlenih. Zato ne preseneča, da so se vlade več evropskih držav, ki se morajo še vedno spopadati z dokaj težkimi domačimi gospodarskimi razmerami, precej žolčno odzvale na potezo evropskih bančnikov s sedeža ECB v Frankfurtu.

Zvišanje obrestnih mer je najbolj vznejevoljilo politike v Italiji in Franciji, kjer imajo največje gospodarske težave. Luksemburški premier in predsednik skupine držav evroobmočja Jean-Claude Juncker je v svojem nastopu pred odborom evropskega parlamenta za gospodarske in denarne zadeve menil, da za zvišanje ključne obrestne mere v evroobmočju ni potrebe. V imenu držav evroobmočja je Juncker tako opozoril, da »bi morala biti Evropska centralna banka pozorna na posledice zvišanja obrestnih mer na gospodarsko rast«. Juncker je tudi dejal, da inflacijska stopnja v evroobmočju ni tako zaskrbljujoča, da bi morala ECB zviševati obrestne mere. Inflacija brez cen

hrane in energentov po njegovih navedbah znaša le od 1,5 do 1,7 odstotka, pri čemer 'neočiščena' stopnja inflacije v evroobmočju odraža predvsem višje cene surove nafte in povečanje neposrednih davščin. Strahovi finančnih ministrov evroobmočja pred inflacijo se tako niso uresničili, je poudaril Juncker. Vznemirjenje na trgu je minule dni poskušal pomiriti prvi evropski guverner Jean-Claude Trichet, ki je poudaril, da se ECB pri zviševanju

Obrestne mere za evro so višje.

obrestnih mer ne bo zgledovala po ZDA (tam je inflacija preseгла 4 odstotke in se obrestne mere že dalj časa povečujejo) ter da bodo dvigi postopni in ne v seriji.

Vseeno se zdi, da dvig obrestnih mer vendarle ni bil potreben, zato se postavlja vprašanje, kaj je ECB prestrašilo, da se je morala »zavarovati« z višjimi obrestnimi merami. Okrevanje evropskega gospodarstva verjetno ni dovolj močno, da bi lahko njegova rast ostala trdna dlje časa. Pomislek, da je to tveganje še bolj upravičeno, izhaja zlasti iz tega, da se je ECB že doslej izkazala za pretirano optimistično pri napovedih gospodarske rasti. Na drugi strani gibanja cen energentov in surovin, ki so bila zadnja leta glavni pospeševalec inflacije, celo kažejo, da so se inflacijski pritiski začeli zmanjševati. Nafta se je namreč na svetovnem trgu od konca avgusta pocenila – nominalno za 20 odstotkov, zaradi dražjega dolarja pa za nekaj manj tudi realno. Zato je verjetno zelo malo novih razlogov, da bi morala ECB, če se želi izogniti novim inflacijskim

Banka Slovenije ohranja obrestne mere nespremenjene.

tveganjem, zares dvigniti obrestne mere. Tako gospodarstvu v evro-območju kot slovenskemu, ki ima skoraj polovico posojil v evrih, bo ECB podražila zadolževanje, pa čeprav pravih učinkov od dosedanjega poceni zadolževanja še nista doživeli. Žal vse kaže, da bo evropsko gospodarstvo še naprej raslo počasneje od ameriškega.

Vpliv na Slovenijo Zaradi višjih obrestnih mer evra bodo višji

tudi stroški posojil za slovenske občane, ki imajo posojila, vezana na to valuto.

Po drugi strani je svet Banke Slovenije na seji 1. decembra ključne tolarne obrestne mere ohranil nespremenjene. Na podlagi analize gospodarskih gibanj namreč Banka Slovenije ocenjuje, da je sedanja raven obrestnih mer ustrezna glede na tekoča gibanja inflacije in inflacijska pričakovanja. Svet Banke Slovenije ocenjuje, da bo infla-

cijski kriterij za prevzem evra pravočasno izpolnjen. Novembra se je stopnja inflacije v Sloveniji znova znižala, na 2,1 odstotka medletno, potem ko so se znižale cene nafte, ki so povzročile znatno povečanje inflacije v prejšnjih dveh mesecih. Banka Slovenije meni, da so druga makroekonomska tveganja, kot bi bila čezmerno trošenje in čezmerna rast stroškov dela, na kratki rok omejena. Tveganje pri izpolnjevanju referenčnega merila za uvedbo evra lahko predstavlja predvsem vnovična občutna podražitev naftnih derivatov.

Evropski guvernerji z dvigom obrestnih mer gotovo ne bodo pripomogli k dvigu gospodarske rasti. Vendar pri tem vseeno držijo njihovi protargumenti, da za šibko gospodarsko rast v EU ni kriva osrednja banka, temveč zlasti politiki, ki iz kratkovidnih političnih razlogov niso sposobni korenito reformirati svojih gospodarstev. V Sloveniji do dviga obrestnih mer k sreči ni prišlo, zelo pozitivno pa je tudi, da se vlada zaveda pomena pravočasnih reform in se resno loteva njihove izvedbe. ■

OPOZORILO!

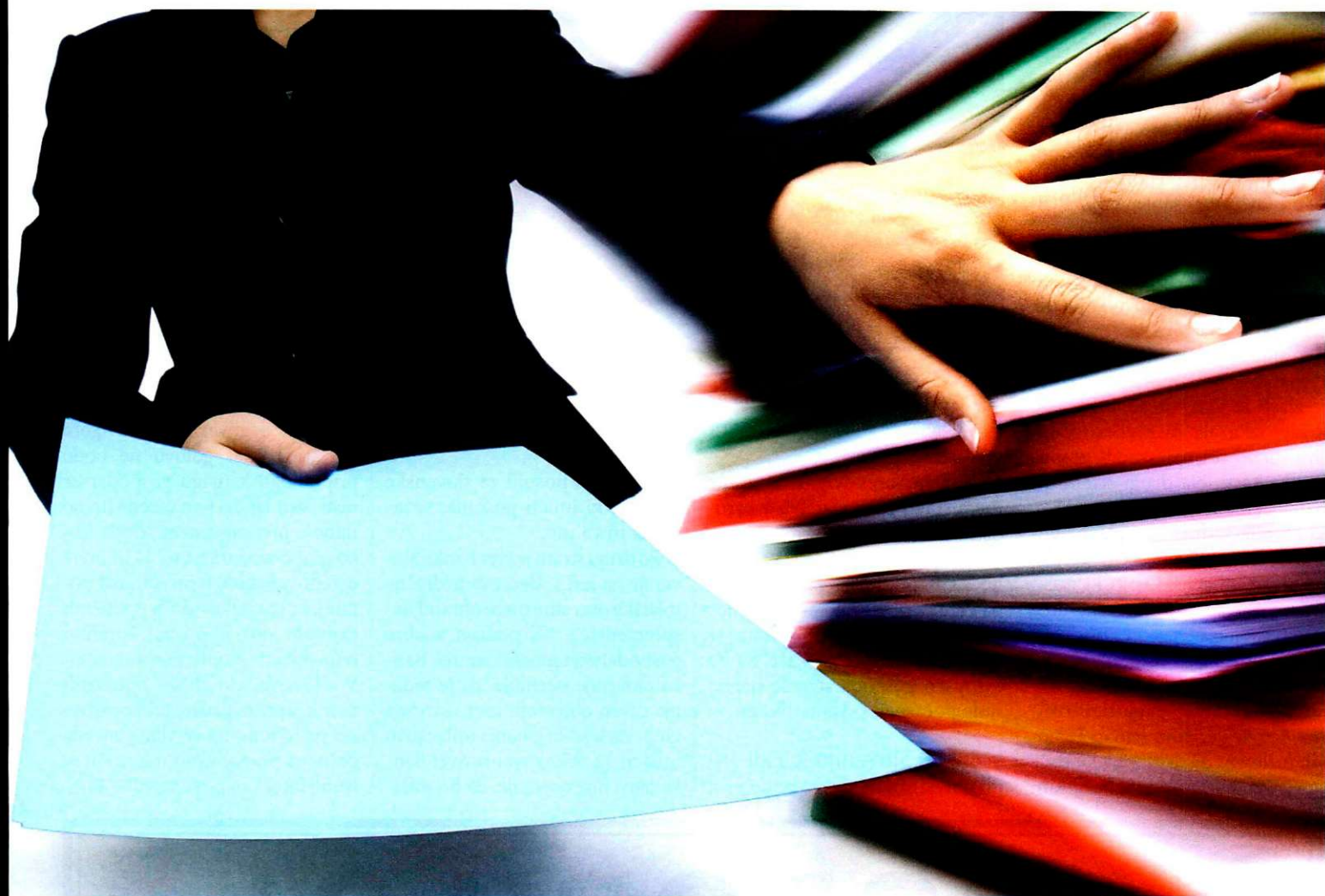
Previdno z zavarovalnimi agenti!

Številni naši zavarovanci so nas obvestili, da jih je v imenu Vzajemne poklical ali obiskal zavarovalni agent. V izogib zlorabam želimo našim zavarovancem sporočiti, da:

- Vzajemna ne obiskuje zavarovancev na domu, ampak posluje samo preko svojih poslovnih enot ter poslovalnic;
- od oseb, ki bi se predstavile kot zavarovalni agentje Vzajemne, zahtevate, da se identificirajo;
- agentom ne izročate lastniškega certifikata ali ostale dokumentacije, povezane z Vzajemno;
- če želite ostati zavarovalec Vzajemne in obdržati lastniški delež, ne podpisujete nobenega dokumenta;
- zavarovancem Vzajemne ne bo treba storiti ničesar v zvezi s prilagoditvijo zavarovanja novemu zakonu, saj bo Vzajemna poskrbela za preoblikovanje vašega zavarovanja.

Dodatne informacije lahko pridobite na brezplačni številki 080 20 60, na spletnih straneh www.vzajemna.si ali pa obiščite najbližjo poslovalnico Vzajemne.

Naročnik opozorila: Vzajemna, d.v.z., Vošnjakova 2, Ljubljana

Sporna izbira še odmeva

Mitja Volčanšek

Po objavi vladnega urada za Slovence po svetu in v zamejstvu o izbiri založnika revije za Slovence po svetu so se odzivi tako s strani zagovornikov kot nasprotnikov izbranega kandidata kar vrstili.

Zaradi velikega zanimanja in korektnega informiranja smo se odločili, da po članku, ki je v Demokraciji izšel pred dvema tednoma, tokrat objavimo nadaljevanje. V rubriki poštni predal 4315 smo že objavili odziv Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu in odziv dr. Janeza Dularja, zato se na tem mestu ne bomo ponavljali.

Otroci odgovarjajo Dolžni pa smo predstaviti odgovor Edvarda Vrtačnika, direktorja zmagovalne družbe na razpisu, to je založbe Otroci, d. o. o. V

svojem odgovoru Vrtačnik razumljivo zavrača naše očitke in nas opominja na zamolčanje nekaterih pomembnih dejstev o zmagovalnem predlogu. Tako bodo v Moji Sloveniji pripravili aktivno spletno stran (in ne le formatov pdf), izdajali bodo letni almanah, pripravili posebno knjižno zbirko in uvedli »bralni sonček« po zgledu bralne značke za slovenske otroke v zamejstvu in izseljenstvu. »Pri snovanju koncepta (revije, op. M. V.) nas je vodila iskrena skrb za potrebe naših dragih rojakov po svetu in prepričani smo, da smo zma-

gali, ker smo ponudili največ v okviru razpisanih sredstev,« meni Vrtačnik, ki je izpostavil glavno prednost revije – njeno brezplačnost kot darilo države Slovenije slovenskim rojakom. Vrtačnik med drugim zavrača navedbo, da bo pri reviji zaposlena njegova žena Karolina Vrtačnik, pač pa sta, tako Vrtačnik, v redakciji sodelavki z

večletnimi izkušnjami pri novinarskem delu z izseljenci.

Tudi Marija Šterbenc, ki naj bi bila po naših prvotnih podatkih v določeni meri vplivala na odločitev v prid založbe Otroci, d. o. o., in ki naj bi jo zmagovalna založba navedla kot članico prihodnjega uredniškega odbora revije za Slovence zunaj Republike Slovenije, je zavrnila naše navedbe in spo-

Zamisel o brezplačni reviji je iz objektivnih razlogov praktično težko izvedljiva.

ročila, da o kakšnih stikih z omejeno družbo ne ve ničesar.

Matica kritična V javnosti se je s tiskovno konferenco prejšnji teden oglasila tudi Slovenska izseljenska matica (SIM), ki izdaja zdajšnjo revijo za slovenske rojake Slovenija.svet in je izdajala tudi njeno predhodnico Rodno grudo (slednja je začela izhajati leta 1954), kandidatka na letošnjem razpisu. Predsednik SIM Sergij Pelhan je med drugim napovedal upravni spor, ki pa žal zaradi dolgotrajnosti tovrstnih postopkov ne bo rešen pravočasno, ampak bo nova revija prej propadla. Za SIM je sporno predvsem to, da je ocenjevalna komisija pri izbiri dala prednost posebnim pogojem pred splošnimi, to je izkušnjam pri delu z zamejci in izseljenci, zaradi česar bi moral biti kandidat Otroci, d. o. o., po njihovo izločen že v prvem krogu izbora. Naj tu mimogrede navedemo del odgovora urada na pritožbo s podobno vsebino, ki jo je vložila založba Nova obzorja. Iz urada so namreč navedli, »da se splošni pogoj izkušenj na področju sodelovanja s Slovenci zunaj Republike Slovenije izpolnjuje s kadri, ki sodelujejo z morebitnim izdajateljem«, s čimer je izpolnjen eden od splošnih pogojev. Poleg tega je zanimiv podatek, da je znana novinarka Vida Petrovčič prej sicer privolila v sodelovanje z založbo Otroci pri novi reviji, a jo je omenjena založba (brez njene vednosti) uvrstila kar med člane uredniškega odbora.

V SIM so kritični do pritožbenih postopkov, saj kot udeleženi-

Predsednik SIM Sergij Pelhan

ci razpisa niso dobili vpogleda v zapisnike in ocenjevalne tabele komisije, ki je vodila izbor. Nekaj podobnega se je zgodilo, ko je do (delnega) vpogleda uspelo priti predstavnikom založbe Nova obzorja. Vpogleda v celotno dokumentacijo niso dobili, pozneje pa je urad na izrecno prošnjo direktorja založbe po faksu poslal samo zapisnik o vpogledu v dokumentacijo, ne pa zapisnikov sej komisije.

Na tiskovni konferenci SIM so bili navzoči še drugi zavrtni kandidati. Direktor založbe Družina Janez Gril je ponovil dvom o izkušnosti zmagovalca z izseljensko problematiko, ki ga je navedel že za Demokracijo, medtem ko je direktor založbe Naslov Ludvik Škoberne problematiziral spornost uporabe imena slovenske države v naslovu revije. Vsi pa so bili precej kritični do zamisli o brezplačni reviji, ki ni le nerealna, ampak bi se srečala z objektivnimi težavami (slovenska veleposlaništva, prek katerih naj bi bila revija dostopna rojakom v tujini,

Franc Pukšič zavrača očitke

take naloge po zakonu sploh ne bi mogla prevzeti).

Kot poudarjajo pri izseljenski matici, naj bi bil postopek izbire kandidata tudi v nasprotju z zakonom o javnih naročilih. V skladu s slednjim se pogodba z izbranim kandidatom lahko podpiše, šele ko je pritožbeni postopek končan. Le dan pozneje je zdaj že nekdanji državni sekretar Franc Pukšič zavrnil ta očitke z dokazovanjem, da je urad zavrnil pritožbe in o tem poslal pisna obvestila nekaj ur pred podpisom pogodbe s podjetjem Otroci. Pri tem je zanimivo, da je npr. založba Nova obzorja sklep o zavrnitvi pritožbe prejela šele 25. novembra, torej dan po podpisu pogodbe.

V SIM sedaj upajo, da bo mogoče vzpostaviti boljši dialog z novim državnim sekretarjem Zorkom Pelikanom, ki je funkcijo nastopil s 1. decembrom.

Pukšič ima čisto vest Kot rečeno, je Franc Pukšič pred vrnitvijo v poslanske klopi pred novinarji tudi sam potegnil črto pod svojim enoletnim vodenjem urada. Neizbežno je bilo, da se bo zdaj že nekdanji državni sekretar dotaknil tudi spornega razpisa. Pukšič je zavrnil očitke, da se mu je s podpisom pogodbe z založbo Otroci mudilo, saj naj bi funkcijo državnega sekretarja s polnimi pooblastili opravljal do zadnjega dne.

Glede revije je Pukšič poudaril bombastične naslove v medijih, ki so po njegovo hlastali za afero, ki je ni. Razpis je bil javnega značaja, poudarja, pri njegovi pripravi pa je sodelovala vrsta uglednih organizacij – od SIM

do Svetovnega slovenskega kongresa itd. Ne nazadnje so trije člani sedanje komisije sedeli tudi v komisiji, ki je leta 2004 za zmagovalca razpisa določila založbo Družina. Zato so po njegovo očitki o pristranosti komisije neutemeljeni. Tudi odločitev, da potrdi izbiro strokovne komisije, je Pukšič natančno razložil. Leta 2004 je tedanja državna sekretarka Jadranka Šturm odločitev omenjene komisije zavrnila, kar je bila eklatantna politična poteza. Prav njegovo upoštevanje odločitev strokovnjakov po Pukšičevem mnenju dokazuje, da ima sam čisto vest pri izbiri. Ne nazadnje se je pred podpisom pogodbe sešel z zmagovalcem razpisa, da bi tudi osebno ocenil resnost predlaganega kandidata in njegove ponudbe.

Namigovanja, da bo denar, namenjen reviji, poniknil v neznano, medtem ko bo revija v kratkem propadla, je Pukšič odločno zavrnil, saj SIM kot izdajateljica revije Slovenija.svet dobiva finančna sredstva vsak mesec sproti, podobno pa bo tudi v prihodnje.

Pukšič, ki je uspešno izvedbo razpisa za novo revijo označil za enega osrednjih uspehov njegovega mandata, si je mimogrede privoščil še posredno opazko na račun dosedanje revije (v kateri se je rad in pogosto pojavljal bodisi kot avtor, bodisi kot intervjuvanec), ko je zatrdil, da bo nova revija pretrgala z »dveletnim mrtvilom«. **D**

Revija za izseljence Slovenija.svet bo z januarjem nehala izhajati.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Za varnost prič

Peter Avsenik

Kaže, da bodo priče v kazenskih sodnih postopkih, ki so bile doslej zaradi izsiljevanja ali groženj marsikdaj fizično ali psihično ogrožene, odslej varnejše.

Zelo verjetno bo v kratkem sprejet zakon, ki bo to področje dosledneje uredil. Ob koncu prejšnjega meseca je predlog doživel drugo obravnavo, večina poslancev pa ga podpira. Zakon na podlagi pomembnih mednarodnih dokumentov na eni strani varuje ogrožene priče in njihove svojce, na drugi strani pa onemogoča izsiljevalce. Predlog so pripravili na pravosodnem ministrstvu, za njegovo uveljavitev pa je odgovoren minister Lovro Šturm s pomočniki.

Zakaj nov zakon? Po mnenju predlagateljev zakona mednarodne kriminalne združbe, terorizem in korupcija zahtevajo usklajen in enoten odgovor kazenskega prava vseh držav. Razlogi za predlog popravka zakona so pomenljivi. Zakon o kazenskem postopku v 236. členu določa, da so pričanja poleg verskih spovednikov, odvetnikov, zdravnikov, socialnih delavcev in psihologov oproščeni tudi obdolženčevi bli-

žnji sorodniki. Poleg tega 238. člen določa, da »priča ni dolžna odgovarjati na posamezna vprašanja, če je verjetno, da bi s tem spravila sebe ali bližnjega sorodnika v hudo sramoto, znatno materialno škodo ali v kazenski pregon«. Naslednja, za obravnavo pomembna zakonska določba je, da preiskovalni sodnik lahko odredi, da se obdolženec odstrani s sodišča, če okoliščine kažejo, da v njegovi navzočnosti priča ne bo govorila resnice.

Pravna podlaga in organizacijski

okvir za omenjeni predlog so pomembni mednarodni dokumenti: konvencije Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, konvencije, ki jih je evropski svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami Evropske unije, ter okvirne odločitve sveta o položaju žrtev v kazenskih postopkih.

Zavarovanje prič in skesancev
Kaj torej prinaša predlog zakona?

Bistvena načela se nanašajo na zavarovanje prič in tako imenovanih skesancev. Prvim se zagotavlja zavarovanje v predkazenskem postopku, med kazenskim postopkom in po njem. Kljub temu se priča za sodelovanje odloči sama ter ga mora potrditi s pisnim soglasjem. Na drugi strani zakon omogoča osumljencem oziroma obdolžencem, ki so v kazenskem postopku učinkovito pripomogli k reševanju z razkritjem podatkov ali s preprečevanjem nadaljnjih kaznivih dejanj in so zaradi tega ogrože-

Pravosodni minister Lovro Šturm

V državnem zboru je predlog zakona naletel na pozitiven odziv.

Možnost selitve v države EU

O predlaganem zakonu nam je nekatere stvari pojasnil državni sekretar na pravosodnem ministrstvu Robert Marolt.

Na kakšen način bodo ogrožene priče zavarovane? S policijskim spremstvom, morda spremembo identitete?

Zakon predvideva naslednje načine zavarovanja prič: nujne ukrepe, ki se po potrebi izvajajo pred vključitvijo prič v program zavarovanja, vendar so lahko potrebni tudi v programu zavarovanja, preselitev osebe, prirejanje dokumentov, onemogočenje posredovanja osebnih podatkov in nadzor poizvedb po evidencah, prikritje identitete za potrebe sodnega postopka, spremembo identitete, uporabo videokonference in telefonske konference, mednarodne izmenjave, ukrepe v zaporu ter ekonomsko in socialno podporo.

Robert Marolt

Ali to pomeni, da bodo imele ogrožene priče tudi možnost selitve v druge države? Katere?

Ogrožene priče bodo imele, če se izkaže, da je to nujno potrebno, možnost selitve v države Evropske unije. O tem in o upravičenosti zavarovanja priče bo odločala komisija za zavarovanje ogroženih oseb.

Je predvidena kakšna odškodnina za priče, če kljub temu pride do njenega psihičnega ali fizičnega trpljenja?

Če bi prišlo do psihičnega ali fizičnega trpljenja ogrožene priče s strani osebe ali oseb, ki skušajo vplivati na njeno pričevanje, in bi bila za njeno neustrezno zavarovanje odgovorna država ter bi pri tem prišlo do nastanka škode, bi odgovornost za njen nastanek nosila država. V tem primeru bi se urejalo povračilo škode po splošnih pravilih odškodninskega prava in odškodninske odgovornosti, kot jo predvideva Obligacijski zakonik.

ni, da se jim kazni zaradi omenjenega omili. Zakon torej spodbuja tudi obdolžence, da sodelujejo z roko pravice, kar bo gotovo pripomoglo k večjemu številu rešenih primerov. O tem pa, ali je nekdo do zavarovanja upravičen oziroma kdaj se z njim začne in kdaj konča, bo odločala posebna komisija za zavarovanje ogroženih oseb.

Če boste torej kot priča sodelovali v kazenskem postopku in boste vedeli kaj takega, kar bi lahko odločilno pripomoglo k rešitvi primera, pa boste zaradi morebitnega izsiljevanja ali groženj psihično ali fizično ogroženi, lahko zaprosite za zavarovanje oziroma vam ga je sodišče dolžno ponuditi.

Evropska primerljivost Najmočnejši program zavarovanja prič izvajajo v Združenih drža-

vah Amerike v tako imenovani U. S. Marshalls. Tam je tovrstna praksa zaradi velikih finančnih sredstev, ki jih namenjajo temu področju, in zaradi velikosti države, ki omogoča preseljevanje znotraj le-te, še posebej učinkovita. Sicer pa je omenjeni zakon tudi evropsko primerljiv; med državami ki najdlje izvajajo ta zakon, je Nemčija, saj ga izvaja že dobrih 10 let, na Slovaškem je bil zakon sprejet pred 7 leti, Italija pa je povzetek dotlej sprejetih določb sprejela leta 2001. Sicer pa je na tem področju k tesnejšemu sodelovanju pripomogel EUROPOL, predvsem na področju uskladiitve zakonodaj v zvezi z zavarovanjem prič.

To je področje, pri katerem tudi slovenska politika deluje usklajeeno; očitno se enotnost začne pri preprostih rečeh. ■

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

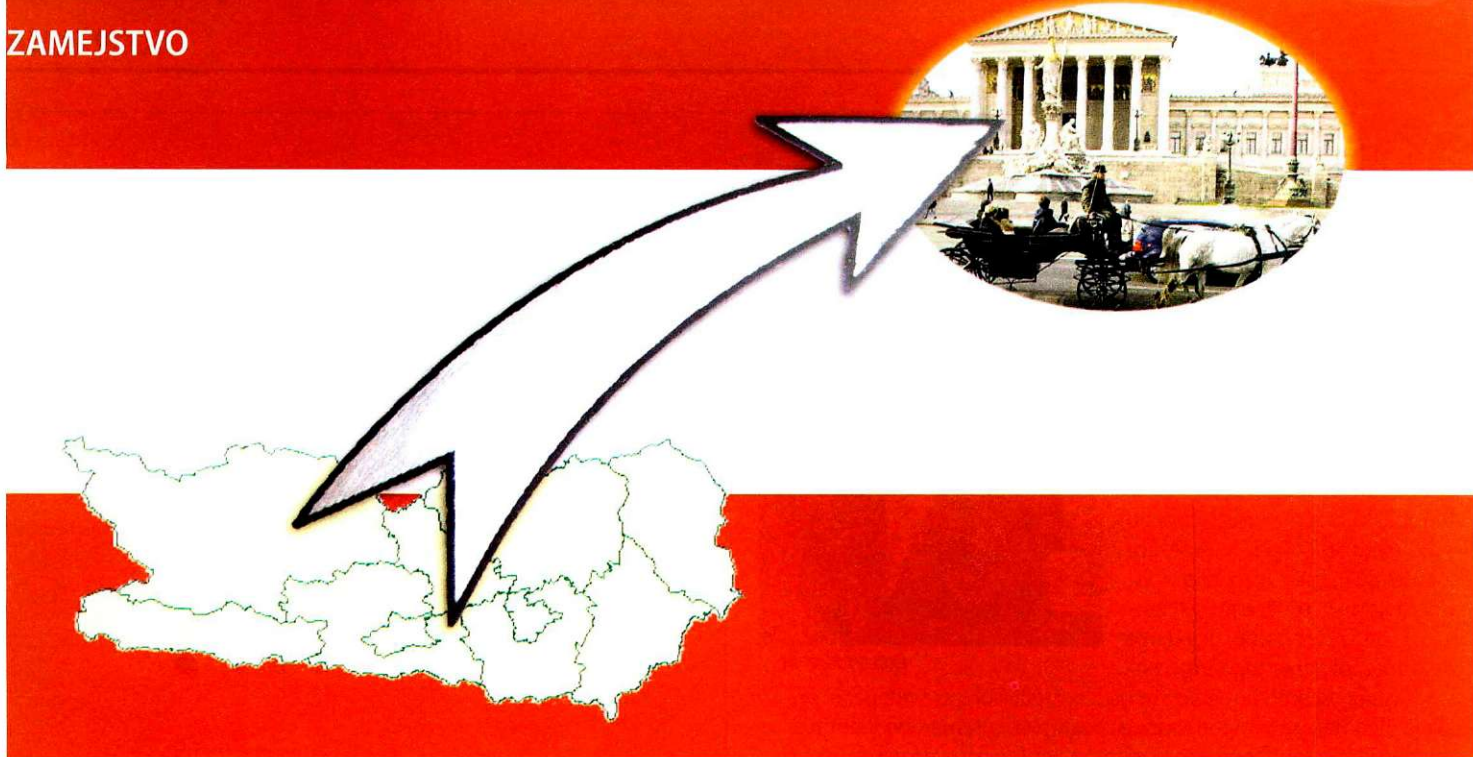

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablinskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro.

Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnetovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Koroški predvolilni golaž

Mitja Volčanšek

Ni se še poleglo razburjenje ob predstavitvi knežjega kamna, ko je Jörg Haider z napadi na manjšinske pravice znova šokiral domačo in slovensko javnost.

Koroški deželni glavar je v radijskem pogovoru izrazil željo po ureditvi dvojezične topografije, preden bi vanjo utegnil poseči vodja socialdemokratov in resen kandidat za novega kanclerja Alfred Gusenbauer, ki je pokazal občutljivost do tega vprašanja. Sedanji kancler Wolfgang Schüssel ima v koaliciji s Haiderjem zvezane roke, pa tudi sicer ni pokazal prave volje za uresničitev svojih obljub.

Brez Slovencev Tako je Haider napovedal pogovore o dvojezičnih tablah na lokalni ravni, ki naj

bi bili prvi pogoj in podlaga za nadaljevanje konference o konsenzu. Nove krajevne napise naj bi postavili le, če se bodo strinjali vsi sodelujoči na pogovorih. Sporno pa je, da na njih ne bi sodelovali koroški Slovenci. Res je sicer, naj bi Haider iz pogovorov izključil tudi brambovce in Heimatdienst.

Deželni glavar pa se ni ustavil pri dvojezični topografiji, ampak je v svoji populistični propagandi postavil pod vprašaj že pridobljene pravice slovenske skupnosti. Tako bi morali odpraviti "superpodpore" slovenskim društvom ter jih v tem izenačiti z nemškimi.

Še bolj histerični so bili glavarjevi izpadi ob zasedanju avstrijskih deželnih finančnih referentov (Haider na Koroškem opravlja tudi to funkcijo), kjer je zahteval spremembo zakona o manjšinskem šolstvu. Medtem ko se razredi v rednih šolah delijo pri 30 otrocih, je v manjšinskih ta kriterij 21 otrok, s čimer naj bi diskriminirali redne šole. Očitno Haider, ki je medtem omilil svoja stališča do upodobitve knežjega kamna na slovenskih evrokovanjih, nikoli ni slišal za pozitivno diskriminacijo manjšin.

Zgodnja kampanja Odgovori na Haiderjeve izpade niso zamujali. Dolgoletni predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) Jože Wakounig je tako pozval povabljene predstavnike političnih strank in verskih skupnosti, naj se ne udeležijo pogovorov s Haiderjem, saj naj bi bili ti samo "izgovor za nadaljnje zavlačevanje pri uresničevanju ustavnih in mednarodno pravnih obveznosti".

Kot ugotavlja Rudi Vouk, podpredsednik NSKS, je Haider začel kampanjo leto pred volitvami in bo v njej uporabil vse protislovensko orožje, ki ga premore, da BZÖ zagotovi politično preživetje. Ker bo ta enoletna ofenziva po Voukovo povzročila ogromno škode tako koroški kot slovenski skupnosti, je NSKS pozval zvezno vladu, naj razpiše predčasne volitve, ki bi končale nevzdržno stanje.

Na obzorju pa se je v presenetljivi luči pokazal vodja največje avstrijske opozicijske stranke Gusenbauer, ki je obljubil ureditev dvojezične topografije, če bo postal kancler. Gusenbauer je naslovil posredne kritike na Schüssla, ki do zdaj ni bil zmožen napredka na tem področju, če odštejemo lepote popravke s peščico napisov na območjih, kjer bi morali biti od leta 1977. Vodja SPÖ je, čeprav s predvolilno obljubo, nakazal preobrat v odnosu do slovenske manjšine, ki pa je glede na splošno stanje in Slovincem nenaklonjen politični besednjak obetaven premik. **D**

Vodja SPÖ Alfred Gusenbauer

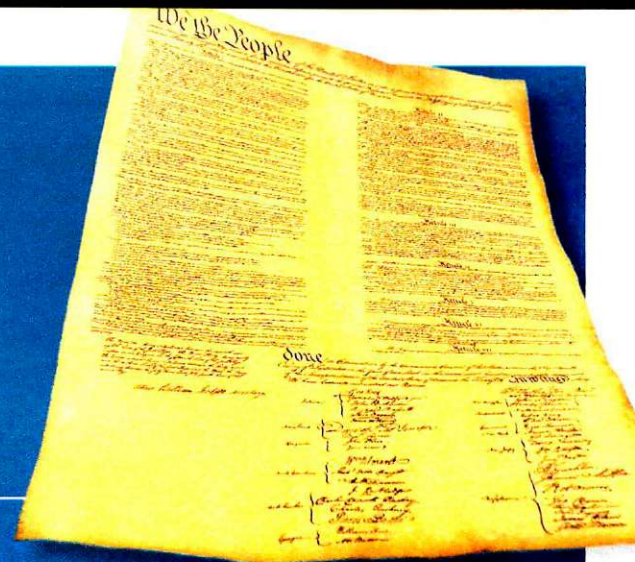
Predstavnika NSKS Jože Wakounig

USTAVA

ZDRUŽENIH DRŽAV AMERIKE

s pojasnili

Avtorja: mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak

Ustava Združenih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu, pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu.

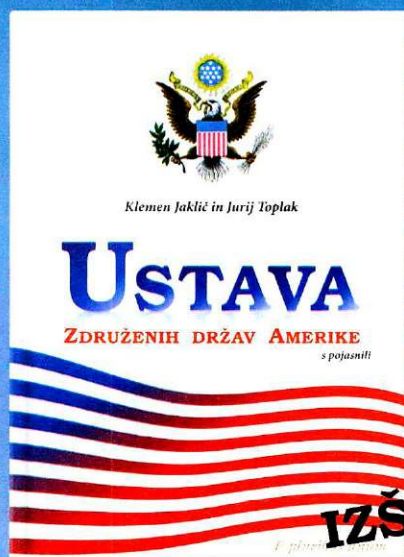
Ameriška ustava je bila namreč podlaga številnim piscem ustav in mednarodnih dokumentov, neredke države so jo celo dobesedno prepisovale. Interpretacijo ameriške ustave, še posebno tisto od ameriškega vrhovnega sodišča, študirajo pravni strokovnjaki po vsem svetu in neredko rabi kot pripomoček pri interpretiranju ustav drugih držav, tudi slovenske. Ne nazadnje se je na podlagi te ustave v Združenih državah izoblikovala ena najstabilnejših demokratičnih oblik vladavine z zavirljivo stopnjo spoštovanja človekovih pravic. Ne moremo niti prezreti, da se je pod to ustavo razvila najmočnejša politična, gospodarska, vojaška, znanstvena, tehnološka, športna in še kakšne vrste velesila ter dežela priložnosti za milijone priseljencev z vsega sveta. To so le nekateri izmed razlogov, zaradi katerih je fenomen ameriške ustave vredno študirati in raziskovati.

Knjiga vsebuje prvi prevod ameriške ustave, ki je delo mag. Klemena Jakliča. Prevod je opremljen tudi z razlagalnimi pojasnili v obliki opomb. Poleg slovenskega prevoda ameriške ustave knjiga vsebuje tudi obširno uvodno poglavje mag. Jurija Toplaka, v katerem je predstavljen nastanek ameriške ustave ter njene najpomembnejše značilnosti in načela.

O AVTORJIH

Mag. Klemen Jaklič je strokovnjak za slovensko, evropsko in ameriško ustavno pravo. Je doktorand na Univerzi v Harvardu, redno raziskuje tudi na Univerzi v Oxfordu. Je sourednik *Harvard International Law Review* in avtor številnih člankov.

Mag. Jurij Toplak na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru predava ustavno pravo in je generalni sekretar Evropskega združenja za volilno pravo ter član Republiške volilne komisije. Je nekdanji Fulbrightov štipendist in je med drugim raziskoval na univerzah UCLA, Georgetown in Oxford. Je avtor in urednik petih knjig ter številnih člankov.

IZŠLO V NOVEMBRU!
CENA 4.990 SIT

knjigarna
DEMOKRACIJA

Naročam knjigo Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili, po ceni 4.990,00 SIT.*

Fizične osebe:

Ime in priimek: _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Datum rojstva: _____ Datum naročila: _____

Podpis naročnika: _____

Pravne osebe:

Podjetje: _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba: _____ Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: NOVA OBZORJA d.o.o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462
Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.

* ± 8,5 % DDV

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Od Vancouvra do Vladivostoka

Ana Müllner, foto: Gregor Pohleven

V ponedeljek in torek je na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani potekal največji politični dogodek v samostojni Sloveniji, vrh ministrskega sveta OVSE, ki mu je v tem letu predsedovala Slovenija.

V ospredju ministrskega srečanja Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) je bilo vprašanje reform organizacije in sprejemanje ministrske deklaracije. Predvsem glede reform med državami članicami OVSE že dalj časa prihaja do delitve na tiste, ki se zavzemajo za temeljito reformiranje OVSE, in tiste, ki podpirajo njeno sedanjo ureditev. »OVSE ni pokvarjena in zato je 'popravljanje' organizacije nesmiselno,« je dejal predstavnik Združenih držav Amerike Nicholas Burns, ki je v Ljubljano prišel kot posebni odposlanec generalne sekretarke Condoleez-

ze Rice. ZDA so se na nedavnem vrhu najglasneje zavzele proti korenitim spremembam organizacije in s tem zavzele nasprotni politični položaj kot Rusija. »Podoba stare celine se politično hitro spreminja in treba se je prilagajati novim izzivom, ki nas čakajo, to pa mora nujno storiti tudi OVSE, če želi ohraniti svoj položaj na političnem zemljevidu,« je ameriškemu kolegu nasprotoval ruski zunanji minister Sergej Lavrov. O reformah OVSE se govori že precej časa, glavni razlog, zakaj do njih še ni prišlo, pa je predvsem v dejstvu, da predsedovanje organizaciji vsako leto prevzame druga država, ki ima lahko pre-

cej drugačne poglede na vlogo OVSE kot njene predhodnice.

Sicer pa večina delegatov ni skoparila s pohvalami na račun slovenskega predsedovanja in

Dimitrij Rupel, predsedujoči OVSE

organizacije dvodnevne vrha. Kljub nekaterim različnim pogledom na vlogo OVSE v moderni Evropi nihče od ministrov ni pozabil poudariti, kaj so še vedno poglobitve naloge organizacije: boj proti trgovini z ljudmi in mamili, krepitev sodelovanja med državami članicami in pridruženimi članicami ter ohranjanje stabilnosti na konfliktnih območjih. Prav zato je bilo tudi največ pozornosti namenjene tistim državam, v katerih so politične razmere nestabilne ali pa ozemeljska vprašanja ostajajo nerešena. Prednostne naloge OVSE pa so tudi človekove pravice in boj proti nestrpnosti, kar je tudi

tema vsakoletnih konferenc, ki jih organizira OVSE. Tudi letošnje srečanje pa se je končalo brez ministrske deklaracije; sprejeli so le več dokumentov, po katerih se sodelujoče države zavezujejo k skupnemu boju proti terorizmu, organiziranemu kriminalu, trgovini z mamili in proti nestrpnosti, kar pa nikakor ne pomeni večjega napredka pri delovanju OVSE.

V luči konfliktov Slovenija je predsedovanje OVSE prevzela v letu, ki je bilo v mnogih pogledih prelomno predvsem za območje Srednje Azije. Po lanski revoluciji v Ukrajini je do političnega preobrata prišlo tudi v Kirgiziji, kjer je OVSE odigrala ključno vlogo pri stabilizaciji razmer v državi in zagotavljanju političnega dialoga med različnimi stranmi. Do političnih premikov je prišlo tudi v sosednjem Uzbekistanu, a so bili nemiri v nasprotju z drugimi revolucijami na nekdanjem sovjetskem zemljevidu krvavo zadušeni. Uzbekistanska vlada do sedaj še ni pripravila uradnega poročila o dogodkih v Andižanu, kjer je prišlo do največjih nemirov, zato je slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel uzbekistanske oblasti pozval k sodelovanju pri preiskavi. Vloga OVSE pa ni samo to, da poseže v dogajanje, če pride do sporov, ampak rešuje tudi t. i. zamrznjene konflikte, kakršni so predvsem na območju nekdanje Sovjetske zveze. Naj omenimo, da so ruski vojaki še vedno stalno navzoči na območju Moldavije in Armenije, čeprav si obe državi že dalj časa prizadevata za dogovor z

Američan Nicholas Burns in predstavnik Srbije in Črne gore Vuk Drašković

Kljub zavrnitvi ministrske deklaracije je za slovenskim vodstvom uspešno leto predsedovanja OVSE.

veliko sosedo Rusijo, da odpokliče svoje vojake. Prav tako še vedno niso rešeni ozemeljski spori med Armenijo in Azerbajdžanom ter vprašanje Južne Osetije in pokrajine Transnistrije v Moldaviji, ki si prizadevata za samostojnost.

Ena od prioritet organizacije je seveda tudi vprašanje Kosova. Ministrski predstavniki so večinoma pohvalili dejstvo, da je prišlo do začetka pogajanj o statusu Kosova, kljub temu pa predvsem predstavniki Srbije in Črne gore niso skrivali nezadovoljstva. »Nikjer v Evropi ne prihaja do večjih kršitev človekovih pravic kot v primeru Srbov, ki živijo na Kosovu. Ne razumem, zakaj se OVSE boji

povzdigniti besedo in opozoriti na te težave,« je v Ljubljani dejal premier Srbije in Črne gore Vuk Drašković. V Ljubljani tako do uradne izjave OVSE glede Kosova ni prišlo, čeprav so bila mnjenja glede tega vprašanja enotna; najpomembnejše je seveda sodelovanje med Prištino in Beogradom, pri tem pa bo potrebno tudi sodelovanje OVSE, ki ima na Kosovu stalno terensko misijo.

Pot, dolga 30 let Letos je bilo za OVSE prelomno tudi zato, ker mineva trideset let od podpisu Helsinške listine, ki velja za predhodnico OVSE, kakršno poznamo danes. Listino je leta

Ruski zunanji minister Sergej Lavrov

1975 podpisalo 35 predstavnikov evropskih držav, Kanade in ZDA, dokument (znan tudi kot helsinški dekalog) pa obsega deset načel miroljubnega sožitja, s katerimi so bili opredeljeni odnosi med državami in pravice državljanov posameznih držav. V teh tridesetih letih se je močno spremenil politični zemljevid sveta, predvsem s padcem berlinskega zidu in komunizma pa so se spremenile tudi naloge OVSE. Danes OVSE na nekaterih območjih uživa večje zaupanje kot druge organizacije, in sicer v državah, kjer so ljudje izgubili zaupanje v druge organizacije, kot so na primer Združeni narodi in Evropska unija. In prav to je najpomembnejši izziv OVSE v prihodnje; če bo organizaciji z njenimi pristopi uspelo na tistih področjih, kjer drugim ni, se OVSE kljub raznolikim pogledom znotraj organizacije vsekar obeta svetla prihodnost. ■

Vrha Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi v Ljubljani se je udeležilo več kot 50 delegacij.

Kabuki in derviši

Japonsko gledališče kabuki in vrteči se derviši so bili uvrščeni na seznam nedotakljivih zakladov dediščine. Tradicionalni umetniški zvrsti sta bili uvrščeni na seznam, ki je obsegal še 41 drugih umetniških oblik, obredov in festivalov, med njimi sta berberska poezija iz Alžirije in senčno gledališče iz Kambodže. Na seznamu Unesca so tiste umetniške tradicije, ki jim grozi izumrtje, pomembno vlogo pa igra tudi njihov pomen za skupnost. Na seznam za zavarovanje popularne in tradicionalne kulture, ki so ga oblikovali leta 2001, so doslej nanizali 90 vpisov. Seznam je dopolnilo seznama svetovne kulturne dediščine organizacije UNESCO.

Ozdravil bolnika Papež Benedikt XVI. je na svetovnem dnevu mladih, ki je avgusta potekal v nemškem Kölnu, naredil čudež in ozdravil šestletnika. Po navedbah dveh nemških časnikov je papež

na srečanju mladih blagoslovil bolnega šestletnega Viktorja iz Düsseldorfa, zdaj pa so preiskave pokazale, da deček nima več raka. Deček si je zelo želel srečati papeža. Ko so mu izpolnili željo in ga pripeljali na svetovni dan mladih, ga je papež presenetljivo

blagoslovil. Po tem srečanju in po kemoterapiji so preiskave pokazale, da Viktor nima več raka.

Nagrajeni za udeležbo Zadnjih parlamentarnih volitev v Čečeniji, kjer ima volilno pravico nekaj manj kot 567 tisoč ljudi, se je udeležilo več kot 600 volivcev, starejših od 100 let. Čečenija ima več kot 123.000 prebivalcev, starejših od 80 let, nekateri med njimi pa so celo kandidirali na

volitvah. Ob tem dodajmo, da so bili na volitvah seveda tudi mlajši. Zanimivo je še to, da so volivci od volilne komisije prvič prejeli tudi manjša darila; knjige, beležke in svinčnike.

Kriv bo Božiček Letala, ki bodo decembra letela iz Norveške na severno Finsko, bodo imela zaradi božičkovih potovanj zamude. To skandinavsko državo bo v prazničnem mesecu na uro preletelo do 25 letal, vsa pa bodo namenjena v Rovaniemi na Laponskem, kjer prebiva božiček. Po ocenah naj bi ga obiskalo okoli 400.000 turistov, predvsem iz Velike Britanije. Promet bo najgostejši med 10. in 12. uro, ko bodo letala vzletala, in med 18. in 20. uro, ko se bodo vračala v Veliko Britanijo.

Kontrolni stolp v Roykenju pri Oslu lahko na uro nadzira okoli 60 letal, zato bodo po njihovih predvidevanjih letala zamujala povprečno okoli pol ure.

Obiskala Disneyland Kitajska astronauta Fei Junlong in Nie Haisheng, ki sta se nedavno vrnila iz vesolja, sta obiskala hongkonški Disneyland. Astronauta, v Hongkong sta prispela s 30-člansko delegacijo, ki je sodelovala pri misiji, je pričakalo 32.000 ljudi,

TUJI TISK

La Stampa

Poplava Al Kaide

Alžirci so bili prvi, ki so se v 90. letih v Evropi organizirali v skupino Ansar al islam, ki je novačila prostovoljce za odhod na fronto najprej v Afganistan, potem pa v Irak. Najbolje organizirane bojne enote so organizirali maroški vojaki, teroristične napade v

Londonu pa so organizirali Pakistanci. Takšno shemo islamskega terorja na stari celini so opisali na 400 straneh raziskave z naslovom Al Kaida v Evropi. Objavila jo je založba Prometheus Book v New Yorku. Narejena je na podlagi poročil predstavnikov obveščevalnih služb. Da bi si predstavljali, kaj pomeni Al Kaida v Evropi, se moramo samo spomniti, da so napad 11. septembra v New Yorku organizirali v teroristični celici v Nemčiji, teroristični napad na ameriška veleposlanišva v vzhodni Afriki leta 1998 pa so bila financirana iz Dublina. Afganistanskega poveljnika Musada sta umorila dva novinarja kamikazi, ki sta prišla iz Belgije. Napad na sinagogo v Džerbi so načrtovali v Franciji in Nemčiji.

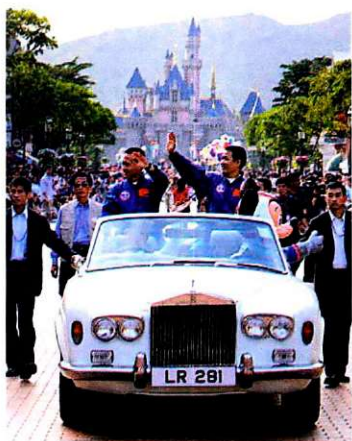
Die Welt

Naprodaj

V Nemčiji je vsaka deseta cerkev naprodaj in ta pojav že dolgo ni redkost. Pogosto tako prodane božje hrame predelajo v restavracije, stanovanja, pisarne in kulturne ustanove. Tako se cerkev sv. Petra v Lübecku že od osemdesetih let naprej oddaja za prirejanje

sprejemov, cerkev v Willingenu se je spremenila v kavarno. Cerkev sv. Janeza v Weil am Rheinu je postala del prostorov mestne knjižnice, vaška cerkev v brandenburškem Milowu, zgrajena pred dvesto leti, pa je postala podružnica hranilnice. Razlog za to je predvsem zmanjševanje števila vernikov in posledično finančne težave, ki onemogočajo nadaljnje vzdrževanje cerkvenih stavb. Teolog Marcus Nitschke celo trdi, da je predvideno, da bo iz teh razlogov kmalu naprodaj približno vsaka deseta od 35 tisoč cerkva v Nemčiji. Na veliko prodaja škofija v Essnu, ki se bo na ta način poslovila od tristo kulturnih stavb. V drugih škofijah, na primer v Aachnu in Kölnu, so nekatere cerkve izročili pravoslavni skupnosti.

ki so se zbrali na hongkonškem stadionu. Ponosni so, da je Kitajska v samo trinajstih letih postala ena od redkih držav s tehnologijo za pošiljanje človeka v vesolje.

Starosta Nemški in britanski znanstveniki so ugotovili natančno starost Meseca. Ta naj bi bil star natančno štiri milijarde in

527 milijonov let. Znanstveniki z nemških univerz v Münstru in Kölnu ter z britanskega Oxforda domnevajo, da je Mesec nastal 30 do 50 milijonov let po nastanku sončnega sistema, kar je v skladu s splošno sprejeto teorijo o nastanku Meseca. Po tej teoriji naj bi bilo telo velikosti Marsa trčilo z Zemljo, potem pa je v orbiti ostalo veliko snovi, iz katere se je postopno oblikoval Mesec. Njegovo starost so znanstveniki določili na podlagi analiz številnih vzorcev Mesečeve površine.

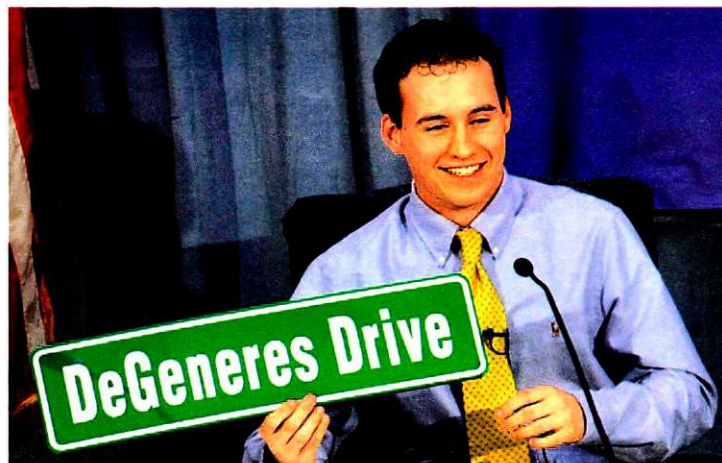
Japonska sonda Japonski vesoljski sondi Hajabusi je v drugem poskusu domnevno uspelo zbrati vzorce z asteroida Itokava, na katerem je uspešno pristala. Če bo misija uspešna,

bo to prvi uspešen primer pridobivanja vzorcev s površine kakega asteroida, vendar bodo morali znanstveniki počakati

do junija 2007, ko se bo sonda vrnila na Zemljo, čeprav že zdaj zatrjujejo, da se je sonda verjetno dotaknila površine asteroida, ki je okoli 290 milijonov kilometrov od Zemlje, in zbrala vzorce prahu z njegove površine.

Če bo vse potekalo uspešno, bo Hajabusa prva sonda, ki se bo na Zemljo vrnila z vzorci asteroida. Sonda Ameriške vesoljske agencije NASA je leta 2001 dva tedna zbirala vzorce z asteroida Eros, vendar se ni vrnila na Zemljo.

Najmlajši župan

Osemnajstletni Michael Sessions je prisegel kot najmlajši ameriški župan mesteca Hillsdale v zvezni državi Michiganu. Ob tej priložnosti je izjavil, da bo svoje dolžnosti opravljal po šoli in konec tedna. Mestna hiša je bila polna ljudi, ki so mu zaželeli vse najboljše pri opravljanju tega odgovornega dela. V slavnostnem govoru je poudaril, da se bo zavzemal za odpiranje novih delovnih mest. Najstnik-župan je s samo dvema glasovoma na volitvah premagal svojega nasprotnika, 51-letnega Douga Inglesa. Volilno kampanjo je financiral s samo 700 dolarji, ki jih je zaslužil med poletnimi počitnicami, kar je pravi drobiž v primerjavi z milijardami, ki jih kandidati porabijo na nacionalnih volitvah.

TUJI TISK

Financial Times Deutschland

Odmik

Načrtovana polna vključitev Rusije v skupino sedmih velikih industrijskih držav je bila odložena za nedoločen čas. Rusi se tako ne bodo mogli več udeleževati sestankov finančnih ministrov in direktorjev glavnih bank G 7. Vzrok za to je poleg vsega drugega

tudi zadeva naftnega koncerna Jukos in njegovega nekdanjega direktorja Mihaila Hodorkovskega, saj se v zvezi s tem pojavlja vprašanje, ali Rusija sploh je država tržne ekonomije. Najbolj o tem dvomijo v ZDA, kjer se dvomi v zadnjem času še povečujejo. Leta 1990 so vlade Nemčije, Francije, Velike Britanije, Italije, Japonske, Kanade in ZDA sklenile, da se mora leta 2006 sedmica (G 7) spremeniti v osmico (G 8). Tako je federalna vlada Nemčije svoje predsedovanje v združenju demonstrativno prepustila Rusiji. Toda zdaj se bo širitev omejila samo na predsednike vlad in držav, katerih srečanje se ruski predsednik tako lahko udeležuje že vrsto let.

The Times

V nogavici

Ruski državljani, ki se še vedno bojijo hiperinflacije in periodičnih propadov bank, v nogavicah hranijo okoli 30 milijard dolarjev. Po statistiki ruske osrednje banke ima bančne račune v državi samo 30 milijonov ljudi, kar je le petina prebivalstva. Ne glede na to, da so

na osebne račune v zadnjih treh letih naložili okoli 72 milijard dolarjev, računajo, da je vsota denarja, ki ga ljudje hranijo doma ponavadi v dolarjih, pred petimi leti znašala 45 milijard dolarjev. Rusi še vedno bolj zaupajo dolarjem kot rubljam, ker je hiperinflacija, ki je v začetku 90. let dosegla kar 1000 odstotkov, popolnoma uničila vse njihove prihranke. Hiperinflacija je bila v začetku 90. posledica sprostitve cen, ki so jih v Sovjetski zvezi dolga leta umetno zadrževali na nizki ravni. Finančna kriza leta 1998 je uničila tretjino bank v državi. Toda inflacija je v Rusiji ta čas praktično pod nadzorom in bo letos znašala le 11 odstotkov, zato politiki in gospodarstveniki prepričujejo ljudi, naj bankam bolj zaupajo.

***Barbara
Brezigar***

“Tožilec mora delovati skladno s svojo prisego”

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Barbara Brezigar je leta 1993 prevzela vodenje oddelka za splošne in gospodarske zadeve na ljubljanskem okrožnem tožilstvu, bila je namestnica vodje tega tožilstva in ga v letu 1995 tudi vodila. Zaslovela je z uspešno obtožbo Sandija Grubeliča. Generalni državni tožilec Anton Drobnič jo je leta 1996 imenoval za prvo voditeljico skupine državnih tožilcev za posebne zadeve, ki je bila ustanovljena za reševanje zahtevnejših zadev organiziranega in gospodarskega kriminala. Leta 1998 je postala vrhovna državna tožilka. V Bajukovi vladi leta 2000 je bila ministrica za pravosodje. Leta 2002 je kandidirala za predsednico države. Do poletja letos je bila predstavica Slovenije v Eurojustu v Haagu.

Aprila letos ste postali generalna državna tožilka. Vam izkušnje, ki ste si jih nabrali z delom v Haagu v okviru Eurojusta, na novem položaju kaj koristijo?

Funkcijo generalne državne tožilke sem nastopila 4. maja, ko sem prisegla pred predsednikom državnega zbora. Takrat sem se vrnila iz Haaga, vendar sem kot generalna državna tožilka do poletja še opravljala funkcijo slovenske predstavnice v Eurojustu, da Slovenija ne bi ostala brez predstavnika v Haagu. Ko je bila na to mesto imenovana kolegica Malči Gabrijelčič, pa je moj mandat nacionalnega predstavnika prenehal. Izkušnje v tujini so prav gotovo zelo pomembne. Mislim, da to velja za vsak poklic. Delo v tujini ti da širino in mislim, da je to dodana vrednost pri vodenju tožilstva. Tudi zveze, ki jih vzpostaviš v tujini in jih obdržiš, so zelo pomembne. Tožilske izkušnje pa sem nabrala v letih pred tem. Mislim, da je kombinacija obojega optimalna za vodenje državnotožilske organizacije.

Že leta 1999 ste se potegovali za mesto generalne državne tožilke, vendar nanj niste bili imenovani, ker za prejšnjo oblast politično niste bili sprejemljivi. Zdi se, da je bila s tem tožilskim vrstam narejena velika škoda, saj je v zadnjih letih ugled tožilstva drastično padel.

Takrat sem res kandidirala, ker je kazalo, da imam podporo ministra za pravosodje, a to se pozneje ni izkazalo. Politika takrat moje kandidate ni podprla. Pristojnost in odgovornost politikov je, da odločijo, kdo bo generalni dr-

žavni tožilec. V tem ne vidim nobenega problema in takrat sta vlada in državni zbor pač izbrala človeka, za katerega sta mislila, da je prav, da postane generalni državni tožilec.

Je bilo obdobje Zdenke Cerar obdobje zamujenih priložnosti?

Cel kup zamujenih priložnosti je že bilo v pravosodju. Predvsem kadar oblast ni podpirala suverenih in pokončnih tožilcev ter resnega dela na področju gospodarskega kriminala. Zato se pri oceni stanja ne ukvarjam s tem, kdo je vodil tožilstvo, ampak s problemom. Določen del krivde za padanje ugleda tožilstva pa je dejansko tudi znotraj državnotožilske organizacije. Na izobraževalnih tožilskih dnevih na Bledu sem tako opozorila na probleme, ki so se v preteklosti nakopičili na tožilstvu, ker želim, da se z njimi in napakami soočimo in v prihodnje preprečimo, da bi se ponovili.

Kako se je lahko zgodilo, da je nekdanji tožilec Milan Železnik imel polno omaro nerešenih zadev?

Najprej gre seveda za neodgovornost tožilca samega. Tožilec, pri katerem se nekaj takega odkrije, je v celoti pozabil, kaj je njegova funkcija, kaj je njegovo delo. To je najmanj, kar lahko rečem. V prvi vrsti je zavest o odgovornem in resnem delu na strani tožilca. Naslednji problem pa je odgovornost vodstva tožilstva, ki mora imeti pregled nad delom tožilcev. Nočem reči, da mora vedeti za vsako posamezno zadevo, kaj se z njo dogaja v določenem trenutku, a če se ugotovi tako velik obseg založenih zadev, je to tudi odgovornost vodstva tožilstva. Tako evidentno nedelo odgovornemu vodji ne more ostati skrito. Vodja tožilstva je po zakonu odgovoren za pravočasno in zakonito delo na tožilstvu, ki ga vodi.

V tem primeru se je tožilka Sketljeva izgovarjala na pomanjkljiv informacijski sistem.

Tudi če bi bilo to res, bi moral skrben vodja ugotoviti, da delo ni bilo opravljeno. Trditev o pomanjkljivem informacijskem sistemu pa ne drži. Naši programi omogočajo kontrolo. Mislim, da je bila v zvezi s tem problemom postavljena trditev, da ni bila mogoča kontrola tistih zadev, ki so bile le delno rešene, v informacijskem sistemu pa naj bi se izkazovale kot rešene

v celoti. To ne drži. Program je pri takšnih zadevah omogočal dodatno kontrolo in se je tako dalo ugotoviti, kaj se dogaja z nerešenim delom zadeve. Problem pa je pri zadevah, ki sploh niso bile vpisane, zato jih seveda ni mogoče najti s pomočjo računalniških izpisov, ker jih tam ni.

Ostaniva še pri slabih tožilcih. Znan je primer Gorazda Fišerja, ki je izrabil sodno dvorano za politični obračun s politikom. Mislim, da ste na Bledu to posredno tudi komentirali.

Drži. S preteklimi stvarmi se ne nameravam preveč ukvarjati. Zdelo pa se mi je prav, da opozorim, da je to nedopustno. Razpravna dvorana je namenjena samo temu, da se ob sojenju v njej ugotavlja, ali so obdolženci storili kaznivo dejanje, ki se jim očita, in ali so za to dejanje odgovorni. To je vse, kar je dovoljeno tožilcu. Tožilec mora biti v takšnih situacijah toliko suveren, imeti mora toliko integritete, da lahko stopi čez svoje morebitne politične preference. V tem primeru je šlo za politični pamflet in ne sklepno besedo, v kateri bi moral tožilec povzeti svoje ugotovitve v zvezi s kazenskim postopkom, oceniti dokaze, sodišču predlagati vrsto sodbe in se opredeliti do krivde obtoženih, in to ne glede na to, s katero politično opcijo bi tožilec obračunaval. Ko se je to zgodilo, ni bilo nobenega odziva s strani vodstva tožilstva, kar je bilo povsem upravičeno razumljeno kot odobravanje takšnega ravnanja, zato sem bila dolžna opozoriti, da takšno ravnanje ni dopustno. Za takšne stvari je treba biti občutljiv in moraš reagirati, ker kažejo na to, da tožilec diskriminira in ni neodvisen pri svojem odločanju, kar je nedopustno.

Ali imate v svoji funkciji pooblastilo, da takšne »izpade« korigirate oziroma sankcionirate?

Tu niti ne gre za posebna pooblastila. Seveda so lahko v različnih situacijah mogoči različni ukrepi – disciplinski ali drugi postopki. Pomembneje se mi zdi, da na tožilstvu ustvarim ozračje, da do takih situacij ne bo prihajalo. Moja vloga je kolegom tožilcem pomagati, da se zavedajo svojih pristojnosti in svoje odgovornosti, da se zavedajo pomena etičnega in moralnega ravnanja. Soočenje s preteklimi napakami lahko pri tem samo pomaga. Ob svojem govoru ►

► na Bledu sem imela vtis, da se kolegi z menoj strinjajo, in tudi ko sem z njimi govorila, sem videla, da imajo tako ravnanje za nedopustno. Mislim, da je to že veliko zagotovilo, da se nekaj takega ne bo ponovilo.

Na Bledu ste kot dolgoročni cilj navedli integriteto tožilcev. Tudi v pogovoru ste to omenili. Kaj mislite s tem?

Najprej mora tožilec delovati skladno s svojo prisego. Se pravi, da bo delal po ustavi in zakonu. To je temeljno. Ravnanje mora tudi etično, moralno. Dati mora nekaj na čast svojega poklica. Gre za celovito osebnost. Ne gre za ozke segmente, da si v službi eno, zunaj nje pa nekaj povsem drugega. Tožilec mora delovati v smislu človeške integritete s poudarjeno etiko in strokovnim znanjem.

Omenili ste tudi občutek za poštenost in za človeka.

Ja. Eno je, da poznamo zakonodajo, da ravnamo pravnoformalno pravilno. Dober tožilec pa ne more biti človek, ki nima občutka za ljudi, za vse, ki nastopajo v tem procesu – od obdolžencev do oškodovancev in prič. V današnji potrošniški družbi, ko je pomemben le zunanji videz, bo treba človeka postaviti v središče. Tudi tožilci bomo morali to storiti; le ljudje s srčnostjo, občutkom za pravičnost, znanjem in profesionalnostjo lahko dobro opravljajo tožilsko delo. Verjamem, da bomo starejši z izkušnjami in pripadnostjo poklicu, mlajši pa s svojim entuziazmom in novo energijo to zmogli. Seveda pa tožilci opravljamo svoje delo v določenem času in prostoru, za katerega pa se mi zdi, da je v Sloveniji preveč nabit s sovraštvom in privlačljivostjo. Zato mora v družbi na splošno postati jasno, kaj je naš skupni interes, kaj je poštena uporaba prava in da je temelj pravnega reda v državi poštenost.

Izpostavili ste problem zakonodaje, ki naj ne bi bila v celoti ustrezna.

Seveda. Že leta 1999, ko se je spreminjal zakon o državnem tožilstvu v segmentu, ki se tiče skupine državnih tožilcev za posebne zadeve, sem nasprotovala spremembi, ki je bila zastavljena tako, da je omejila pristojnost skupine samo na organizirani kriminal in naredila iz generalnega državnega tožilca poštarja, ki ni imel nobenega vpliva na odločanje, kaj bo skupina delala. Nezaupanje in nepriznavanje pristojnosti generalnemu državnemu tožilcu je bila napaka. Šlo je za spremembo zakona, ker točno določenemu človeku niso hoteli priznati pooblastil, ki bi jih potreboval, da bi bil uspešen. Zelo je narobe, da država nekoga imenuje, hkrati pa mu ne da ustreznih pooblastil za uspešno delo.

Ta sprememba je bila takrat škodljiva, nekateri smo ji zelo nasprotovali, tudi s prispevki v strokovni literaturi. Ni nam uspelo, zakon je bil spremenjen, skupini pa je bilo mogoče dodeljevati samo primere organiziranega kriminala, ob čemer generalni tožilec ni imel no-

bene pristojnosti, da oceni, katere primere naj skupina obravnava. Nič več ni bilo odvisno od njegove presoje. Zakon je določil stvarno pristojnost skupine in jo omejil na organizirani kriminal. Zakon je ponudil ne v celoti domišljeno definicijo organiziranega kriminala, ki je bila napisana v naglici. V začetni fazi obravnave konkretnega primera pa je tudi zelo težko definirati, da je konkretna zadeva primer organiziranega kriminala. Tako se pogosto zgodi, da je neki primer dodeljen skupini šele v kasnejši fazi postopka, čeprav bi bilo nujno, da že na začetku preiskovanja sodeluje tožilec, ki bo sodeloval tudi v poznejši fazi postopka. Vedno sem menila, da mora imeti generalni državni tožilec možnost, da presodi, ali je neka zadeva toliko zahtevna, da jo dodeli skupini, katere tožilci so specializirani za obravnavo določenih primerov in imajo potreben čas, da se zavedi v celoti posvetijo, ker niso obremenjeni z vrsto drugih primerov. A da ne bo nesporazuma. Ne gre za dodatna pooblastila, ki jih drugi tožilci ne bi imeli, in za nič drugačno obravnavo tistih, ki jih obravnavajo tožilci iz skupine.

Težave naj bi bile tudi pri sodelovanju s policijo pri odkrivanju in pregonu kaznivih dejanj. Nekdanja generalna državna tožilka Zdenka Cerar in nekdanji generalni direktor policije Marko Pogorevc sta se pred dvema letoma hvalila, kako sta poskrbela, da je to sodelovanje »zelo dobro«. Kje se zapleta?

Po različnih okrožnih tožilstvih je različno. Marsikje je sodelovanje dobro, marsikje pa se zapleta, včasih tudi zatika. To so situacije, ki se lahko rešujejo sproti. Osebo sem kritizirala uredbo iz leta 2003 o sodelovanju med tožilstvom in policijo pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj. Prepričana sem, da uredba ne more nadomestiti ljudi, ne more nadomestiti zdrave pameti, odločnosti in profesionalnosti tožilca, da s policijo v zahtevnih primerih sodeluje pred podajo kazenske ovadbe, jo usmerja, se z njo posvetuje. Zakon o kazenskem postopku že od nekdaj omogoča, da državni tožilec usmerja delo policije. Seveda ga ne usmerja v vseh primerih, ampak le v zahtevnejših, ko se zaradi zahtevnosti tako odloči. Moramo vedeti, da policija odkriva kazniva dejanja, tožilstvo pa

Šlo je za spremembo zakona, ker točno določenemu človeku niso hoteli priznati pooblastil, ki bi jih potreboval, da bi bil uspešen. To pa je zelo narobe.

Kaj bi bilo torej treba storiti?

Predlagamo, da bi zakon spremenili tako, da bi skupina lahko obravnavala tudi druge zahtevne primere bodisi s področja gospodarskega kriminala, bodisi s katerega drugega področja in da bi se pri tem določil samo okvir, generalnemu državnemu tožilcu pa bi bilo omogočeno, da odloči, ali je zadeva takšna, da jo mora prevzeti skupina državnih tožilcev za posebne zadeve. Generalnemu državnemu tožilcu, ki ga imenuje parlament, bi država morala toliko zaupati, da mu omogoči presojo, ali je neka zadeva tako zahtevna (zaradi obsega, pravne problematike ali zaradi česa drugega), da jo dodeli skupini tožilcev za posebne zadeve.

preganja tisto, kar policija odkrije. Šele pri zahtevnejših primerih naj bi tožilec že pred podajo kazenske ovadbe usmerjal delo policije. Ko je odločitev za sodelovanje tožilca v fazi predkazenskega postopka sprejeta, pa je potrebno korektno strokovno delo tožilca in kriminalista, ki spoštujeta pristojnosti in delo drug drugega. Včasih se otepamo še s stvarmi iz prejšnjega režima, ko je policija določala, kaj naj tožilec ve. Te stvari vedno potrebujejo nekaj časa, da se premaknejo in spremenijo. V zvezi s tem so zelo poučne izkušnje ameriških tožilcev in predstavnikov FBI, ki so ji delili z nami na Bledu. Njihovo medsebojno sodelovanje je praviloma dobro in temelji na transparentnosti, pravilih in dobrem

poznavanju ter upoštevanju pristojnosti obojih, na medsebojnem spoštovanju.

Problem naj bi bil sodelovanje s sodniki, saj delo tožilcem močno otežujejo zelo visoki dokazni standardi.

Težava ni v sodelovanju. Naše vloge so jasno razmejene in določene v zakonu. Vendar smo tožilci v zadnjih letih opazili, da je dokazni standard na sodišču v fazi zbiranja dokazov – ne v fazi sojenja, ampak v fazi preiskave torej – za zahtevne primere včasih tako visok, da onemogoča zbiranje dokazov, ki jih tožilec lahko dobi le prek sodišča.

Ali imate pri tem v mislih aktualno dogajanje v primeru Mitje Ribičiča?

Ne, govorim na splošno, ne o enem primeru. Seveda pa je primer, o katerem sprašujete, eden tistih, ki odstopajo od običajne prakse v podobnih situacijah.

Zakaj?

Zato, ker so sodniki v podobnih situacijah, ko so tožilci glede drugih kaznivih dejanj in glede drugih obdolžencev zahtevali preiskovalna dejanja pred vložitvijo zahteve za preiskavo, ta preiskovalna dejanja tudi opravili. Sodna praksa je bila takšna. V tem primeru je bila po naši oceni drugačna.

Zaradi slabega dela nekaterih tožilcev v preteklosti in slabega slovesa, ki se je prijel tožilstva, je bila ustanovljena parlamentarna preiskovalna komisija, ki preiskuje delovanje državnih tožilcev v minulih letih. Do zdaj je že zaslišala nekaj tožilcev. Kaj pričakujete od komisije?

Že ob njeni ustanovitvi sem dejala, da se mi

njena ustanovitev ne zdi problematična, ker ima lahko pozitivne učinke, če bo, potem ko bo opravila svoje delo, ugotovila, kaj bi lahko naredil državni zbor za boljše delovanje na tem področju, recimo na področju eventualnih sprememb zakonodaje. Problematično pa bi se mi zdelo, če bi se komisija ukvarjala z vsebinskim reševanjem in komentiranjem konkretnih kazenskih zadev, ki se morajo reševati na tožilstvu in sodišču. Osebnost me preiskovalna komisija sploh ne moti, ker menim, da moramo biti tožilci toliko suvereni, da nas niti morebitni pritiski ne smejo omajati pri profesionalnem delu.

Če tožilstvo sodeluje v fazi predkazenskega postopka, je prav, da se o tem ne govori. Tožilec, ki opravlja svoje delo odgovorno, o tem ne govori.

Veliko je bilo povedanega in napisanega o sodnem procesu proti domnevnim napadalcem na Mira Petka. Zdi pa se, da je bilo pri tem narujen precej napak. Poleg tega je bila tožilka Elizabeta Györköš v izredno težkem položaju, saj je bila deležna številnih verbalnih napadov s strani odvetnikov obtoženih pa tudi anonimnih groženj. Lahko primer komentirate?

Primer ne bom komentirala, ker še ni pravnomočno končan, ampak je v pritožbeni fazi. K že tako veliko komentarjem o vsebinskem reševanju tega primera ne želim ničesar dodati. Kmalu na začetku pa sem rekla, da je slabo, če takšni primeri ostanejo neraziskani. Bistvo dela pri tej in drugih podobnih zadevah je v sodnih dvoranah, ne v javnosti in

ne v medijih. Slabo je to, da je bil primer že na začetku izrabljen za medijsko promocijo. Tako se v kazenskih postopkih ne dela.

Obstajajo govorice, da se bo tožilstvo lotilo preiskovanja poslov Zorana Jankovića in Bojana Petana. Ali to drži?

Kot tožilka se ne ukvarjam z govoricami. Tudi če tožilstvo sodeluje v predkazenskem postopku, je prav, da se o tem ne govori. Tožilec, ki opravlja svoje delo odgovorno, o tem ne govori. Predstavlja si, da vodimo predkazenski postopek in da bi napovedovali, kaj vse bomo še naredili. To je neresno. Ko še ni kazenske ovadbe, se o vsebini zadeve ne govori. Treba se je posvetiti delu in zadeve raziskati. V tej fazi javnost praviloma nima kaj iskati, saj se niti ne ve, ali bo zoper osumljene sploh podana kazenska ovadba.

Zdi se, da ljudje od vas veliko pričakujejo. Kot urednika me pogosto kličejo in izražajo svoje nezadovoljstvo s sodnim sistemom v Sloveniji. Veliko kritik je tudi na račun tožilstva, kjer naj se kljub novi oblasti ne bi še skoraj nič spremenilo. Vaš komentar ...

Ljudje pogosto pričakujejo veliko in takoj. Gledajo skozi svoja očala in ni nujno, da ta kažejo objektivno sliko. Moram pa reči, da smo v nekaj mesecih obravnavali veliko pritožb prizadetih v konkretnih kazenskih zadevah in vse smo vzeli resno. Niso bile vse upravičene, marsikatera pa je bila in v teh primerih sem v okviru svojih pristojnosti ukrepala. Treba pa je vedeti, da do sprememb v tako velikih institucijah, kot je tožilstvo, ne more priti čez noč. Treba je veliko časa in trdega dela. Ko smo spomladi začeli na novo, smo vse sile usmerili v profesionalno delo tožilcev. Prizadevamo si za večje znanje, dvig strokovnosti. V tem smislu čutim veliko odgovornost. Verjamem, da bomo z novo energijo to

zmogli. Pri tem naj podarim, da je za uspešno delo in vzpostavitev pravne države potrebno sodelovanje vseh ustanov v državi.

Se vam zdi, da je primerno ozračje za to?

Moram reči, da imamo za pozitivne premike v ministru za pravosodje Šturmu vso podporo, kar je zelo pomembno. Minister je strokovnjak in ima posluš za te stvari. Kot ste videli, je bil na izobraževalnih tožilskih dnevih tudi predsednik vlade, kar se je zgodilo prvič, odkar so se pred dvanajstimi leti začeli vsakoletni tožilski izobraževalni dnevi. To štejem kot moralno podporo našim prizadevanjem, da formiramo prodorno, kvalitetno, profesionalno državno tožilstvo. Verjamem, da obstaja politična volja za to.

Gospa Sveta

Begunci in Koroška

2. del

Dr. Janko Zerzer

Vloga povojnih beguncev iz Slovenije v koroškem kulturnem, založniškem, medijskem, izobraževalnem in verskem življenju je neprecenljiva. Pomembno so pripomogli k ohranjanju slovenščine.

Neprecenljivo vlogo v verskem in kulturnem življenju na Koroškem so igrali begunski duhovniki. Levica je sicer vedno trdila, da so bili begunski duhovniki tudi v ozadju pri ustanavljanju Narodnega sveta koroških Slovencev in da je desnica dobivala denar iz emigracije ter iz Rima, vendar je to popolnoma izvit iz trte. Obstaja seznam udeležencev ustanovnega občnega zbora Na-

rodnega sveta in tam ne najdemo niti enega begunca, ne laika ne duhovnika. Pač pa so bili duhovniki izredno dejavni na drugih področjih. Kdo bi brez njih upravljal naše župnije, si le težko predstavljamo, saj se jih je na Koroškem ustavilo več kot trideset, večina od njih salezijancev.

Alojzij Luskar Centralna osebnost je bil brez dvoma prof. Alojzij Luskar, ravnatelj salezijanske

skupnosti na Kamnu v Podjuni. Svojim ovčicam v spitalskem taborišču je skušal dopovedati, da jim morajo biti koroški Slovenci v določenem smislu zgled, ker so dolga stoletja zdržali pritisk nemške večine. Njegov načrt je bil, da bi se kmetje med begunci naselili na Koroškem in si ustvarili nove domove. Imel je dogovor s škocjanskim župnikom Koglekom, ki jim je bil pripravljen prodati prostora župnijska zemljišča, zbiral je

tudi denar, da bi jih pri tem podprl, vendar je le družina Nevenke Mrgan, poročene Sommeregger, izkoristila to možnost. Drugi se niso dali prepričati, morda ker je bila meja z Jugoslavijo preblizu. Za izobražence pa je bila glavna ovira, da kot tuji državljani na Koroškem niso dobili zaposlitve in so bili prisiljeni iti v emigracijo.

Kot predstojnik salezijancev je svoje sobrate redno vsak teden poklical k sebi v župnišče

na Kamnu. Med drugim jim je priporočal, naj se dejavno vključijo v kulturno življenje koroških Slovencev, kar so nekateri dejansko izvedli, in še kako! Ko je bila leta 1957 ustanovljena Slovenska gimnazija, jim je naročil, naj nagovarjajo starše, da pošljejo svoje otroke v to šolo, in gotovo ni naključje, da je prišlo največ otrok iz župnij, kjer so delovali salezijanci: Ivan Matko v Selah, Alojzij Nemec v Šmihelu, Janez Rovn v Škocjanu. Večkrat je ravnatelj dr. Tischler izjavil, da na novi gimnaziji ne bi bilo toliko vpisov brez podpore slovenskih salezijancev.

Luskar je ustanovil na Kamnu tudi orglarsko šolo, imel na skrbi celo upravo, učil verouk in cerkveno zakonodajo. Za glasbene predmete pa je imel v hiši izvrstna strokovnjaka: Franceta Cigana in Silva Miheliča. Imel je tudi idejo, da bi se mladina v okviru prosvetnih društev več športno udeleževala; ustanovili naj bi sekcije za nogomet, tenis ipd. Vendar s tem predlogom pri Krščanski kulturni zvezi ni uspel.

France Cigan Luskar je bil neverjetno podjeten, vendar je deloval bolj v ozadju. Bolj v ospredju pa je bil njegov sobrat France Cigan. Ko se je po študiju glasbe leta 1949 vrnil iz Gradca na Koroško, je najprej upravljal župnijo Kamen v Podjuni. Tu je ustanovil godbo na pihala, ki je redno nastopala na novih mašah, večjih cerkvenih praznikih in shodih. Od leta 1950 do 1957 je skupaj s Silvom Miheličem vodil orglarsko šolo na Kamnu. V letih 1954 do 1957 je poučeval vzgojeslovje in petje na zasebni kmetijski šoli v Tinjah. Ko je bila leta 1957 ustanovljena Zvezna gimnazija za Slovence, ga je dr. Tischler takoj pritegnil za učitelja glasbe. Poleg glasbenega pouka je na šoli uvedel zborovsko petje. Na sklepnih akademijah šole je nastopilo kar več zborov: deški, dekliški, fantovski, mladinski in mešani zbor. Leta 1969 je v Združenem zboru sodelovalo 220 mladih pevk in pevcev. Z mešanim mladinskim zborom se je večkrat udeležil mladinskih pevskih festivalov v Celju in tam želepe uspehe. Trikrat so mladi pevci dobili bronasto, enkrat

celo srebrno medaljo. Za potrebe glasbenega pouka je pripravil dva učbenika o glasbeni zgodovini.

Na zunajšolskem področju je bil od leta 1957 tudi vzgojitelj v fantovskem dijaškem domu Mohorjeve družbe. Da bi se ti mladinci lahko čim bolje pripravili na naloge v političnem, kulturnem in gospodarskem življenju, je dal pobudo za ustanovitev Koroške dijaške zveze. Mladince je učil tudi strpnosti do drugih gledanj in nikoli ni nastopal proti tistemu sistemu v Jugoslaviji, katerega žrtev je bil sam.

Z župnikom Holmarjem je leta 1953 osnoval Zvezo pevskih društev in postal njen osrednji zborovodja. Leta 1960 je ustanovil Mešani pevski zbor Jakob Petelin Gallus, z njim štirinadal zahtevno literaturo, se udeleževal tekmo-

Neprecenljivo vlogo v verskem in kulturnem življenju na Koroškem so igrali begunski duhovniki.

vanj in zbor vodil na gostovanja. Z APZ Tone Tomšič iz Ljubljane je navezal stike in kot begunec normaliziral odnose med Ljubljano in koroško slovensko desnico.

Mihelič in Matko V šolskih počitnicah je od leta 1958 naprej sistematično zbiral stare koroške ljudske pesmi. Prepotoval je celo Koroško, spraševal, zapisoval in snemal na magnetofon. Izsledke je objavljaval v Letnih poročilih Slovenske gimnazije. Vsega skupaj je zapisal in komentiral 187 pesmi. Pesmarica Slovenske narodne pesmi, ki jo je pripravil skupaj s Silvom Miheličem v Spittalu, je bila dragocena zakladnica za vso slovensko mladino na Koroškem. Od njegovih številnih priredb in samostojnih skladb naj omenjim kantato Ustoličenje karantanskega kneza, ki jo je MePZ Gallus večkrat izvajal doma in na gostovanjih. Po vsem tem se ne bomo čudili, da je spomin na dr. Cigana še desetletja po njegovi smrti med koroškimi Slovenci izredno živ.

Ciganov sopotnik je bil dolga leta Silvo Mihelič, rojen v Trstu. Skupaj sta v taborišču pripravila pesmarico in učila v orglarski

France Cigan

šoli na Kamnu. Poleg tega, da je bil dušni pastir v vrsti koroških župnij in priljubljen ljudski misijonar, je slovel predvsem kot strog, vendar natančen in dosleden zborovodja. Pevske zборе je

vodil v Pliberku, Selah, Tinjah in na Gospodinjski šoli v Št. Rupertu. S svojimi zbori je imel izredne uspehe. S Selani je celo nastopil na avdienci pri papežu Piju XII. Kot harmonizator in skladatelj se je znal odlično vživeti v dušo ko-roške ljudske pesmi.

Ko je prišel Ivan Matko leta 1950 iz taborišča, kjer je ustanovil in upravljal poklicno šolo, je bil najprej kaplan v Tinjah in od leta 1952 do upokojitve leta 1986 dušni pastir v Selah. Tu je v 34 letih naštel približno 100 gledaliških predstav, ustanovil folklor-

no skupino in športno društvo DSG Sele, ki je s štirimi sekcijami tudi še danes eno najaktivnejših slovenskih športnih društev na Koroškem. Kot član odbora Krščanske kulturne zveze je predlagal, da KKZ uredi odnose do matičnega naroda in zahteva, da bo tudi desnica deležna finančne podpore iz Slovenije. Zagovarjal je korektne odnose do Slovenske prosvetne zveze in usklajeno nastopanje vseh ustanov v Mohorjevi hiši. Bil je velik zagovornik mladine, še posebej študentov, ki so bili razmeri v dunajskem študentskem domu nekaj časa v sporu z Mohorjevo.

Rovan in Brunec Janez Rovani je bil kaplan v vrsti podjunjskih župnij in od leta 1957 vzgojitelj v fantovskih domovih Mohorjeve družbe. Bil je velik prijatelj mladine, ustanovil je Marijino kongregacijo in po vrnitvi z Opčin, kjer je nekaj časa deloval, skavtsko organizacijo. Vedno je nekaj organiziral, predvsem za mlade. Prvo službo v dušnem pastirstvu krške škofije je nastopil 23. decembra 1946 v Žvabeku. Še isto leto je dal pobudo za trikraljevsko misijonsko akcijo. Trikraljevsko koledovanje, ki ima na Koroškem dolgo tradicijo, je dobilo po njegovi zaslugi nov smisel. Na Koroškem je bila od nekdaj, svojčas pa tudi v Sloveniji navada, da so šli odrasli, navadno cerkveni pevci, "kralje pet". Hodili so od hiše do hiše, in kar so nabrali, denar in užitne darove, so razdelili med seboj. Rovani pa je leta 1946 prvič z enajstimi ministranti, med njimi so bili trije oblečeni v kralje, od novega leta do sv. Treh kraljev

► obiskal vse družine v župniji, večer za večerom blagoslavljal domove, skupaj so zapeli in pokadili hišo. Darov, ki so jih tako zbrali, pa niso razdelili med seboj, temveč izkupiček poslali misijonarjem v Indijo. Ta misijonska akcija se je najprej razširila po župnijah, kjer so delovali slovenski salezijanci. Akcijo je prelat Blüml spremljal z veliko naklonjenostjo in skrbel za to, da je najprej postala vseškofijska zadeva s centrom na Dušnopastirskem uradu. Ko se je pozneje udeležil dušnopastirskega shoda na Dunaju, je navdušeno poročal o koroški salezijanski pobudi in predlagal, da bi to akcijo prevzele vse avstrijske škofije. Predlog je bil sprejet in zdaj hodijo okoli novega leta ministranti po vsej Avstriji od hiše do hiše. Vsota, ki jo tako naberejo, raste iz leta v leto. Leta 2005 se je samo na Koroškem akcije udeležilo 6.000 deklet in fantov, ki so nabrali 1,1 milijona evrov; na vseavstrijski akciji je sodelovalo 90.000 "kraljic in kraljev", skupni izkupiček pa je bil domala 15 milijonov evrov in pol.

Po letih dušnopastirskega in vzgojnega delovanja v Španiji, na Portugalskem in v Italiji je prišel Mihael Brunec leta 1969 na Koroško. Postal je vzgojitelj v Marijanišču. Svojim gojencem je približal filozofske temelje marksizma in realnega socializma, jih seznanjal s komunistično revolucijo, z usodo Slovencev po svetu in njihovih bogato kulturno dejavnostjo. Posebno živo je znal prikazati vlogo Osvobodilne fronte, saj je bil na tem področju temeljito podkovan. V Buenos Airesu je izšla njegova knjiga Pravi obraz Osvobodilne fronte. Pod njegovim mentorstvom so dijaki začeli izdajati glasilo SRP (Slovenstvo – Resnica – Pravica) in s tem dvignili na Koroškem precej prahu, saj je bila usmeritev lista jasno protikomunistična. Dijake in študente je navduševal za delovanje v kulturnih društvih in v okviru Koroške dijaške zveze. V politiki je bil vnet zagovornik samostojnih

Slovenska šola v taborišču Spittal. Tu je bila tudi slovenska gimnazija.

nastopov koroških Slovencev na lokalnih in regionalnih volitvah.

Vinko Zaletel Že v študijskih letih je Vinko Zaletel iz Šentvida nad Ljubljano dvakrat peš prepotoval Koroško. Kolikokrat jo je pozneje prevozil v dušnopastirski službi, kot režiser, fotograf, predvsem pa na svojih neštetih predavanjih, se ne da ugotoviti. Jeseni leta 1948 je nastopil prvo službo v Šmihelu in tam pripra-

števne krajše prizore za materinski dan, miklavževanje in pustni čas. Vsako igro so doma kazali vsaj štirikrat, ponavadi pa so šli še gostovat v sosednje župnije in v Podjuno. Rad je pomagal tudi šolskim sestram z režijo ali vsaj z nasveti pri sklepni prireditvah. Ko je postal leta 1957 provizor v Vogrčah v Podjuni, se je še več let redno vozil na vaje v Št. Jakob in šentjakobske igralce vsako leto povabil na gostovanje.

Kdo bi brez njih upravljal naše župnije, si le težko predstavljamo, saj se jih je na Koroškem ustavilo več kot trideset, večina od njih salezijancev.

vil svojo prvo igro – Petrčkove poslednje sanje. Leto pozneje se je dal premestiti v Št. Jakob, kjer je po lastnih besedah preživel svojo najlepšo dobo, v kateri je mogel versko in prosvetno delati. Po njegovi zaslugi se je v okviru Farne mladine izoblikovala ena najboljših ljubiteljskih igralskih skupin na Koroškem. Čeprav je bil sam čisti amater v teatru, je s talentom, z izkušnjo in s trdnjo voljo dosegel uspehe, o katerih se je še dolgo govorilo in se še danes govori. V petih letih, kar je služboval v Št. Jakobu, je naštudiral s SPD Rož, s Farno mladino in deloma z otroško skupino 14 iger in

V Vogrčah je svoje uspešno delo nadaljeval. Tu je vodil otroško skupino in Farno mladino. Od leta 1960 pa do začetka 90. let, ko se je moral zaradi zgubljenega vida in telesne onemoglosti ločiti od ljubljenskega gledališča, je z otroško skupino uprizoril tri ducate iger in le nekaj manj s Farno mladino. V vseh teh letih je tudi tesno sodeloval z gospodinjstvo šole v Št. Rupertu, kjer je imel za sodelavko podobno zagnano vzgojiteljico mladine – sestro Gonzago Kobentar. Iz tega igralskega rezervoarja je tudi črpal, ko je leta 1954 uresničeval prvega svojih velikih projektov, misterij Brezmadežna, saj je sodelovalo kar trideset šentrupeških gojenk. Brezmadežna je bila na sporedu trikrat v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu, ponovili pa so jo še dvakrat v frančiškanski dvorani v Beljaku,

v mestni dvorani v Velikovcu, na župnijskem dvorišču v Št. Jakobu in v Trstu. Vsega skupaj je Brezmadežno gledalo 6.000 ljudi.

Versko in kulturno življenje

Štiri leta pozneje je z domačim društvom naštudiral Miklovo Zalo, šel z njo gostovat v Podjuno in jo ponovil celo v celovškem Mestnem gledališču. Največ slovenskih krajev pa je prepotoval Martin Krpan v dramatizaciji argentinskega Slovenca Joža Vombargarja. To predstavo so videli v Mestnem gledališču v Celovcu in več koroških krajih, v Gorici, Trstu, Mengšu in Domžalah. Z Martinom Krpanom je Vinko Zaletel prvič po vojni prišel spet v Slovenijo in tako je bil prebit led za odnose med Krščansko kulturno zvezo, katere odbornik je bil dolgo časa, in matico.

Gledališka bera Vinka Zaletela je, gledano v celoti, zares veličastna. Če seštejemo režije v raznih župnijah, radijske igre in prizore ob sklepni prireditvah v obeh gospodinjstvih šolah, končno še uprizoritve ob materinskih proslavah ipd., pridemo približno do števila 110. K temu pa je treba prišteti še njegovo fotografsko in predavateljsko dejavnost. Ko je potoval po vseh celinah in obiskoval slovenske skupnosti, se je nabralo kakih 30.000 fotografskih posnetkov, od teh več kot tisoč samo iz Koroške. Te slike je kazal po vsem svetu, o svojih doživetjih pa je pripovedoval na 2.000 prireditvah.

V tem okviru ni mogoče naštetati vsega, kar je Vinko Zaletel naredil poleg svojih dušnopastirskih dolžnosti, ko je bogatil naše kulturno življenje. Sam je to svojo dejavnost takole ocenil: "Kako hudo bom moral na sodni dan dati odgovor, ker sem kot duhovnik 'zabil' toliko časa in moči za prosvetne stvari! Toda ali ni tudi narod božji dar, ki ga je treba ljubiti ne le z lepimi besedami, ampak predvsem z delom, četudi neplačanim?" Za to drži smo Vinku Zaletelu na Koroškem še danes hvaležni in ga ne bomo pozabili. Kakor ne bomo pozabili drugih begunskih duhovnikov, ki so nam v povojnih letih pomagali na tako visoki ravni vzdrževati versko in kulturno življenje. ■

Na sledi Belinu

V. M.

Belin naj bi bil venetsko-keltsko božanstvo in njegovo bistvo naj bi se izpopolnilo nekje med Karnijo in Oglejem še pred nastankom rimske države. Tako v svoji knjigi Belinov kodeks (Založništvo Jutro) trdi dr. Ivo Petkovšek.

Kdo je Ivo Petkovšek, avtor te vsebinsko zanimive in znanstveno pustolovske knjige? Rodil se je leta 1948 v Bolunju pri Trstu, diplomiral je iz medicine in kirurgije in je stomatolog in homeopat. Ob svojem poklicnem delu je tudi publicist, slikar, esejist, raziskovalec in pesnik. Ta intelektualna dinamika močno odseva tudi v knjigi Belinov kodeks. Kako je sploh prišel do tega, da se je tako močno posvetil že zdavnaj izginulemu starodavnemu božanstvu, o katerem je zelo malo znanega in kateremu je posvetil celo dokaj zajetno knjigo (238 strani)? Takole avtor uvodoma pojasnjuje svoje prvo srečanje z Belinom: "Ko sem se preselil v Ronke, malo in ljubko mesto v bližini Tržiča (Monfalcone), ob vznožju Krasa in nedaleč od spodnjega toka reke Soče, sem prvič prišel v stik z božanstvom Belinom. Pacientka mi je omenila, da se nad njeno vasjo Polač, v bližini Sredipolja nahaja velika skala (visoka približno 6 metrov) z imenom Sas de san Bilin, do katere se pride po poti Cornat. Povedala mi je kaj in kako, toda več kot toliko mi ni znala razjasniti skrivnosti o

Kipci božanstva Belina: prvega so našli v kraju Lagole pri Calalzu, drugega v Beneški Sloveniji, tretjega v Ogleju.

tem čudnem svetniku." Novice o Belinu je začel iskati v knjižnicah v Ogleju, Vidmu, Trstu in v slovenskih etnoloških knjigah. Postopoma se je območje raziskovanja razširilo še na druge države in knjižnice v tujini. Najprej je nameraval o Belinu napisati članek za revijo Jadro, ki jo izdaja zelo delavno slovensko društvo iz Romjana, toda v devetih letih je zbral toliko gradiva, da se je lotil pisanja knjige na to temo.

Avtor pravi, da v knjigi ni želel biti preveč suhoparen, znanstven in zato dolgočasen v prikazovanju "morda tudi nasprotujočih si dejstev". Pravi, da je knjigo zasnoval kot "nekakšno poljudno detektivko, kjer se naštevajo indici in raziskovalec napreduje po svoji poti v luči svoje lastne intuicije in domišljije". Dodaja, da je pri delu večkrat skoraj obupal, izgubljen v množici gradiva. Raziskava se je razvijala v preučevanju različnih religij, ki so se od davne preteklosti med seboj prepletale in rojevale božanstva z raznolikimi imeni.

Nadvse zanimiva knjiga Knjiga ponuja množico podatkov, ki bodo v bralca zbudili domišljijo,

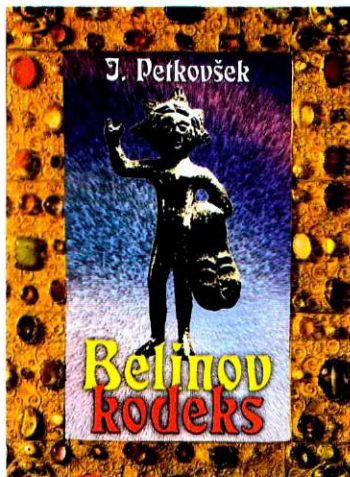
ponuja veliko slovenskih pripovedk, bajk in drugega ljudskega blaga. Ena od hib avtorjevega pristopa je, da starodavne mite in čase preveč izpostavlja na račun kasnejšega zgodovinskega razvoja. Vse, kar je na tem svetu od pamtiveka, je pač v dinamiki in v razvoju, vse se spreminja, "novo" izpodriva "staro", in tako v nedogled. Neki pojav v preteklosti je tako samo drobec na tej poti.

Avtor pojasnjuje, da je bil Belin bog svetlobe in sonca. Etimološka dognanja kažejo, da je njegovo čaščenje povezano z vodo in da je tudi zato spadal med priprošnike za zdravje. Upodabljali naj bi ga kot mladeniča in enakovredna prisposoba mu je bila kozorog, se pravi žival, ki je simbolizirala sončno božanstvo. Spomini na Belina so se med ljudmi ohranili posredno, ne da bi vedeli za koga gre. Oglej naj bi bil kraj, ki je veljal za središče tega božanstva. O tej posvetitvi mesta in dežele Belinu priča več napisov in arheoloških najdb, saj so arheologi v Ogleju in v okolici našli več kot 60 napisov o Belinu. Veliko da avtor (tako kot venetologi; knjiga sodi v to vrsto literature) na razlago

različnih krajevnih imen. Omenja vasi Begliano in Bistrigna in zaselek Beligna vzdolž ceste, ki gre iz Ogleja proti Belvederu pri Gradežu. Ime Beligne naj bi bilo neposredno povezano z Belinom. Tam naj bi stal njegov tempelj, na njegovih temeljih pa naj bi postavili cerkev sv. Kozme. Patriarh Maksencij naj bi dal zgraditi na temeljih Belinovega templja benediktinski samostan, ki so ga ob barbarskih vdorih porušili, nato pa na tem mestu zgradili novega, znani samostan sv. Martina (v njem so dolgo hranili znameniti Čedajski rokopis iz Štivanja).

O v uvodu omenjeni visoki skali pri vasi Polač pri Sredipolju Petkovšek pravi, da ima človeško glavo, čeprav se to danes težko vidi, saj naj bi jo bili med prvo svetovno vojno močno poškodovali.

Petkovškova knjiga Belinov kodeks ni samo knjiga o danes pozabljenem venetsko-keltskem bogu Belinu, njegovem čaščenju in na novo odkritih njegovih podobah in ustnem izročilu, ampak je mozaik, kjer se prepletajo različni miti, ljudske pripovedke in druga izročila o pozabljenih poganskih verovanjih in običajih. ■

Pleterje

Petra Janša

V tihi dolini ob vznožju Gorjancev, 20 km vzhodno od Novega mesta, stoji kartuzija Pleterje. Samostan s severne strani obdajajo vinorodna pobočja Pleterskega hriba (282 m), sam sklop samostana pa obdaja visoko obzidje kot ločnica med zunanjim svetom in skrivnostnim svetom tišine in miru. Protiutež samostanu daje muzej na prostem (skansen), ki je ob parkirnem prostoru kartuzije Pleterje in predstavlja tamkajšnjo ljudsko arhitekturo na prostem.

Zgodovina kartuzije Pleterje Sveti Bruno, ustanovitelj meniškega reda kartuzijanov, je leta 1084 še s šestimi prijatelji v osrčju gorskega masiva Chartreuse, od tod ime kartuzija, na ozemlju škofije Grenoble v Franciji začel novo meniško življenje, ki je povezovalo starodavno tradicijo samotarstva in nič manj starodavno občestveno življenje – služiti Bogu in ljudem.

Na slovenskih tleh so kartuzijani navzoči že od 12. stoletja dalje. Nekoč so posedovali štiri ustanove: Žiže, Jurklošter, Bistvo pri Vrhniki in Pleterje. Danes deluje le slednja, ki stoji na kraju, kjer je v 10. stoletju stal grad Sicherstain. Kartuzijo Pleterje je leta 1403 ustanovil celjski grof Herman II. in leta 1406 dovršil gradnjo samostana. Leta 1471 so Turki samostan uničili, a so ga menihi obnovili in utrdili s 3 metre visokim in 2800 metrov dolgim obzidjem. V letih 1593 do 1772 je bil samostan v lasti jezuitov, nato je prešel v državne roke, leta 1839 pa je postal zasebna last in začel počasi propadati. Leta 1899 je kartuzijanski red odkupil Pleterje in ga znova preuredil v obsežen samostanski kompleks. Leta 1904 so bila obnovitvena dela končana, sledila je blagoslovitev nove kartuzije in obnova redovnega življenja. Leta 1943 je pri partizanskem napadu pogorelo 18 celic.

Najstarejši del samostana je vitka gotška cerkev Marija, sedež Svete trojice. Enoladijska stavba, podprta z zunanjimi oporniki, sodi med najlepše gotške spomenike Evrope. Ladja je križnorebrasto obokana. V cerkvene stene so vzdane lončene resonančne posode, štimanice, ki dajejo prostoru izredno akustičnost. Izredno lep je gotški portal, v notranjosti pa bogato klesan lektorij, predelna stena med korom in ladjo. Po temeljitem restavriranju v letih 1980–1984, ki ji je vrnilo prvotno podobo, kakršno je imela ob nastanku in ob posvetitvi leta 1420, je cerkev zuna klavzure in dostopna obiskovalcem, kar za drugi del kartuzije ne velja. Vpogled v meniško življenje je mogoč le s pomočjo avdio-vizualnega prikaza v stari zakristiji po poprejšnjem dogovoru.

Skupnost samotarjev Poglavitna želja in cilj poklica kartuzijanov sta: v tihoti in samoti najti Boga.

K temu cilju stremijo na dva načina: kot menihi v klavstru (patri-duhovniki) ali kot menihi laiki (bratje). Menihi v klavstru živijo v svojih celicah vzdolž križnega hodnika, ki jih zapustijo le ob določenih urah zborne liturgije ali ob redkih priložnostih skupnega razvedrila. Celica je pravzaprav enonadstropna hišica, obdana z vrtičkom. Spodaj je delavnica, opremljena z orodjem, potrebnim za delo, zgoraj pa je predsoba, ki jo imenujejo »Ave Maria«, majhna kopalnica in spalnica ali cubiculum, kjer menih preživi večino svojega časa:

Enkrat tedensko imajo patri daljši sprehod zunaj samostanskih zidov.

tukaj moli, študira, je in spi. Njihov dan teče po točno določenem dnevnem redu. Vstajajo ob enajstih zvečer in molijo do druge ure zjutraj, nato imajo počitek do šeste ure zjutraj. Sledi molitev, skupna zborna maša, nato duhovniki mašujejo še sami v samoti kapelice, sledi molitev, ki se združuje z delom, kosilo ob enajsti uri, spet molitev, meditacija in delo, vse do večerje okrog šeste ure popoldne. Nato sledi »nočni« počitek do enajste ure zvečer. Vse delajo v tišini. Radia in televizije nimajo, a dolgočasje in naveličanosti ne poznajo.

Poleg obdelovanja zemlje na svojem posestvu, ukvarjanja s sadjarstvom, vinogradništvom, zeliščarstvom ter čebelarstvom – vse pridelano lahko kupite tudi v samostanski trgovini – so pleterski samotarji vestni varuhi nepopisnih dragocenosti. V samostanu sta ohranjeni knjižnica in likovna zbirka. V vzhodnem delu samostana je zbirka Dolenjskega muzeja o samostanu ter zbirka izdelkov iz jajčnih lupin.

Danes šteje kartuzijanska skupnost v Pleterjah štirinajst članov, devet patrov in pet bratov, osmih narodnosti.

Muzej na prostem (skansen) Muzej na prostem (skansen), ki je ob parkirnem prostoru kartuzije Pleterje, predstavlja staro domačijo šentjernejskega polja iz leta 1833 in zajema kmečko hišo ter pripadajoča gospodarska poslopja z dvoriščem. Namen postavitev muzeja je bil v prvi vrsti ohranitev posameznih objektov ljudskega stavbarstva in

s tem materialov, tehnike gradnje, ki so jih v preteklosti uporabljali domači mojstri.

Glavna stavba je Kegljevičeva hiša z letnico 1833 na vratih v »hišo« in je stala v vasi Ostrog pri Šentjerneju. Predstavlja pritlično leseno hišo z značilno oblikovano zunanjščino in notranjim razporedom prostorov, od katerih vzbuja posebno pozornost črna kuhinja s pletenim obokom ali »šijo«, ki lovi dim. Kegljevičeva hiša ima pravokoten tloris in je sestavljena iz žaganih in tesanih hrastovih brun. Streha je prekrita s slamo. Kegljevičevo hišo so v celoti sestavili spomladi leta 1991 in je namenjena muzejski ter izobraževalni dejavnosti. Hiša je zaščitena kot etnološki spomenik.

Poleg nje stoji Baničeva hiša, ki je bila pripeljana iz vasi Mihovo pod Gorjanci ter s svojim zunanjim videzom ustreza potrebam sprejemnice za obiskovalce muzeja na prostem kot tudi samostana kartuzija Pleterje. V hiši predstavljajo tudi staro domačo obrt lončarstvo, ki je razširjena v tem delu Dolenjske.

Druga gospodarska poslopja, ki so v sklopu muzeja, so še kozolec, Simoščev svinjak, vodnjak, sušilnica za sadje, stranišče »na štr'bunk« ter Dobrovolčev pod, ki je lesena gospodarska stavba za mlatenje žita in spravilo sena in je bila predstavljena iz vasi Mihovo.

Muzej na prostem Pleterje je prikaz načina življenja in gospodarjenja na domačiji s predstavitev posameznih rokodelskih spretnosti, obrti, šeg ter jedi lokalne kulinarike.

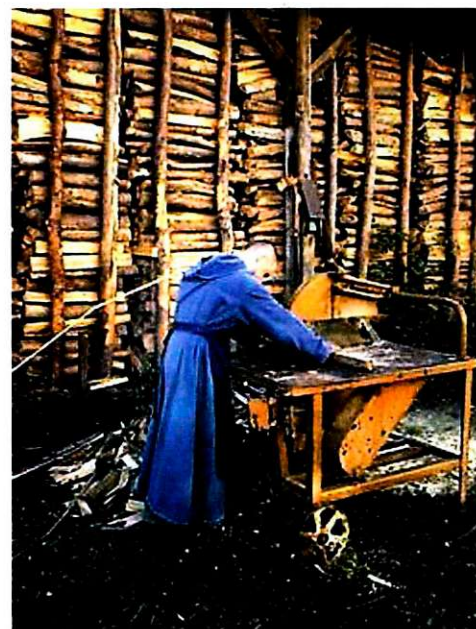
Dvorišče in notranjost obeh stanovanjskih hiš muzeja na prostem omogočajo zelo primeren prostor za izvajanje različnih programov in delavnic, prilagojenih različnim generacijam.

Ponužajo vam učenje raznovrstnih starih obrti, najmlajše pa animirajo na različnih področjih umetnosti ali zabave v slogu dečkov in deklic iz leta 1800.

Za udeležbo se je treba prej napovedati po telefonu ali pisno, na vašo željo program lahko tudi nekoliko spremenijo.

Muzej na prostem Pleterje obudi spomine na življenje »včasih«, prav tako rabi kot izobraževalna ustanova, ki želi navdušiti mlajše nad starim ljudskim stavbarstvom iz 19. stoletja. Otroci lahko spoznajo, kako drugače so živeli naši dedje, s čim so se ukvarjali in kakšne obrti so poznali.

Poleg ogleda stavbne dediščine pa boste deležni še prijaznega pozdrava domačih živali.

Brat kartuzijan pri žaganju drv

Notranjost stare gotske cerkve

Baničeva hiša z vodnjakom

Vir: www.kartuzija-pleterje.si, www.skansen-sp.si

Info: Kartuzija Pleterje: Jože Simončič 07 / 30 81 225, Muzej na prostem: Simon Udvarc 041 / 639-191

Okupacija in revolucija

Mohorjeva družba Celovec

Prvo temeljito pravno študijo o okupaciji in revoluciji je moral napisati tujec. Ugledni nemški pravni strokovnjak Dieter Blumenwitz (umrl je aprila letos) je napisal mednarodnopravno študijo *Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941–1946)*, ki sta jo izdala Muzej novejšje zgodovine iz Ljubljane in Mohorjeva družba iz Celovca. Ta izjemno dragocena študija ne bi nikoli nastala, če si zanjo ne bi prizadeval Jože Bernik, ki je prek zgodovinarke Tamare Griesser Pečar prišel do tega nemškega pravnega strokovnjaka. Bernik je raziskavo tudi financiral. Avtor je podatke o medvojnem dogajanju (o revoluciji) večinoma dobival v knjigi Griesser Pečarjeve Razdvojeni narod, ki je izšla leta 2003 na Dunaju v nemškem jeziku (lani še v slovenščini). Prav osupljivo je, kako mu je uspelo prodreti v "skrivnost" dogajanja med okupacijo in revolucijo na Slovenskem. Knjiga temelji na številni tuji literaturi, ki govori o mednarodnem, predvsem vojnem pravu, zato smo z njo dobili odličen pripomoček za pojasnjevanja, kaj so bile med vojno kršitve temeljnih človekovih pravic. Avtor je dosleden tako pri zločinah nacistov, ki so okupirali našo deželo, kot pri zločinah komunistov. Zanimiva so tudi njegova pravna pojasnila glede pravic upornikov (samoobrambe) pred nasiljem, še posebej vloge vseh, ki so se branili oziroma uprli revolucionarnemu nasilju v posebnih razmerah sovražne okupacije.

Mohorjev koledar 2006

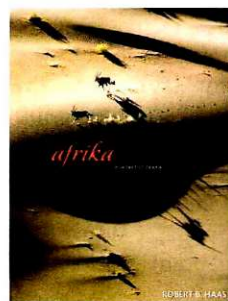
Mohorjeva družba Celje

Koledar celjske Mohorjeve za leto 2006 prinaša bogato in zanimivo branje. Med drugim Jože Maček piše o SAZU, o prvem ljubljanskem nadškofu in metropolitu (v obdobju 1788–1806) Mihaelu Brigidu piše France M. Dolinar, o škofu Strossmayerju in ekumenizmu Stanko Janežič, o Antonu Trstenjaku Jože Ramovš, o Brižinskih spomenikih Jože Faganel, o banu dr. Marku Natlačenu Mirko Kovač, o Planinskem vestniku Tone Strojín, o žusemski kroniki Ignacij Voje, o dragotinah Treh kraljev v Slovenskih goricah Štefan Osterc, o planinah Triglavskega narodnega parka Martin Šolar, o svetopisemskih rastlinah Tatjana Angerer.

Srbsko-slovenski slovar

Založba Pasadena

Zadnji slovensko-srbohrvaški slovar je izšel leta 1982, srbohrvaško-slovenski pa leta 1986. V devetdesetih letih je srbohrvaški jezik stopil z odra zgodovine, njegovo vlogo pa so

prevzeli srbski, hrvaški in bosanski jezik. Srbsko-slovenski (in obratno) slovar dobivamo pravzaprav prvič v zgodovini. V srbsko-slovenskem slovarju je 15.397 gesel, 1.337 izrazov, 85 kulturoloških opomb in 568 prevedenih stavkov. Pri nekaterih geslih so navedeni tudi primeri rabe v njenem naravnem okolju, v stavku. Obstajajo besede (t. i. lažni prijatelji), ki imajo v obeh jezikih isto obliko, vendar povsem različne pomen in rabo. Ta gesla oz. besede so podčrtane. Avtorja slovarja sta Vlado Đukanović, jezikoslovec in magister filologije, in Maja Đukanović, ki poučuje slovenski jezik na Filološki fakulteti v Beogradu.

Esej na maturi 2006

Založba Mladinska knjiga

Priročnik za pripravo na pisanje maturitetnega esaja je namenjen tako prihodnjim maturantom kot srednješolskim profesorjem. Seveda ne more nadomestiti sprotnega učenja, s katerim se dijaki pripravljajo na pisanje esaja, vendar pa lahko z njim svoje znanje nadgradijo in zaokrožijo. V njem je šest prispevkov šestih avtorjev. Prvi predstavi pristop k pisanju šolskega esaja, drugih pet pa podrobno obdela maturitetna romana Visoka kronika in Zločin in kazen. Z nalogami in vprašanji za samostojno delo ali delo v razredu, ki sledijo vsakemu prispevku, pisci članok spodbujajo dejaven stik z leposlovjem in dijake navajajo h kritičnemu mišljenju.

Afrika iz zraka

Založba Rokus

Fotograf Robert B. Haas se od leta 2002 ukvarja samo s fotografiranjem iz zraka. Na ta način želi ujeti v objektiv veličino in skrivnostnost afriške celine. Njegovi posnetki prikazujejo afriško živalstvo, življenjsko okolje, prebivalstvo in arhitekturo v nevsakdanjih podobah, ki mnoge navdušujejo. Septembra 2005 je Družba National Geographic (v slovenščini založba Rokus) izdala knjigo Haa-

sovih zračnih posnetkov z naslovom Afrika, portret iz zraka (v angleščini po nemarnem omenjajo božje ime), ki naj bi bila prva knjiga fotografskih posnetov iz zraka, osredinjena izključno na dežele in življenjska okolja Afrike. Žal so na premnogih posnetkih prizori živali, ki preplašene bežijo. Lepo in zaskrbljivo. Ameriški pristop pač.

Božične šege

Založba Mladinska knjiga

Knjiga Slovenske šege ob božiču in novem letu opisuje božično dogajanje na takšnih slovenskih domačijah, ki jih danes skoraj ni več. Takšnih, kjer so nekoč sami pridelovali kruh, od temeljev do slemena sami postavili hišo in sami izdelali vso obleko in obutev. Čas zimskega sončnega obrata je za takšno domačijo od nekdaj predstavljal tudi čas praznikov. V manj kot 14 dneh so bili na sporedu kar trije božiči, ob katerih je bilo treba ponoviti vsa stara obredja. Avtorici Dušica Kunaver in Brigita Lipovšek jih sodobnemu bralcu predstavljata v obliki, v kakršni so se ohranili in skupaj s koreninami vse do poganskih obredov.

Svetovati ali poslušati

Mohorjeva družba Celje

Psiholog dr. Bogdan Žorž se je strokovno usposobil za delo z osebnostno in vedenjsko motenimi mladostniki. Je član Evropske zveze za gestalt terapijo. Zdaj je za redno zbirko celjske Mohorjeve napisal priročnik za samopomoč in svetovanje v vsakdanjem življenju. Knjiga je nastala na podlagi izkušenj, ki jih je pridobil na svojih terapevtskih tečajih. Področja, ki jih v knjigi obravnava, so življenjske stiske, strokovne podlage za poslušanje in svetovanje, spoznavanje samega sebe, postavljanje meja, spoznavanje obrambnih mehanizmov, sporazumevanje, besedna in nebesedna sporočila, svetovalni pogovor itd. Prinaša grafične prikaze in opiše vrsto praktičnih primerov.

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107.8 MHz

RADIO VELENJE

 SLOVENIJA TEL

RUMENE STRANI

 INTER MARKETING

www.rumenestrani.com

tv PRIMORKA

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

Dnevnik TV Primorka
od ponedeljka do petka ob 20.00

aktualne novice s Primorske

A ti si naročil?

A ti si pa pripeljal?

PETROL

KURILNO OLJE IN PLIN EVROPSKE KAKOVOSTI

080 22 66

Porazdelite stroške letošnjega ogrevanja na kar 12 obrokov*. Pokličite 080 22 66 in naročite vso toploto, ki jo potrebujete za dom - na dom!

PETROL d.d., Ljubljana, Dunajska cesta 50-56/7, Ljubljana

*Velja za nakup kurilnega olja ob plačilu s kartico Magna.

Knjižne radosti

Barbara Kavtčnik

V zadnjih novembrskih in prvih decembrskih dneh je v Cankarjevem domu v Ljubljani potekal osrednji knjižni dogodek pri nas. 21. knjižni sejem je poleg knjižnega gradiva tudi letos ponudil raznoliko sejmsko in kulturno-umetniško dogajanje.

Knjižni sejem, ki ga prireja Strokovno združenje založnikov in knjigotračev pri Gospodarski zbornici Slovenije ter Cankarjev dom, so odprli 29. novembra v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma.

Slavnostni govornik ob odprtju je bil Boris Pahor, ki je opozoril na Kosovelovo misel, da se zavzemamo za evropskega človeka, vendar pa moramo ohraniti svoje lastne obraze. Pahor je izrazil skrb zaradi hlapenja zavesti, tudi matice, za zamejce. Zamejske založbe delajo, a to ni dovolj. Konec robov pomeni odpravo obrambnega zidu proti tujim vplivom, je menil govornik, pri tem pa pozval Ljubljano, naj ne hlata po prestižni

vlogi, temveč naj se zanima tudi za zagate zamejcev. Poudaril je pomen kulture in njene eminentne naloge – da ustvarja enotni identitetni prostor.

45 let bralne značke Posebej velja omeniti razstavo, ki so jo na knjižnem dogodku pripravili ob 45-letnici bralne značke. Pred 45 leti, 22. maja 1961, so namreč na Prevaljah podelili Prežihove bralne značke prvim 119 bralcem. Pobudnika gibanja sta bila Stanko Kotnik in Leopold Suhodolčan. Letos, v 45. letu obstoja, ima bralna značka 140.000 bralcev in okrog 5.000 mentorjev. Temu uspešnemu gibanju, ki je mnogim šolarjem pokazalo pravo pot do knjige,

so na knjižnem sejmu posvetili posebno razstavo. Zasnoval jo je prof. Jože Zupan, ki spremlja razvoj bralne značke od nastanka do danes, bil je tudi predsednik odbora bralne značke. V štirinajstih vitrinah so s številnimi dokumenti in drugimi eksponati prikazali razvoj bralne značke od ustanovitve do danes. Predstavljene so bile vse osebnosti, ki so v teh letih delovale pri gibanju in ga iz skromnih začetkov popeljale do današnje odličnosti, ko se lahko pohvali tudi s prodorom v zamejstvo. S številnimi fotografijami sta bila prikazana razvoj in rast bralne značke. Pomemben člen v njenem razvoju so mladinski avtorji, ki so se vselej radi udeleževali raz-

ličnih prireditev. Žal nekaterih danes ni več med nami, zato je razstava dokumentirala njihovo delo in prispevek za bralno značko. Razstavo je zaokročila obsežna zbirka dokumentov, publikacij, plakatov, vabil in drugega dokumentarnega gradiva.

Program v polnem zamahu

21. knjižni sejem, ki je trajal do 4. decembra, je ponudil številne knjižne novosti, razstavljene na več kot 80 stojnicah. Poleg same predstavitve knjižnih novosti in uspešnic so dogajanje zaznamovali številni dogodki, kot so debatne kavarne (gostje so se tokrat posvetili temam, kot so ponatise, literarne migracije in vrnitev ruske knjige v Slovenijo), založniška akademija, razstava ob 45-letnici bralne značke, razglasitev nagradencev, strokovni in šolski knjigosled, prireditve za otroke in mladino, predstavitve založb ... Knjižni sejem je tako tudi letos upravičil svoj sloves in nam znova približal knjigo – kulturno dragoceno, ki se je v zadnjem času pogosto premalo zavedamo.

Na knjižnem sejmu je bila tudi naša založba, ki ji je del svojega razstavnega prostora odstopila Mohorjeva družba Celovec. **D**

Razstava ob 45-letnici bralne značke

Mohorjeva založba in Demokracija

Prešernovi dnevi

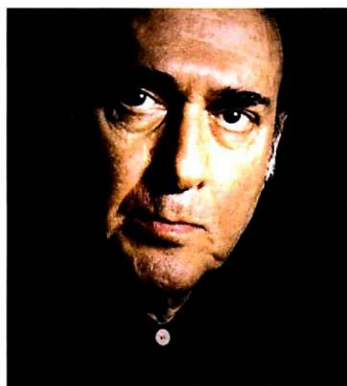
V Kranju so ob 205. obletnici rojstva pesnika Franceta Prešerna različne kulturne in športne ustanove pripravile vrsto prireditev pod skupnim imenom Prešernovi dnevi v Kranju.

Sklop prireditev se je začel že minuli četrtek z odprtjem razstave »Na gorenjski zemlji - 100 let slovenskega filma« v Galeriji Prešernove hiše. Z razstavo je bila prikazana bogata tradicija slovenskih filmskih ustvarjalcev s poudarkom na Gorenjcih. Pospremilo jo je predvajanje arhivskih in sodobnih dokumentarnih ter igranih filmov. Poleg številnih drugih dogodkov je na samo obletnico Prešernovega rojstva, 3. decembra, v Galeriji Prešernove hiše

potekalo celodnevno predvajanje dokumentarnih športnih filmov kranjskega režiserja Boža Grlija. Vrtel se je 15-minutni film »15:10:12« o plavalcu Darjanu Petriču in 17-minutni film Sanjal sem o letenju o Edvardu Rusjanu ter Blejcu Albinu Mraku, ki je izdelal kopijo Rusjanovega letala Eda 5. Dan je zaokrožil koncert komornega orkestra Carnium z mladimi solisti ob 19. uri v Prešernovem gledališču Kranj. Mesto Kranj, ki je močno povezano z življenjem in delom največjega slovenskega pesnika, tako še nadgrajuje tradicijo vsakoletne počastitve obletnice Prešernovega rojstva, ki si ga je mestna občina izbrala tudi za svoj praznik. B. K.

Boj z boleznijo

Britanski dramatik Harold Pinter, ki je v letošnjem letu postal Nobelov nagrajenec za književnost, se v soboto, 10. decembra, ne bo udeležil podelitve Nobelove nagrade. Pinter, ki je oktobra dopolnil 75 let, se namreč že nekaj let bojuje z rakom. Slovesnosti se zaradi slabega zdravstvenega stanja tako ne bo udeležil, vseeno pa je imel v začetku tedna predavanje v Stockholmu. Pinter je avtor številnih dram, med drugimi Zabave za rojstni dan, Hišnika, Vrnitve, V prah se povrneš in Nekakšne Aljaske. Pinterjevo dramatiklo določa posebno ozračje – njegove »temne« junake navadno preganjajo notranji strahovi in hrepenjenja, pomembno vlogo pa igrata tudi krivda in zapletena seksualnost. Angleški dramatik je s svojo dramsko poetiko, ki vključuje

Nobelovec Harold Pinter

veliko pavz, celo tako samonikel, da so jo poimenovali »pinterska«. Nobelovo nagrado v višini 10 milijonov kron (1,3 milijona dolarjev), medaljo in diplomu bo v Pinterjevem imenu prevzel njegov založnik Stephen Page, vodja založbe Faber & Faber. B. K.

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 8. 12.

19.00 Cankarjev dom: Biti brezdomec. Predava dr. Špela Razpoznik. Vstopnice so brezplačne.

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije. Dirigent Theodor Guschlbauer, violončelo Chui-Yee Trey Lee

20.00 MGL: I. Ratej: Je to človek?, premiera

PETEK, 9. 12.

19.00 SNG Drama: D. Jančar: Katarina, pav in jezuit

19.00 Cankarjev dom: Stari restanti. Večer ob dnevu človekovih pravic sta pripravili Ifigenija Simonovič in Alenka Puhar. Vstopnice so brezplačne.

20.00 Cankarjev dom: Borut Bučar in Big Bend RTV Slovenija. Gosti: New Swing kvartet, Boško Pertović, Greentown Jazz Band

SOBOTA, 10. 12.

11.00 in 17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: M. Loboda: Predstavljajte si ... Za otroke od 3. leta dalje.

16.00 Slovenski etnografski muzej: Božično-novoletni okras iz slame, delavnica za otroke

19.30 SNG Drama: F. Dürrenmatt: Romulus veliki. Gostuje Slovensko stalno gledališče iz Trsta.

NEDELJA, 11. 12.

17.00 MGL: R. Farquhar: Poljubljanje z Mr. Beanom. Gostuje Mestno gledališče Ptuj.

18.10 Kinodvor: predfestivalski dogodek – premiera animiranega filma: Frank in Wendy, Kaspar Jancis, Ūllo Pikkov, Priit Tender, Estonija, 2005. Dva ameriška tajna agenta pošljejo v najnevarnejšo deželo na svetu, znano kot Estonijo, ki je nadvse prismojen kraj.

19.30 Cankarjev dom: The Best Of New Orleans Gospel. Predstava največjih uspešnic neworleanskega gospela.

PONEDELJEK, 12. 12.

19.00 Cankarjev dom: Koncert: »Zvezde z obeh strani meje«. Tinkara Kovač, Vlado Kreslin, Zoran Predin, Edoardo di Angelis, Bungaro, Piero Sidoti

19.00 Cankarjev dom: »Berimo z Manco Košir«: Dr. Nataša Hrastnik in Marjana Dermelj z dr. Koširjevo odkrivata Afriko ob knjigah Amme Darko in Ahmadouja Kouroume.

20.00 Cerkev sv. Jakoba: Koncert: Zbor Donskih kozakov (Rusija). Dirigent Marcel V. Verhöff

TOREK, 13. 12.

17.00 Križanke: Božični koncert – Učenci glasbene šole Ljubljana Moste-Polje. Vstop prost.

19.30 SNG Drama: A. E. Skubic: Fužinski bluz. Predstavljen je 13. junij leta 2000, dan v življenju Fužin, dan, ko je bila znamenita tekma med Slovenijo in Jugoslavijo. Zgodba o izkoreninjenosti mladine iz nekdanje Jugoslavije.

20.00 Frančiškanska cerkev: Koncert iz cikla Mladi virtuoz. Orgle Sebastian Kuchler-Blessing in Philip Schmidt-Madsen. Program: J. S. Bach, Schubler-Chorale, S. Blessing-Kuchler, M. Reger, M. Durufle. Vstop prost.

SREDA, 14. 12.

20.00 Dvorana Tivoli: rock koncert Parni valjak, poslovilno

20.00 MGL: A. Jelačin – Agencija za ločitve

22.00 KUD France Prešeren, premiera: A. Camus: Nesporazum. Režiser Andrej Jus

Levji brlog

Monika Maljevič

Nova v družini je komična zgodba o tradicionalnem prazničnem srečanju liberalne družine, katere najstarejši sin domov pripelje svoje dekle, da bi spoznalo njegove starše, brata in sestre.

Božič je čas, ko se zbere vsa družina. Everett Stone, igra ga Dermot Mulroney, namerava na srečanju družini predstaviti zaročenko Meredith (Sarah Jessica Parker). Toda uspešna poslovna ženska iz New Yorka pri liberalni družini naleti na precejšnjo zadržanost, predvsem pri Everettovi sestri Amy, ki jo je upodobila Rachel McAdams, in bodoči tašči (Diane Keaton). Napetost še poveča prihod veliko bolj sproščene Meredithine sestre Julie (Claire Danes).

Boemski Stonovi obiskovalko – uspešno in oblastno Newyorčanko – pozdravijo z mešanico neprijetnosti, zmede in sovražnosti. Še pred koncem praznikov bo enim odnosom odklenalo, drugi pa se bodo stkali, razkrita bo marsikakšna skrivnost, družina Stone pa bo ostala skupaj zavoljo izjemne ljubezni, ki povezuje njene člane.

Odločna matriarinja Sybil Stone je srce družine Stone, ženska brez dlake na jeziku, ki svojim petim otrokom želi le najboljše. Kljub neverjetni lepoti je na njenem obrazu mogo-

The Family Stone

Režija: Thomas Bezucha

Scenarij: Thomas Bezucha

Produkcija: Jennifer Ogden, Michael London, Mindy Marin

Igrajo: Claire Danes, Diane Keaton, Rachel McAdams, Dermot Mulroney, Craig T. Nelson, Sarah Jessica Parker

Premiera: 14. 12. 2005

Distribucija: Continental Film

če zaznati utrujenost, kar nakazuje, da morda nekaj prikriva. Sybil in njena družina nista navdušeni nad prihodom dekleta najstarejšega sina Everetta Meredith Morton. Meredith je brezhibno urejena Newyorčanka s po meri ukrojenimi oblekami in nazaj počesanimi lasmi, ki se ima vedno v oblasti. Njen diskretni način ličenja pa veliko pove o njeni osebnosti, saj z njim naredi velik vtis tako na prijatelje kot na neznance. Ko spozna Stonove, so posledice kaotične in nepozabne.

Meredith se sicer zelo trudi navezati stike s čudaki člani fantove družine in trdo gara, bi se vključila v pogovore. A kaj ko preprosto ne razume "sobe", katere del bi rada postala. Sploh ne ve,

kdaj bi morala nehati govoriti. Ko se skuša izvleči iz neprijetnih situacij, zadeve samo še poslabša.

Po ognjenem krstu pri Stonovih Meredith pokliče na pomoč mlajšo sestro Julie Morton (CLAIRE DANES). Julie, ki dela pri podjetju, ki daje posojila umetnikom, ni tako zadržana kot Meredith.

Julie v levji brlog vstopi veliko bolj sproščena kot njena sestra, vendar Juliejin obisk zadeve še bolj zaplete, posebej za Everetta Stona (DERMOT MULRONEY). Everett je uspešen podjetnik z Manhattna, čigar očarljivost je posledica dejstva, da se sploh ne zaveda, kakšen vpliv ima na ljudi s svojo privlačnostjo in sproščenostjo.

Pri družinskem ognjišču Stonovih tradicionalnih družbenih omejitev ni. Pogovori o kajenju marihuane in izgubi nedolžnosti niso nič posebnega. Nobena tema ni tabu, še posebej pa ne razprava o Meredith Morton. Do neizogibnega trka kultur pride zelo hitro. Meredith se posveti, kako postrani nanjo gledajo domači, zato se iz hiše preseli v bližnje prenočišče. Čeprav se Everettov brat Ben trudi, da bi jo potolažil, Meredith zaprosi za čustveno podporo sestro Julie. Juliejin prihod – in nepredvidljiv vpliv, ki ga ima ta na Everetta – postavi družino Stone na glavo. **D**

Zgodbe iz Narnije

Zaradi nevarnosti bombardiranja Londona med 2. svetovno vojno morajo štirje otroci odpotovati na podeželje k čudaškemu profesorju, kjer odkrijejo omaro skrivnosti.

Končno je na filmu oživela ena najbolj priljubljenih fantastičnih pustolovščin 20. stoletja. Pripravi o pravljici deželi Narniji in njenih prebivalcih slovečega pisatelja C. S. Lewisa odlikujejo drzna domišljija in brezčasne usode njihovih junakov, filmsko podoba veličastnega boja dobrega z zlom v Levu, čarovnici in omari pa zaznamuje osupljivo realistična, pristna priredba pisateljeve pisane besede. Po letih prizadevanja dela je pred nami prva za veliko platno prirejena zgodba tega mogočnega klasičnega dela, ki so ga prodali v več kot sto milijonih izvodov po svetu.

V Zgodbah iz Narnije: Levu, čarovnici in omari boste spremljali dogodivščine štirih mladih pustolovcev, ki se v času 2. svetovne vojne v prostranem podeželskem dvorcu ostarelega profesorja, pri katerem so našli zatočišče pred smrtonosnimi nemškimi bombami, ki pustošijo London, igrajo skrivalnice. V prazni sobi odkrijejo skrivno-

stno omaro, skozi katero stopijo v svet, kakršnega si niso predstavljali niti v najdrznejših sanjah. Narnija, pravljico čudovita dežela, polna govorečih gozdnih živali in mitoloških bitij, je v vojno vihro zajeti Angliji vzporeden svet. Toda vlada ji zlobna ledena čarovnica Jadis, ki se je oklicala za narnijsko kraljico, in vsako bitje, ki se ji drzne upreti, spremeni v kamnit kip. Toda pravični vladar Narnije, mogočni lev Aslan, se vrne v deželo po hudi stoletni zimi, ki jo je vzdrževala čarovnica. S pomočjo štirih otrok, Lucije, Suzane, Edmunda in Petra Pevensie, bo povedel svobode in pravice željne prebivalce Narnije v bitko, v kateri morajo premagati čarovnico in njene podrebnike, zlomiti suženjstvo ter vsem povrniti mir in srečo. Z večno temo o boju dobrega proti zlu in moči družinske ljubezni, poguma, nesebičnosti in upanja, ki prevladajo v še tako temačnih trenutkih, je Lev, čarovnica in omara klasična zgodba za vse čase. M. M.

Na kratko

Čeprav je ameriška igralka JULIA ROBERTS po rojstvu dvojčkov začasno opustila kariero, še vedno kraljuje na lestvici najbolje plačanih hollywoodskih zvezdnic. Po pisanju časnika Hollywood Reporter lahko za vlogo v filmu dobi 20 milijonov dolarjev. Druga najbolje plačana hollywoodska igralka je Avstralka Nicole Kidman s 17 milijoni za film, sledijo pa Reese Witherspoon in Drew Barrymore (po 15 milijonov dolarjev) ter Renee Zellweger, Angelina Jolie in Cameron Diaz, ki za vlogo zaslužijo od 10 do 15 milijonov dolarjev. Robertsova je magično mejo 20 milijonov dolarjev prvič dosegla po filmu Erin Brockovich iz leta 2001, ko je za vlogo v njem prejela oskarja. 38-letnica namerava kariero nadaljevati prihodnje leto.

BLADES OF GLORY je komedija, v kateri bi morali svoje moči združiti Will Ferrell, Jon »Napoleon Dynamite« Heder, Amy Poehler in Will Arnett. Svoje sodelovanje sta potrdila Poehler in Arnett, medtem ko sta Ferrell in Heder že podpisala pogodbo. V producerski vlogi se bosta tokrat preskusila slavni Ben Stiller in njegov partner Stuart Cornfeld. Režirala bosta neizkušena Josh Gordon in Will Speck. Blades of Glory nam bo predstavil življenjsko zgodbo poklicnih drsalcev, ki jih odslovijo po zimski olimpijadi v Salt Lake Cityju.

Zagreb film je premierno prikazal štiri nove epizode risanih filmov o slavnem profesorju BALTAZARJU in pilotsko epizodo animiranega filma Glupača (Norica). V seriji risanih filmov bodo prikazali nove zgodbe o priljubljenem risanem junaku iz Baltazargrada in nadaljevali tam, kjer so se pred 25 leti ustavili Zlatko Grgić, Boris Kolar in Ante Zaninović. Avtor novih epizod je Marijan Lončar, ki je ostal zvest staremu konceptu, v skladu s katerim profesor Baltazar za reševanje tegob svojih someščanov s pomočjo stroja izumlja nenasilne rešitve, polne domišljije.

The Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe

Režija: Andrew Adamson

Scenarij: Ann Peacock, Andrew Adamson, Christopher Markus in Stephen McFeely po zgodbi C.S. Lewisa

Produkcija: Perry Moore, Philip Steuer, Andrew Adamson

Igrajo: Georgie Henley, William Moseley, Skandar Keynes, Anna Popplewell, Tilda Swinton, Rupert Everett, Liam Neeson idr.

Premiera: 8. 12. 2005

Distribucija: Cenex

ELEKTROPROM

EVJ

ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

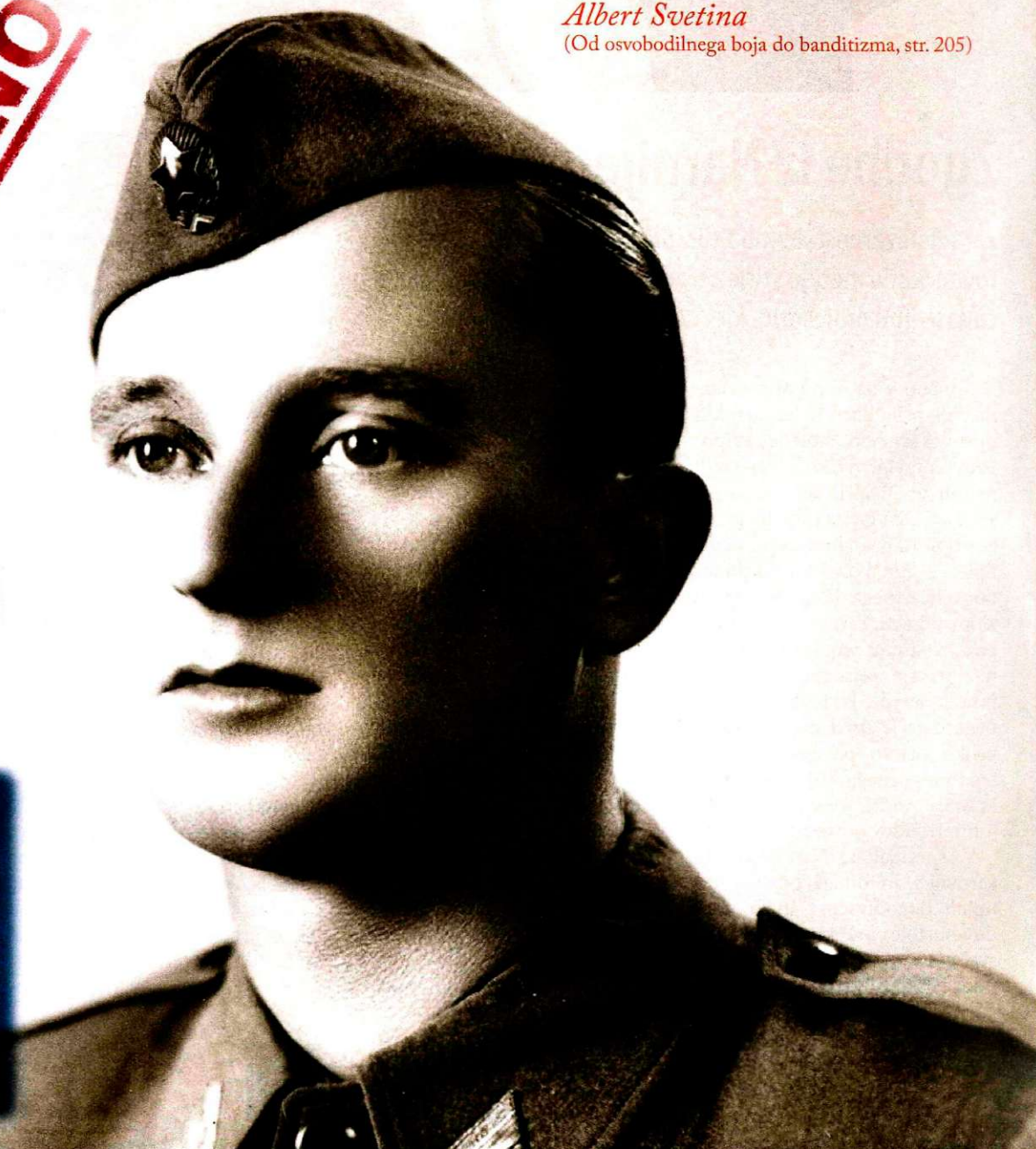
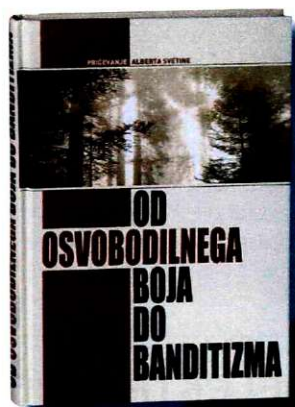
- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij
- in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

„Ribičič je izvajal
praktično vse.”

Albert Svetina

(Od osvobodilnega boja do banditizma, str. 205)

AKTUALNO

Albert Svetina

OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne. 367 strani, 6.700 SIT

Naročila sprejemamo na telefon 01/ 434 54 63
ali po e-pošti knjigarna@demokracija.si

knjigarna
DEMOKRACIJA

Nova obzorja, d.o.o.

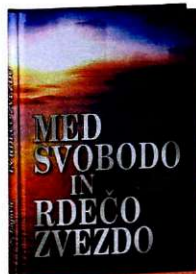
Komenskega 11
1000 Ljubljana

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: Dušan S. Lajovic
347 strani

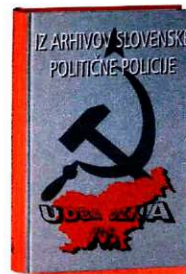
6.200,00 SIT

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

Komunistične tajne službe od svojega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov
Avtor uvodnika: dr. Jože Pučnik
519 strani

5.000,00 SIT

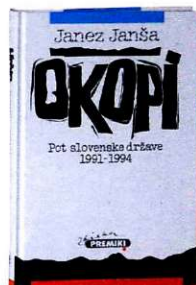
OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994.

Prodanih več kot 17.000 izvodov!

Avtor: Janez Janša
309 strani

2.200,00 SIT

PREMIKI

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992

Prodanih več kot 61.000 izvodov!

Avtor: Janez Janša
363 strani

2.200,00 SIT

100 LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja

Avtor: Milan Zver
125 strani

2.200,00 SIT

PUČNIKOVA ZNANSTVENA IN POLITIČNA MISEL

Zbornik razprav in referatov, ki so nastali za simpozij ob prvi obletnici Pučnikove smrti

Avtor: Milan Zver in drugi
155 strani

3.000,00 SIT

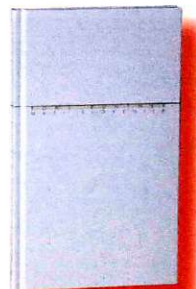

MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot

Avtor: Tone Kuntner
72 strani

2.200,00 SIT

MOČ PREŽIVETJA

Knjiga opisuje krute zgodbe sirot, ki so jim partizani med 2. svetovno vojno pobili očeta ali oba roditelja.

Avtor: Jože Dežman
336 strani

6.510,00 SIT

Knjige lahko naročite na telefonski številki 01/ 43 45 463 ali preko elektronske pošte knjigarna@demokracija.si

knjigarna
DEMOKRACIJA

Skupaj nad limfom

Lucija Horvat

Huda bolezen človeka ne izčrpa samo telesno, ampak tudi duševno. Vzpodbudne besede ljudi, ki so pretrpeli podobno bolezen, so zato izjemnega pomena za zdravljenje.

Rak limfatičnega sistema oziroma limfom je vrsta raka, za katero oboleva čedalje več ljudi. Vsako leto v svetu zboli za tri do štiri odstotke ljudi več kot leto poprej. Vse večjo pogostost te bolezni pripisujejo onesnaženosti okolja in škodljivemu vplivu različnih virusnih okužb, vendar ti sumi še niso dokazani. V Sloveniji zboli vsako leto okoli 300 velikokrat precej mladih ljudi. Limfom lahko v veliko primerih zelo uspešno ozdravijo, a ga je predvsem na začetku težko prepoznati. Znaki limfoma so na začetku zelo podobni znakom prehladnih obolenj in jih bolniki, še posebej mlajši, zlahka zanemarijo. Kot za zdravljenje vseh vrst raka je tudi za limfom zelo pomembno njegovo zgodnje odkritje.

Znak: povečane bezgavke Limfomi se pogosteje pojavljajo pri ljudeh določenih poklicev, pri delavcih v kmetijstvu in gozdarjih, bolj ogroženi pa so tudi ljudje s šibkejšim imunskim odzivom. Šibek imunski odziv imajo lahko ljudje že po naravi ali pa je pridobljen bodisi z zdravljenjem za slabitev imunskega odziva pri presaditvah organov bodisi zaradi okužbe z virusom hiv. Na nastanek limfomov vplivajo tudi različni drugi virusi in bakterije. Limfomov je več vrst, ločimo hodkinove in nehodkinove limfome, slednji so tako pri nas kot v svetu pogostejši. Za hodkinovim limfomom pogosteje zbolijo ljudje v starosti med 15. in 35. ter med 55. in 60. letom starosti, za nehodkinovim pa starejši ljudje in v nekaterih redkejših primerih tudi otroci. Večina obolelih začuti, da je nekaj narobe, ko zatipa povečane

Dobrodelni tek društva bolnikov z limfomom

bezgavke na vratu, nadključničnih kotanjah, pod pazduhami ali v dimljah. Splošni zdravniki bolezen poznajo in lahko bolnika, pri katerem sumijo na limfom, sami pošljejo na punkcijo povečane bezgavke. Končno diagnozo vedno postavijo na Onkološkem inštitutu v Ljubljani s pomočjo citološke in histološke preiskave ter tudi drugih preiskav: gastroskopije, holoskopije ali bronhoskopije – odvisno od lokacije limfoma. Na koncu tudi določijo, v kateri od štirih faz je bolezen in kako hitro napreduje.

Nedostopna biološka zdravila Zdravljenje limfomov redko poteka operativno, običajnejše je kombinirano zdravljenje, s kemo-

terapijo in obsevanjem, pri čemer je treba natančno določiti mesto obsevanja, da čim manj učinkuje na še zdrave celice prizadetega tkiva. Če je bolezen bolj napre-

Kristina Modic

dovala, potem je ciklusov kemoterapije več in je tudi intenzivnejša. Po končani kemoterapiji je treba določiti, ali je potrebna dodatna kemoterapija oziroma obsevanje. Slednje se določi z ugotovitvijo, ali je po zdravljenju ostalo še kaj vitalnih rakastih celic, da ne bi po nepotrebnem obremenjevali organizma. »Kemoterapija in obsevanje sta zelo agresivni metodi zdravljenja, ki obremenjujeta bolnike s številnimi stranskimi učinki. Tako pri nas kot tudi drugod po Evropi za zdravljenje limfomov v veliko večini uporabljajo biološka zdravila, ki »napadajo« in uničujejo samo bolne celice, ne pa zdravih in imajo manj stranskih učinkov,« pravi Kristina Modic,

Dobrodelni tek v Tivoliju

nekdanja bolnica z limfomom. Septembra so ji namreč povedali, da je ozdravela. Je ena od tistih bolnikov pri nas, ki so jih po posebnih kriterijih izbrali za zdravljenje z biološkimi zdravili poleg kemoterapije in obsevanja. V Sloveniji so sicer registrirana vsa biološka zdravila, ki so registrirana tudi v Evropski uniji. Pomenijo pravo revolucijo v zdravljenju limfomov in raka nasploh, nimajo stranskih učinkov in močno povečajo možnost popolne ozdravitve. Vendar pa se uvajanje novih bioloških zdravil pri nas izvaja veliko prepočasi in že zdaj po njihovi uporabi zaostajamo za drugimi evropskimi državami, saj je bilo do srede leta 2005 takšno zdravljenje zagotovljeno samo okoli sto bolnikom, medtem ko so potrebe veliko večje. Težave so kot običajno pri denarju, saj je zdravljenje z biološkimi zdravili drago in zato pri nas veljajo zelo stroge omejitve.

Društvo medsebojne pomoči

Da bi bilo zdravljenje limfoma z biološkimi zdravili v Sloveniji dostopno vsem bolnikom, je Društvo bolnikov z limfomom objavilo peticijo za večjo dostopnost do bioloških zdravil za bolnike z malignim limfomom. Do konca peticije se je nabralo okoli enajst tisoč podpisov, vendar so podpise na spletni strani oddajali ljudje še po končanem zbiranju podpisov, zato se jih je nabralo

kar 16.325. Društvo za bolnike z limfomom je bilo ustanovljeno 14. aprila letos in šteje že okoli sto članov, ki so večinoma bolniki z limfomom ali pa njihovi svojci. Najmlajši član je star pet let. Člani, njihovi svojci in drugi, ki jih zanima vse v zvezi z limfomom, se lahko pogovarjajo na spletnem forumu <http://med.over.net/phorum/list.php?f=164>. V januarju bo začela delovati tudi društvena spletna stran: www.limfom.si. »Najpomembnejša in glavna naloga društva je medsebojna pomoč in podpora, saj bolnika najbolj pomiri in opogumi pogovor in izmenjavanje izkušenj z nekom, ki je podobno trpljenje že preživel in ozdravel,« je dejala Kristina Modic, predsednica nadzornega odbora Društva bolnikov z limfomom. Društvo pomaga tako psihološko kot denarno tudi družinskim članom bolnikov, ki se zaradi obolelega svojca prav tako znajdejo v hudi duševni, včasih pa tudi ekonomski stiski. »Bolezen pretrese do temeljev: zagotovo se mi je med boleznijo spremenila lestvica vrednot. Srečanja in pogovori s sotrpini so mi vlivala ogromno moči, da sem se z boleznijo lažje bojevala,« opisuje svojo izkušnjo Kristina Modic. Društvo, ki je polnopravni član v svetovni organizaciji Lymphoma Coalition, organizira tudi najrazličnejša srečanja in predavanja o tej bolezni, saj k uspešnejšemu zdravljenju pripomore tudi znanje. **D**

www.posta.si

Nekje nekdo misli nate ...

Poleg božično-novoletnih voščilnic in razglednic vas na pošti čakajo še zvezčki samolepilnih znamk za pošiljanje voščil po Sloveniji in po svetu.

V akciji božično-novoletnih voščilnic in razglednic sodelujejo: Gikart, T & Graf, Emma, Grafocarton, Sidarta, Pot Ljubljana, Hočevar - Gaspari, Etiketa tiskarna, Planinsko društvo Ptuj in UNICEF.

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE

Regionalna Televizija posebnega pomena
posebnega pomena

Meljska cesta 34, 2000 Mb

Informacije za katerimi stojimo!

Marketing: 02 / 234 55 81

www.rts-tv.com

Zmago Sagadin zaradi hudih očitkov za tri milijone toži Frica.

Sagadinova vrnitev

Lovro Kastelic, foto: Gregor Pohleven

Zmago Sagadin je znova sedel na razžarjeno klop Uniona Olimpije!

Vrhunski košarkarski strokovnjak Zmago Sagadin se je vrnil v klub, iz katerega je s svojim požrtvovalnim in natančnim delom ob koncu 90. let ustvaril pomembno evropsko institucijo. Sagadin je skupaj s takratnim direktorjem Radom Lorbkom zgradil vseslovenski klub, na katerega se je lepilo vse živo, v častnih ložah pa se je še posebej rada kazala tedanja po-

litična elita. Takšen spektakel je stal približno 5 milijonov evrov na leto. Razvajanemu občinstvu so spektakularne evroligaške predstave Sagadinovih bojnikov kaj kmalu prišle v kri. Ljudstvo je drlo na tekme, evropski košarkarski standardi so se povečevali, slovensko gospodarstvo pa ni zmoglo več slediti Olimpijinemu projektu. Vodstvo Olimpije pa je še kar napihovalo že napihnjeni balon. Leta

2002 je ta počil: Olimpija je imela milijon evrov davčnega dolga! Dobršen del krivde so tedaj zvalili na Sagadina in Lorbka, čeprav bi morali pod drobnogled vzeti predvsem koruptivno ozračje, ki je tedaj vladalo v državnih organih. Država si je zagotovo morala močno zatiskati oči pred Olimpijinim utajevanjem davkov! Prav tako moramo vedeti, kdo je bil tedaj predsednik kluba (Jože Mermal),

kdo je sprejemal odločitve, kdo je potreboval denar na volitvah itd.

Politična in gospodarska elita, ki se je vselej rada postavljala s Sagadinovim projektom, se je v hipu poskrila, nihče si ni več želel mazati rok, nihče ni bil odgovoren, kriv, kaj šele zaprt; mestna vlada je Olimpiji obrnila hrbet, država (davčna inšpekcija) je končno začela opravljati svoje poslanstvo, Mermal je odstopil, Sagadin in Lorbek pa sta morala oditi.

Zategovanje pasu V sezoni 2002/2003 je predsednik Uniona Olimpije postal Andrej Lah, direktor Gregor Fric, trener pa dolgoletni Sagadinov učenec Tomo Mahorič. Med sestavljanjem moštva se je vodstvo predvsem ukvarjalo z administrativnimi posli. Pridno je zbiralo neplačane račune in pogodbe prejšnjih let in ugotovilo, naj bi imel klub kar 700 milijonov tolarjev dolga. Vendar točne številke pravzaprav nismo izvedeli nikoli, tako da se je že tedaj porajal sum o požegnanih utajah.

Dolg so v naslednjih sezonah zniževali za 20 odstotkov. Proračun je iz leta v leto padal približno takole: s treh na 2,5, na 1,5 milijona ter na lanskih 920.000 evrov. Zaradi tega nazadovanja je najbolj trpelo člansko moštvo. Klub je izgubil kompas, strateškega plana ni bilo več, vzgojili niso nobenega svojega košarkarja več. Gospodarstveniki in politiki so se v velikem loku izogibali Olimpije.

Olimpija je pred začetkom letošnje sezone padla najgloblje. Izgubila je še tisto malo dodane vrednosti, kolikor je je še imela. Celotno primernih slovenskih igralcev ji ni uspelo več privabi-

Tega ne smem preslišati ...

Kdo je zaznamoval letošnje leto?

GLASUJTE ZA IME LETA 2005 po telefonu, prek telefonskega odzivnika ali na spletni strani www.rtvsl.si/val202

vsak dan od 5. do 13. decembra 2005

Radio Slovenija, Val 202

ON AIR

Val 202

Sliši se dobro

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

Razrešeni direktor Gregor Fric

ti. Postala je poligon za uveljavitev odpisanih in neprivlačna za pokrovitelje. Nihče od domačih namreč ni želel denarja vlagati v poravnavo zaostalih obveznosti. Vse bolj se je približeval črn scenarij ljubljanskih nogometašev in rokometašev. Edina možnost je bil tuji vlagatelj. Potem se je letošnjega julija začelo.

Hrvatje so vedeli več Spletna stran www.sportnet.hr je že 12. julija pisala o spremembi na Olimpijini klopi. Prišel naj bi Pino Grdović. Gregor Fric je bil v tistem času še vedno v svojem filmu: »Pina spoštujem, vendar se z njim nismo nikoli pogovarjali, za zdaj pa tudi ne iščemo novega trenerja!« Ob vsej obubožanosti so se pri Olimpiji začeli ozirati za Markom Miličem, ki mu je bil Grdović nekoč že individualni trener. Tako kot tudi Gregorju Fučki.

Hrvatje so očitno vedeli več kot mi. 29. julija Slobodna Dalmacija razkrije celoten scenarij: Olimpijo bo prevzela menedžerska firma Marka Fleischerja Entersport, katere hrvaški zastopnik je Hrvoje Ciketić. Zamenjava Filipovskega z Grdovićem je ena izmed zahtev. Ali bo Olimpija postala novi St. Peterburg Lions,

ki je bil pravzaprav klub italijanskega menedžerja Capichionija in je deloval izključno zaradi uveljavljanja menedžerjevih igralcev? Levi so sicer kmalu zatem neslavno propadli. Fric in Lah vse zanikata; Mark Fleischer pa poda dvoumno izjavo: »O tem ne morem govoriti ...« V naslednjem tednu Fric vseeno nekoliko razkrije zadevo: »Pri domačih podjetjih ni šlo, zato smo iskali tujega partnerja, ki je sodelovanje pogojeval z nekaterimi spremembami. Gre za veliko tujo družbo, ki bo prvič navzoča na slovenskem trgu in zahteva popolno anonimnost.« Ukvarjala naj bi se s trženjem blagovnih znamk na območju Evropske unije.

5. avgusta v Dnevniku razkrijejo ime te famozne družbe. Zapiše se jim MODEL GROUP. Kdo? Švicarsko podjetje, ki se ukvarja s proizvodnjo valovitega kartona? Že 9. avgusta je vse jasno. Olimpijo je s tretjinskim deležem (pol milijona evrov, z nakazili, ki pa jih do danes še ni bilo) prevzela projektna skupina MODUL GROUP, samo za Olimpijin namen registrirana v Liechtensteinu, v kateri se pretaka mednarodni (oprani?) denar. Trener bo Grdović, športni direktor Ciketić, igralci pa bodo z vseh vetrov in jim bo za Olimpijino bogato tradicijo prav malo mar. Navijači močno pogrešajo slovenski delež.

Po desetih porazih v enajstih tekmah odstavijo Grdovića in Frica. Na pomoč priskoči država (M. Zver), mestna občina (D. Kovačič) in gospodarstvo (J. Zagoržen). K sodelovanju povabijo Sagadina in Filipovskega. ■

Španski nogometni velikan REAL SOCIEDAD, ki si je pred kratkim zagotovil domžalskega nogometaša Daliborja Stevanoviča, se je znašel v velikih finančnih težavah. Če klubu z novo izdajo delnic ne bo uspelo zbrati potrebne kapitala, bo klub iz San Sebastiana po končani sezoni zaprl svoja vrata.

SLOVENSKI IGRALCI V NBA igrajo solidno. Saša Vujačić je na gostovanju v Salt Lake Cityju dosegel celo odločilno trojko za zmago LA Lakers. Primož Brezec in Rašo Nesterovič sta prva centra svojih moštev, Nachbar si je nekoliko poškodoval koleno, Beno Udrih pa je v drugem planu.

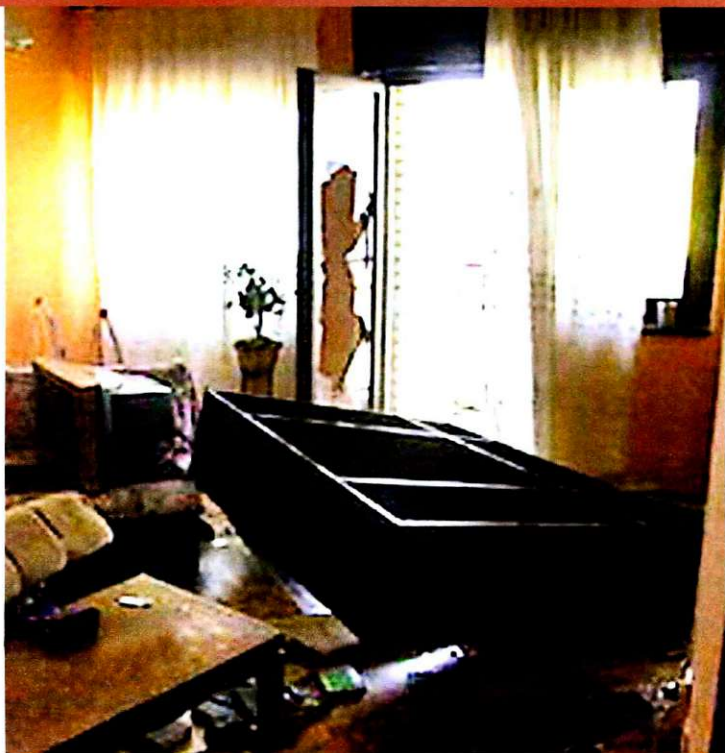

Usoda

Esad Babačić

Usoda ima to slabo navado, da se šali s tistimi, ki vanjo verjamejo. Žal pa je tako, da je brez vere vanjo včasih skorajda nevzdržno.

Tudi sam imam trenutke, ko se preprosto vdam nekemu iracionalnemu občutku, katerega končnega cilja nisem izbral sam. Tako nekako se počutim tudi ob vprašanju, ali je prav, da se je Zmago Sagadin vrnil v Tivoli. Je že moralo biti tako. Če ima v Tivoliju neporavnane račune, potem je najboljši način, da jih poravnava tako, da pomaga svojemu klubu iz globoke krize. Celoten razvoj situacije kaže na to, da je tako hotela usoda. Ta čas sam ne vidim boljše rešitve, zato sem pripravljen verjeti dobronamernosti našega najboljšega košarkarskega trenerja. Kakšni so njegovi "globlji" interesi, zdaj ni pomembno, saj gre za reševalno akcijo, v kateri so dovoljene tudi žrtve. Zmago zna izbrati trenutek, o tem ni dvoma. Kot zna v pravem trenutku zamenjati igralca, ki pokaže slabosti, tako zna uvideti, kaj je najbolje zanj. Vrnil se je v pravem trenutku in to mu moramo priznati. Navsezadnje se je s tem strinjala tudi publika, ki je minuli četrtek dodobra napolnila ledeno dvorano Tivoli. Morda sem preveč naiven, ko verjamem, da je AEK padel izključno zaradi navzočnosti "novih sil" v hramu slovenske košarke, toda ta čas preprosto ni druge poti. Tudi meni so se zdeli Grki vsaj tako razglašeni in prestrašeni kot Olimpija, zato te zmage ne kujem v nebo. Da ne govorimo o tem, da bi lahko do te zmage prišlo že prej, a usoda ni tako hotela. Tudi Pino ni bil tako daleč, kot je videti danes. Že prvi poraz proti Žalgirisu je bil bolj ali manj nezasluzen, nič drugače pa ne moremo reči za tistega proti Bambergu. Malce manj prejetih košev in zgodba bi bila lahko danes precej drugačna. Toda kot sem že dejal: usoda je očitno hotela drugače. Težava pri Grdoviću je bila v pomanjkanju trde roke in trenerske prakse, kar se je na koncu izkazalo za usodno. Verjeti svojim igralcem včasih pač ni dovolj, še posebej če so med njimi takšni, ki jim je treba nekatere stvari narisati trikrat. Zmago je tu doslednejši in tudi kaznovanje mu ni tuje. Žal je tako, da brez strahu ni discipline. Njegove pogoste menjave proti Grkom so bile tudi vzgojne in ne samo taktične narave. Kakšne posebne taktike tako ali tako ne more biti, pri vsem gre bolj za ohranjanje ritma in angažmaja v obrambi. V slednjem pa je Sagadin mojster nad mojstri.

Nakupovalno mrzlico s pridom izkoriščajo dolgoprstneži.

Vlomilci praznike preživljajo delavno.

Ne olajšajte jim slabih namenov

Bogdan Sajovic

Decembrski prazniki so čas nakupov, praznovanj in potovanj. Ob sproščenem veselju pa ni odveč misel, da vsakršni zločinski tiči prežijo na vaše premoženje. Njihovih nakan žal ne morete preprečiti, lahko pa jim jih otežite.

Spet je leto naokoli in začne se čas decembrskih praznikov in s tem povezanih aktivnosti. Miklavž, božiček, dedek Mraz in novo leto zahtevajo darila. Ljudi zagrabi nakupovalna mrzlica in trgovci si manejo roke. A denarnice pritegnejo tudi pozornost zmikavtov. V dirjanju od pulta do pulta postanejo ljudje nepazljivi, torbice in vreče so odprte, denarnice pa na vrhu nakupljenega blaga, na dosegu roke. Ne le vaše, ampak tudi zmikavtove.

Zlikovci so čedalje predrznejši in nasilni. Previdnost na neosvetljenih in samotnejših koncih ni odveč. Bodite pozorni tudi pred bankomati. Tat lahko preži in vam bliskovito iztrga denarnico ali bankovce.

Decembra si manejo roke tudi gostinci, saj se ljudje bolj sprostiti kot ponavadi. Mimogrede se za točilnim pultom sklenejo kakšna nova znanstva. A vendarle je dobro imeti pred očmi, da morda novi znanec ni žejen ali bi rad kle-

petal. Sproščenost izkoriščajo namreč tudi tisti, ki bi se radi polastili vaše denarnice. Ne puščajte je torej na mizi ali pultu, če greste na stranišče, predvsem pa ne razkazujte denarja. Po odhodu vas lahko nepripravljena pričaka in vas oropa, pri tem pa celo poškoduje.

Božični in novoletni prazniki

Nekateri bodo praznike preživeli doma, nekateri bodo praznovali drugje; pri znancih in sorodnikih, v gorah ali na morju. Izkušnje kažejo, da tatovi praznike preživijo delavno. Bodite pozorni na prtljago, in to ne le zato, da je ne bi pozabili, ampak da vam je kdo ne ukrade. Listek z imenom in naslovom na kovčku je dobra stvar, če se prtljaga izgubi. Po drugi strani pa se po čakalnicah na železniških postajah in letališčih motajo tudi tiči, ki si preberejo naslov na prtljagi. Tako vedo, da bo lastnik odpotoval in je velika možnost, da bo njegova hiša prazna vsaj nekaj časa.

Ne olajšajte zmikavtom dela, zato ob odhodu raje dvakrat preverite, ali so okna in vrata zaprta. Iz vrtnih ut umaknite lestve, sekire, krampe in drugo orodje; s pridom ga bodo namreč uporabili. Zlikovci so že za časa Franca Jožefa odkrili »varna« skrivališča ključev pod predprazniki, na oken-skih policah in na podbojih vrat.

Pivski kolega ima lahko nepošteno namene.

Ključke raje zaupajte sorodnikom ali sosedom in jih tudi prosite, naj redno praznijo vaš poštni nabiralnik, saj tudi to kaže, da je hiša prazna. Morda ne bi bilo odveč, če bi zato zvečer sosedje prižgali v vaši hiši kakšno luč. Samo zamenjava ključavnice stane veliko več kot nekaj deset tolarjev več pri računu za elektriko.

Če se le da, dragocenosti ne puščajte doma. Če pa jih že pustite, naj ne bodo na očeh. A pozor, v klasična »skrivališča«, se pravi pod žimnice in v predale s perilom vlomilci navadno najprej pogledajo! Dragocenosti tako raje zaupajte sorodnikom ali prijateljem. Navadno sicer nihče ne želi prevzeti takšne odgovornosti, zato bi bilo najbolje, da jih zaklenete v bančni sef. Res je, da je prejšnji mesec skupina razbojnikov oropala bančne sefe v Aurumu, a vseeno so sefi še vedno najvarnejše skrivališče. Vesele praznike želimo vsem, razen zmikavtom! **D**

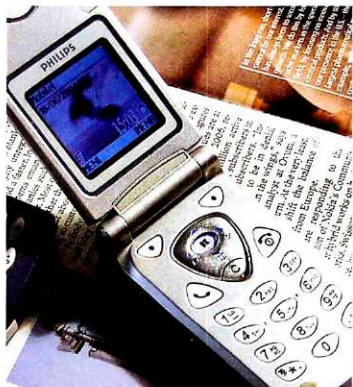
Starši naj vzgajajo otroke

Mlečnozobe bandite lahko vzgojijo njihovi starši, le pošteno jih je treba po žepu, starše namreč.

Čedalje pogostejše se dogaja, da policijska poročila omenjajo skupine mlečnezobcev, ki poskušajo zgodaj zajadrti v vode starejših vzornikov in zganjajo nasilje po cestah. Pred dvema tednoma je poročilo omenjalo dva smrkavca in dve smrkliji, od katerih je ena pri šestnajstih že »odrasla« in zato kazensko odgovorna, a le pred sodnikom za mladoletnike. Preostali trije so zaradi svojih let še vedno zakonsko popolnoma neodgovorni in podrejeni samo oblasti staršev, kar je tudi prav. Skupina se je tako v poznih urah, ko je bilo risanke že davno konec, spravila na vrstnika, ga prebunkala in mu odvzela mobilnik. Policisti so vse izročili staršem; za najstarejšo v skupini so napisali predlog sodniku za mladoletnike, za druge pa poročilo centru za socialno delo.

Nekaj dni pozneje se je trojica iz te skupine spravila na novo žrtev, tokrat študentko. Pridružila se jim je še »mlada moč«, mulec, ki ga pri prejšnjem pocestnem ropu ni bilo. Spet ista zgodba, smrkavce so hitro polovili in jih izročili staršem. Do naslednjč.

Takšnih smrkavcev se ne da zapreti, po zadnji plati pa se tudi ne smejo našeškati, zato jo odnesejo brez kazni. Glede na hitrost ustreznih služb zadeve navadno tudi zastarajo. V svojih očeh in seveda v očeh vrstnikov zato postanejo »nedotakljivi junaki« in veselo nadaljujejo s svojimi podvigi. A rešitev obstaja. Ekspresno, še najbolje ob prevzemu takšnih mulcev, bi morali pošteno udariti po žepu njihove starše. Ti bi v takšnih primerih nedvomno lastnoročno zatrti želje svoje dece po »kriminalni slavi«. B. S.

MOBILNIK je bil vzrok, da je 27-letni Ljubljčan dobil rano na obrazu. V poznem popoldnevu, ko se je že mračilo, se je na Topniški dogovoril za poslovni sestanek z neznancem in mu poskušal prodati svoj mobilni telefon. Za aparat je zahteval 10 tisočakov, a s »kupcem« očitno nista prišla skupaj. Slednji je barantanje pretrgal z udarcem v obraz prodajalca, pograbil telefon in se izgubil v mraku. Gre za 25-letnika, ki ima na vesti vsaj še en podoben rop. Zdaj je v priporu na Povšetovi. Dogodek je opozorilo vsem, ki navezujejo poslovne stike z neznanci.

Po **DUNAJSKI** je okoli osme zvečer hodil 19-letni Ljubljčan. Iz mraka se je pojavil neznanec približno istih let, kratkih las in ne prav močne postave, visok okoli 175 centimetrov. Meni nič, tebi nič je udaril Ljubljčana, mu vzel denarnico in pobegnil. Ljubljčana je precej oškodoval, saj je bilo v denarnici okoli 60 tisoč tolarjev. Kako je tat vedel, da je v denarnici obilen plen, je za zdaj še skrivnost, prav tako pa ostaja neznano, kam je po svojem dejanju ropar pobegnil in kako je porabil plen.

Še ena za poslance

V veselem decembru bi lahko policisti postavili partuljo prometne policije tudi pred parlament.

Še eden od slovenskih parlamentarcev je zakuhal prometno nesrečo in bil pri tem pod vplivom alkohola. Poslanec Slovenske nacionalne stranke Bogdan Barovič je namreč sam priznal, da je nekaj spil in potem treščil s svojim terencem v golfa. Barovič seveda ni edini poslanec, ki je imel v prometu opravka z zakonom. Njegov šef Jelinčič je pred tremi leti prav tako napihal. Anton Anderlič je pred leti povzročil nesrečo, odklonil alkoskop in se odpeljal naprej. Postopki proti njima naj bi bili že davno zastarali, menda zato, ker jima niso uspeli vročiti uradne pošte. Se zgodi. Za Baroviča bo težje, saj je po novem zakonu zastaralni rok za tovrstne pregrehe štiri leta in ne več dve, poleg tega pa zadoštuje navadna dostava pošte, ki se šteje kot vročena. Edino prav in

pošteno bi tako bilo, da tudi poslanci plačajo svoje napake, kot jih plačajo navadni državljani. Ne nazadnje so poslanci takšna pravila v imenu svojih volivcev uzakonili, zato naj jih tudi sami spoštujejo in tako postanejo zgled.

Barovič je v popravku, ki ga je poslal v dnevno časopisje, zapisal, da je vozil vinjen, vendar ne toliko, kot so se širile govoriče, in tudi škoda ni bila tako velika. Dejal je, da je bil ves dan v parlamentu, še slabe pol ure pred nesrečo se je udeležil parlamentarnega glasovanja. Kozarec preveč je torej lahko popil le v parlamentarnem bifeju. Policisti, ki bodo kot navadno v veselem decembru postavljali patrulje pred lokali in lovili vinjene voznike, naj pomislijo, da bi bilo dobro eno postaviti kar pred parlament. B. S.

VESELI DECEMBER NA 102.4 in 103.7 POSTAJI CENTER

**S PRAVILNIM ODGOVOROM
DO 1.000.000 TOLARJEV**

**PREPOZNAJTE SKRITI HIT
IN SILVESTRUJTE V
RIMU, PARIZU,
BARCELONI ALI
JORDANIJI**

**S CENTROVO RULETO DO
BOGATIH DNEVNIH PREMIJ**

POSTAJA CENTER

102.4, 103.7 MHz

Presrečna mamica Tinkara Zorc

Bepopova najmlajša

Simpatična Tinkara Zorc iz skupine Bepop in njen fant Jaka sta konec novembra dobila hčerko Tajo. Za srečne starše je to prvi otrok, 25-letna mamica pa se je na porod že nekaj časa veselo pripravljala in nakupovala oblekice, dude, pleničke in druge stvari.

Prvorojenka pa veselja ni prinesla le Tinkari in Jaki, ampak so dojenčka nestrpnost pričakovali tudi preostali člani Bepopa, ki so pevkino nosečnost izkoristili za počitek. Čestitamo!

Kaj skriva Pika

Privlačno pevko Piko Božič v zadnjem času pogosto omenjajo v povezavi z njenim menedžerjem Dragom Milankovičem. Pika naj bi bila ena redkih, ki menedžerja spretno zagovarja, čeprav ta predvsem zaradi groženj novinarjem nima najboljšega slovesa. Zaradi tega so se začela pojavljati namigovanja o vzroku za Pikino pozitivno stališče. Je v ozadju strah pred izsiljevanjem oziroma skriti ljubimec, za katerega naj bi Milankovič vedel? Kakor koli, Pika si ta čas

najbolj želi neobremenjeno razmerje z možem Dejanom Kontrecem, saj sta krizo v zakonu uspešno zakrpala. Hokejist in pevska pričakujeta drugega otroka, zato so jima klevete o njenem razburljivem življenju odveč. Ugibanja pa seveda ostajajo.

Novo perilo in nova plošča

Neutrudna Rebeka Dremelj

Rebeka Dremelj je nedavno predstavila novo kolekcijo spodnjega perila, nato pa še svojo novo ploščo. Najprej je na predstavitvenem dogodku sodelovala na tiskovni konferenci, nato pa je predstavila kolekcijo spodnjega perila svoje blagovne znamke. Zatem je na odru v živo zapele svoje starejše uspešnice in predstavila tudi skladbe z zadnjega albuma. Ambiciozna pevska, nekdanja najlepša Slovenka, uspešna podjetnica in še kaj ima ogromno energije. In prav je, da se železo kuje, dokler je vroče.

Direkt

99 SIT

Brez milosti!

Sodeluj v Direktovi veliki nagradni igri in brž pokukaj

v Direkt, izpolni nagradno križanko, sestavi

zmagovalno geslo in zadeni novo kio cerato.

Vse o nagradni igri na www.direkt.si

Slika je simbolna.

DIREKT DO NAGRADE!

Dnevnik d.d., Kopitarjeva 2 in 4, 1510 Ljubljana

Saša je za svoje poslušalce pripravila božično darilo.

Božična Saška

Ljubka Saša Lendero se je v našem glasbenem prostoru razvila v pravo zvezdico, naklonjenost oboževalcev pa ji očitno godi. Da jo bomo imeli še raje, nam je v prazničnem decembrskem času pripravila pojoče darilo – album božičnih pesmi Vesel Božič. Na njem so najlepše božične in novoletne pesmi (Jingle Bells, White Christmas, Silent Night, Rudolph The Rednose Reindeer, Santa Claus Is Comming To Town...) v novi preobleki in s slovenskim besedilom ter še pet avtorskih pe-

smi, posvečenih decembrskim praznikom. Saški so se v dveh uspešnicah pridružili glasbeni gostje. Pesem Božič je bo zapela skupaj z legendarnimi Čuki, v pesmi Božič je za vse ljudi pa so se ji s svojimi čudovitimi glasovi pridružili odlični mladi pevci Anžej Dežan, Maja Slatinšek in Miha Hercog.

Album Vesel Božič združuje najlepše praznične pesmi za vse generacije in bo zagotovo prelepo praznično darilo za vaše najdražje in tudi za vas.

Emini finalisti

Komisija, ki je morala izbrati pesmi za Emo 2006, je med 107 prijavljenimi skladbami izbrala tiste, ki se bodo na finalni prireditvi potegovale za najboljšo skladbo, ki ji bo pripadla vstopnica za Grčijo. Na lanskem izboru za popevko

Evrovizije je namreč zmagala grška predstavnica Helena Paparizou, s čimer je svoji državi prinesla organizacijo Eurosonga 2006.

Na Emi 2006 se bodo tako pomerili: Alenka Godec (Hočem stran), Ylenia (Hokus pokus), Saša Lendero (Mandoline), Katrinas (Najdi me), Nuška Drašček (Nora sem, da te ljubim), Rebeka Dremelj in Domen Kumer (Noro se ujameva), Monika Pučelj (Ostani z mano), Anžej Dežan (Plan B), Atomik Harmonik (Polkaholik), Andraž Hribar (Rapid tepe ipi mapam), Natalija Verboten (SOS), Sergeja (Ta da du), Maja Slatinšek (Vihar) in Marijan Novina (V mojih dlaneh).

Izbrane so tudi štiri skladbe, ki bodo v primeru diskvalifikacije ali odstopa nadomestile skladbo s prejšnjega seznama. Izvajalci so: Peter Januš (Pridi na oblak), Diona Dim (Lom vetra), Sanja Grohar (Ognjeni ples) in Turbo Angels (Daj, daj, daj).

Letos nas je na Evroviziji zastopal Omar. Kdo bo naslednji?

Veliki brat

Lovro Kastelic

Štirinajstletna deklica bo prvič v življenju zavela v bar. Pravi, da ji je Andrej všeč. Neznansko si ga želi objeti. Še prej objame starše in jim zatrdi, da bo nočoj na televiziji. Zagotovo pa pride domov še pred polnočjo. Iz avtobusa izstopi pri Nami. Pridruži se razigrani koloni, ki gre v njeno smer. Prvič sliši vsa slovenska narečja hkrati. Deklica naposled stopi v bar. Ni si predstavljala takšne gneče. Andreja je lahko videla le od daleč. Postregel ji je nekdo, ki ga ne spoštuje. Kaj boš pila? Po daljšem premisleku naroči džus z vodko. To ponovi še enkrat ... Domov ni prišla pred polnočjo. Starši so bili v skrbeh. Vse se ji je izjalovilo. Andreja ni objela, pa tudi na televiziji je ni bilo mogoče videti. Naslednje jutro jo je bolela glava. Lahko pa vam izdam skrivnost: Potolažil jo je šele Veliki brat!

Slovenci smo leta 1998, ko se je na filmskih platnih pojavil Trumanov šov, prvič zares in v vsej skrajnosti spoznali, kaj pomeni, če te ves čas opazuje Veliki brat. Mali Truman se je rodil in odraščal pred občinstvom. Živel je po vnaprej napisanem scenariju, skrajno predvidljivo, popolnoma brez svobode. Truman je to počel zaradi vseh tistih, ki ne zmorejo živeti. Živel je za druge!

Veliki brat, zavetnik vseh otopelih in zgubljenih, je sprejel pod svoje okrilje vse tiste, ki v svojem življenju ne najdejo pravega smisla. Zaradi lastnih psihofizičnih pomanjkljivosti se jim vsa prizadevanja dnevno sesuvajo v prah. Vse nedoživeto pa potem pred TV-zaslone podoživljajo z junaki interaktivnih oddaj, ki živijo, grešijo in zmagujejo namesto njih.

Slovenci jeseni vse nedoživeto podoživljajo z barovci – tekmovalci, ki se v Baru bojujejo za 5 milijonov in avtomobil. Vsako soboto izločijo nekoga, ki jim je najmanj všeč. To soboto so izločili Rado, ki se jim je zamerila z neprestanim spreminjanjem stališč, s šibkostjo, hinavščino, z videzom in še marsičim. Čeprav je igra že pri koncu, pa nekatere še vedno menijo, da gre zares, oziroma so se vanjo tako močno vživeli, da so o tem prepričani. Večina od njih bi zastavila vse, tudi svoja moralna načela, da bi na koncu zmagal denimo Andrej, ki pooseblja pridnega, vpludnega in všečnega fanta. Precej manjša večina je na strani Miša, ki brani štajerski ponos. Primorka Sara je premetena punca. V Kopru ima svojo slaščičarno, v Baru pa stavi predvsem na taktiko.

To je torej tista trojka, ki se bo spopadla za končno zmago in hkrati upala, da bo v decembru ŽIVELA na račun čim številčnejšega občinstva, katerega zavetnik je Veliki brat.

Ta prvi direndaj

Magična gledalka

Oče je zaukazal: »Nocoj je Natalija že ob osmih. Bomo gledali!« In smo v petek zvečer ob 20. uri obsedeli pred ekranom, da bi videli novo oddajo »Pri Jožovcu z Natalijo«, ki je obljubljala nekatere spremembe.

Oče in mama sta se usedla kot za k maši, sestre se je mudilo na rave party, jaz pa sem bila žrtev. Dobe sedno, kajti to, kar je bilo pokazano, je bilo slabše od tistega, kar smo običajno videli ob nedeljah zgodaj popoldne in kar bi si smeli obetati. Pa ne zaradi Natalije. Natalija je bila takšna kot vedno, navdušena sama nad seboj, poplesujoča in zadihana, s sila preprostimi »povezovalnimi« besedili in zahtevami po ploskanju pri vsakem drugem stavku. Očetu je vse na njej in z njo v zvezi všeč, mama pa dodaja, da se dobro drži.

Če prvi pride na oder Alfi Nipič, je oddaja praktično že narejena. Če pa pridejo za njim še Slapovi in Štajerskih sedem, je narodnozabavna raven dosežena. Mirno se potem prezejo še Šentjurski muzikanti, Mladi Dolenjci in Werner, celo Werner z Brigito. Sestre je vse to »goveje« in je odšla, mama je rekla, da so jo zasrbele pete, oče pa ji je odgovoril, naj si nič ne domišlja. In obsedel. Meni so dobro voljo ob gledanju nastopajočih ansamblov pobrali Ester, Fredi in Toni. Novi liki v oddaji, ki naj bi poskrbeli za humoristične vložke. Ester je prsata koroška Slovenka, sicer maskerka in maserka, s tipično koroško govorico in značilnim pogrkujočim »r«. Fredi je gostilničar, Štajerec, igra ga znameniti gledališki igralec, zvezda, Jernej Kuntner. Toni pa je kuhar iz Primorske, navdahnjen z Ester.

Eden od recimo skečev se je nanašal na masażno olje. Ester je Natalijo po vratu namesto s kremo namazala z olivnim oljem s česnom, ki je zaudarjal. Gledala sem starše, niso se smejali in tudi meni ni bilo nič od ponujenega smešno. Tudi kumara na Esterinem obrazu ne in potem še razpredanje o kakšni

moški kumari, ki bi jo bilo treba narezati prav na tanko, ne. Nekaj opolzlosti, prisiljene pavze kot čas za smeh in nedodelani liki, to je bil moj vtis po prvi oddaji.

Poglavje zase pa je seveda odločitev nacionalke, v prvi vrsti odgovornega urednika Vanje Vardjana, kakšni bodo ti liki, in s tem je oddaja zdrknila pod raven komercialk. Slovenka iz avstrijske Koroške gotovo ni podoba za skeč, sploh pa ne v času, ko

se Slovenci na avstrijskem Koroškem privzamejo za dvojezične table, da bi ohranili slovenska krajevna imena. Prej je to žalitev za našo manjšino. Posebno zgražanje pa si seveda zaslužijo Esterine besede, ko je rekla, da je pudrala tudi Haiderja, in to na debelo, ker je tako mozoljast!? Ne glede na to, kaj si mislimo o Haiderju, je takšno norčevanje slovenske nacionalne televizije iz politikov sosednje države nedopustno! Si predstavljate, da bi na avstrijski televiziji v Musikantelstadlu (litna oddaja z narodnozabavno glasbo) predvajali skeč, v katerem bi zbirali denar za (pre)suhlega slovenskega predsednika. Niže se skoraj ne da! **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Bik
21.4.-21.5.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Rak
22.6.-21.7.

Lev
22.7.-21.8.

Devica
22.8.-21.9.

Tehtnica
22.9.-21.10.

Škorpjon
23.10.-21.11.

Strelec
22.11.-20.12.

Kozorog
21.12.-19.1.

Vodnar
20.1.-18.2.

Ribi
19.2.-20.3.

Kar se dogaja, ni najbolje za vaše odnose. Morali bi se veliko bolj potruditi za vse. Ali pa se odločiti in popolnoma zapustiti sceno. Lepo, da se trudite za svoje prijatelje, nekje je zagotovo še kdo, ki je bolj potreben vaše pozornosti.

Vaše veselje ne bo imelo meja, ker je nekaj najlepšega dobiti tisto, kar ste si že dolgo želeli. Delo se je obrestovalo. Tisti, ki ste samski, boste imeli konec tedna priložnost spoznati zanimivo osebo, ki vas bo popolnoma osvojila.

Tisti, ki ste že v resni zvezi, boste imeli te dni manjše partnerske težave, a jih boste razrešili do konca tedna. Ta bo lep, če se boste zanj potrudili. Počutili se boste odlično, vreme ne bo vplivalo na vas, tudi če bo slabo.

Kaže, da si boste lahko šli ogledat neko premiero. Veseli boste, ker se bo ljubljena oseba odzvala vabilu. Koncert boste doživeli zelo lepo in se ga boste še dolgo spominjali. Zdelo se vam bo, da ste prišli do zvezd in do Rimske ceste.

Okoli sebe imate dobre ljudi, ki vas podpirajo. Življenje se bo počasi normaliziralo – morali si boste najti stvari, ki vas bodo zaposlile in naredile dan poln. Veselje vam bo spet napolnilo dneve, ko boste spoznali, da ste res naredili vse potrebno.

Spet ste zašli na pota, ki niso namenjena vam. Delajte se, da niste neke osebe nikoli srečali, sicer utegne biti nekdo hudo jezen na vas. Prav tako vam bo pomagal, če se boste useli k delu – tega morate že tako narediti.

Samskim tehtnicam bo nekdo silno všeč, pa se ne bo zmenil za vas. Na žalost boste morale najti nekoga drugega. Tehtnice z otroki bodo imele z njimi precej skrbi, predvsem zato, ker bodo tisti najstniški prav na sveže zaljubljeni.

Nehajte se sprenevedati in pamet v roke! Upanje sicer umre zadnje, toda človek, o katerem ste tako prepričani, vendarle ni za vas. Končalo se bo nadvse klavirno, če ne boste že sami naredili vsega, kar je treba za končanje zgodbe.

Kmalu se bo začelo mirnejše obdobje, saj boste izvedeli, da se je nekaj bistvenega spremenilo. Denarnih težav ne pričakujte. Sobotna bo čas za zmenke in druga prijetna opravila, ki ste jih med vsem dogajanjem precej zanemarili.

Nekaj časa boste zelo slabe volje, saj se vam neka oseba ne oglašja. Čež čas boste nekoliko pozabili in spet poskušali. V petek se morate posvetiti svojim nujnim opravkom in ne razmišljati o svojih težavah. Te bodo počakale.

Še dva dni boste preživeli v miru in brez stresov, ki jih sicer zelo težko prenašate. Delo, ki ste ga opravili, vam je v veliko zadovoljstvo. Znebili se boste večje vsote denarja, vendar boste prepričani, da ne zastoj. Privoščite si sprostitve.

Vaša narava vam ne bo dala miru, vendar si ga boste morali najti, če boste v četrtek želeli narediti preostalo delo. Kmalu boste ugotovili, da vas niso zastoj klicali k sodelovanju. Sosed vam bo nekoliko nevoščljiv, pa ga pozabite.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov

KNJIŽNI KLUB

Samorog

*Velike misli,
dogodki in osebnosti preteklosti,
žive teme sedanjosti,
literarni junaki in njihove zgodbe,
pesniške širine duha in
pravljica obzorja sveta.*

Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu

Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06,
e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, spleť: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	LITERARNO DELO	MESTO V IRANU	ŠAHISTKA GROSARJEVA	SLOVENSKI ZGODOVINAR (LOJZE)	RIMSKI HIŠNI BOG
MAKEDONSKI DRAMATIK (SIMON)						
GRMIČ. RASTLINA Z UŽITNIMI JAGODAMI						
LJUBITELJ, NEPRO- FESIONALLEC						
SUHA PUŠČAVSKA REČNA DOLINA					ZID	SLOVENSKI OPERNI PEVEC (JOŽE)
HRVAŠKI PETROL				SMUČARSKI KLUB		
MESTO V FRANCIJI				LATINSKI VEZNIK		
NEZNANEC		ČISTA TEŽA				
SESTAV VEČ APARATOV		OČE				
PREBIVALEC KRAJA NOVA SELA			KATRAN			
ZVEZDO- SLOVEC			IGRALKA LONGOVA	NEON		
FILOZOFIJA STOKOV				RITMIČNO KRCENJE SRCA		
KRAJ PRI POREČU						
ALEŠ VALIČ	DRŽAVA V ZDA					
NEZNANEC	ANTON OCVIRK					
TUJE ŽENSKO IME						
ZNAČILNOST POSTAV- NOSTI						
TVOREC						
NEKDANJI HRVAŠKI NOGOMETAS (KRASNODAR)	STARI SLOVANI	IRINA IONESCO			KDOR IZDELUJE OSTRESJA	
JAPONSKI NARODNI PARK	ČEVLJARSKA NIT	HRV. KNJIŽ. (IVAN)				
	LADJED. NAPRAVA	VRAŠČANJE				MESTO NA NORVEŠKEM (IZ CRK TANA)
	MESTO V DALMACIJI	VIŠINSKA TOČKA				
VISOK MOŠKI GLAS				TEODORA		
				POGAŠENI DELCI PREMOGA		
ŠTEVILO, IZRAŽENO Z DVEMA ŠTEVILOMA						
		VELIKA OŠABNOST				
		NIKO KOŠIR				
MENIČNI UPNIK			SLOVENSKI KARTOGRAF (IVAN)			
KEMIJSKI ZNAK ZA AKTIVNOST	ŽIVAL Z BELIMI LISAMI			MALO VREDNI DROBN PREDMETI		

Rešitev prejšnje križanke

DVIGAČ, RAKITA, ALANIN,
ŠIRINA, ČČ, AK, SA,
MO, STANISLAV, ALBA,
PASTORALA, ITAL, ALT,
NEPOS, ALA, KIRK, ŽEN,
PRAM, LOLI, OKA, LO, INSERT,
BURMA, VIKTOR KORČNOJ,
ACO, NARKOMANKA, RAP,
SKI, KASTAV

Nagrajenci 47. številke

- 1. nagrada:** BRANKO FATUR,
Ivana Vadrnala 4, 6258 Prestranek
- 2. nagrada:** KAJA LOJEVEC,
Polje, c. V/3, 1260 Ljubljana Polje
- 3. nagrada:** ERNA VAUHNİK,
Cesta M. Tita 36, 4270 Jesenice

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do **15. 12. 2005**
pošljite na naš naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,**
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

» **5. 12. 1890** se je rodil ameriški režiser Fritz Lang.

» **5. 12. 1946** so izbrali New York za stalni sedež OZN.

» **6. 12. 1917** je po načelu o samoodločbi narodov, ki je obveljal na zahtevo ameriškega predsednika po drugi svetovni vojni, Sovjetska zveza priznala neodvisnost Finski.

» **6. 12. 1921** sta Velika Britanija in Irska podpisali sporazum, s katerim je bila ustanovljena Svobodna država Irska s statusom dominiona.

» **7. 12. 1598** se je rodil italijanski slikar, kipar in stavbenik Giovanni Lorenzo Bernini, vodilna osebnost rimskega baroka.

» **7. 12. 1785** je avstrijski cesar Jožef II. objavil pismo, znano kot prostozidarski patent. Z njim je imenoval prostozidarstvo za sleparstvo.

» **7. 12. 1801** se je rodil avstrijski igralec in dramatik Johann Nepomuk Nestroy. Mlada igralka se mu je potožila: "Ne verjemite podlostim, ki jih razširjajo o meni! Pravijo, da imam šest nezakonskih otrok!" Nestroy jo je pomiril z besedami: "Nikar se ne razburjajte, saj vem, da je pri govoricah navadno le polovica resnice."

» **7. 12. 1941** se je z nenadnim napadom japonskega letalstva na ameriško vojno oporišče Pearl Harbor druga svetovna vojna razširila na Pacifik.

» **8. 12. 1869** se je začel prvi vatikanski koncil, na katerem so sprejeli dogmo o papeževi nezmotljivosti.

» **8. 12. 1906** so liberalci v Celju ustanovili Narodno stranko.

» **8. 12. 1913** je izšla prva številka prekmurskega tednika Novine za Vogrske Slovence s podnaslovom Pobožen, družbeni, pisni list za Vogrske Slovence.

» **9. 12. 1717** se je rodil utemeljitelj nove arheološke znanosti in moderne primerjalne umetnostne zgodovine, nemški znanstvenik Johann Joachim Winckelmann.

» **9. 12. 1987** so delavci Litostroja v Ljubljani stavkali pred skupščino SRS. Pri tem je sindikalni vodja France Tomšič stavkajoče pozval k ustanovitvi Socialdemokratske stranke Slovenije.

» **10. 12. 1884** se je v Opatjem selu pri Gorici rodil slovenski politik Drago Marušič.

» **10. 12. 1948** je Generalna skupščina OZN sprejela deklaracijo o človekovih pravicah.

» **11. 12. 1803** se je rodil francoski skladatelj Hector Berlioz, oče modernega orkestra.

» **11. 12. 1905** se je rodil nemški filozof Eugen Fink. Rekel je: "Kdor se smeje slabemu vicu, je sposoben tudi drugih zločinov."

POGLED NAZAJ (OD 5. 12. DO 12. 12.)

Walt Disney

5. decembra 1901 se je rodil ameriški filmski scenarist, režiser in avtor številnih risanih junakov Walt Disney. Za svoje delo je dobil kar 32 oskarjev.

Začel je kot reklamni risar v rojstnem Chicagu. Ko sta prišla z bratom v Los Angeles, se je rodila prva zamisel o risanem filmu. Nekaj let sta delala za družbo Universal, leta 1927 pa sta ustanovila svoje podjetje. Walt je zanj najprej narisal in oživil priljubljeno Miško Miki. Sledili so Racman Jaka, Pluton, uspešnice Ostržek, Dumbo, Bambi, Pepelka, Alica v čudežni deželi, Peter Pan, Dama in potepuh in Knjiga o džungli. Leta 1933 je posnel svoj prvi risani film Sneguljčica in sedem palčkov.

Podjetje Walta Disneyja je izdelovalo tudi celovečerne igrane filme. Med njimi so Otok zakladov, Dvajset tisoč milj pod morjem in Vozovi na zahod. Izredno uspešen je bil tudi pri dokumentarnih kratkih in celovečernih filmih, ki jih je imenoval Resnično življenje.

Idrijska realka

Prve dni po italijanski zasedbi Idrije na prvi slovenski realki v Idriji, ki je začela z delom 20. septembra leta 1901, ni bilo pouka. Obnovili so ga šele z dovoljenjem vojaškega guvernerja v Trstu. Toda že **5. decembra 1918** so okupacijske oblasti pouk na realki prepovedale. Vsiljene "počitnice" so trajale poldrugi mesec in šele 21. januarja 1919 je bil pouk znova dovoljen.

Negotovost je povzročalo tudi dejstvo, da usoda Idrije do konca leta 1918 še ni bila popolnoma zapečateni in da je še telo upanje, da bo mesto morda le priključeno Jugoslaviji. Upanje je izviralo iz nekoliko nena-

dnega statusa, ki ga je realka uživala prva dva meseca italijanske okupacije Idrije. V tem času je zavod še spadal pod upravo prve slovenske Narodne vlade v Ljubljani in tudi osebje je prejelo plače iz Lju-

bljane. V začetku leta 1919 pa se je izkazalo, da so bili upi brez podlage, saj je že 2. januarja 1919 realka dokončno prešla v roke italijanske države.

Odvzem stanovanj

Po 1. svetovni vojni je pri nas zelo primanjkovalo stanovanj. Zato so **6. decembra 1918** uvedli sistem začasnih odvzemov odvečnih in praznih stanovanj. Vsak je imel pravico samo do enega stanovanja. Poverjeništvu za socialno skrbstvo je s posebno odredbo razglasilo občine, za katere so veljali predpisi o posegu po stanovanjih. Do aprila 1919 je bilo 7 takih mest: Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Jesenice, Tržič in Zagorje.

Za odvzem in razdeljevanje stanovanj so bili ustanovljeni stanovanjski uradi. Stanarje so bile maksimirane. Določali so jih stanovanjski uradi.

Odredba je nehala veljati 1. maja 1928. Medtem je bilo zgrajenih veliko novih stanovanj, za katera stanovanjska zaščita ni veljala, zato je le-ta postala brezpredmetna. Stanovanjske zgradbe so gradile občine, država, industrijska in rudarska podjetja, banke in denarni zavodi, pokojninski fondi, stanovanjske zadrage in zasebniki.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 47/20

Blamaža pri izbiri (3)

Marija Šterbenc izjavljam, da v članku Blamaža pri izbiri, objavljenem v 47. št. Demokracije, stran 21, o omenjenem razpisu ne vem nič, razpisa ne poznam, kaj šele da bi imela vpliv na izbiro izvajalca. Odločno zanikam kakršno koli povezavo s tem razpisom.

Marija Šterbenc, Ljubljana

Čigav je knežji kamen?

Mnenja o pomenu knežjega kamna se razhajajo. Južno od Karavank načrtujejo njegovo upodobitev na novem denarju. Severno od njih ga je koroški deželni glavar pred kratkim premestil iz muzeja v poslopje deželne uprave in s tem odtegnil javnemu ogledu, češ da je simbol popačene zgodovine. V diskusijo se je vključil zgodovinar prof. dr. Peter Štih s člankom Karantanija ni bila prva slovenska država (Delo, 24. novembra, str. 19 v rubriki Znanost). Slovencem in tudi kateremu koli drugemu narodu ne priznava pravice, da bi se ponašali z obredom ustoličevanja koroških vojvod, ker ni več tedanjega ljudstva, zlitega na začetku srednjega veka s Slovani v novo etnično skupnost. Tu se vprašamo, ali ni ta skupnost govorila v takratnem slovenskem jeziku, kot priča zapis o zadnjem ustoličenju koroškega vojvode Ernesta Železnega iz leta 1414. Ali ni podobne spremembe skozi dolgo

zgodovino doživela tudi večina večjih narodov, vseeno pa sprejemajo v svojo kulturno dediščino vse pomembno preteklo dogajanje na svojem ozemlju (primer Anglija, Francija itd.). Prof. Štih končuje: »Zato seveda Karantanija ni bila prva slovenska država in zato tudi knežji kamen ne more biti simbol te fatamorganske staroslovenske državnosti, je lahko le simbol koroške preteklosti.« Odgovor na to trditev naj dajo zgodovinarji. Tu bo poudarjeno samo dejstvo, da v okviru Slovenije živi več Korošcev kot v Avstriji, in to severno od Karavank. Južno od njih in Karnijskih Alp Slovenci po Štihovem mnenju ne bi bili upravičeni do uporabe simbolike knežjega kamna, češ da tja Karantanija ni nikoli segala »razen morda dela slovenskega Podravja z Mislinjsko dolino«.

Žal ne zvemo, kaj po Štihu obsega »slovensko Podravje«. Podravje pomeni porečje Drave in v njem je tudi cela avstrijska Koroška. S Slovenci poseljena Koroška zavzema v RS Mežiško dolino in del Dravske doline med sedanjo državno mejo pri Libeličah in Murhofom, to je blizu izliva pritoka Velke v Dravo. V zgodnjem srednjem veku pa je koroška fevdalna oblast segala v porečju Drave še dlje na vzhod, do Lovrenca na Pohorju ali celo Fale in po Mislinjski dolini do povirja Mislinje, a je pozneje prešla pod štajerske gospode. Tu je ohranjeno narečje, ki ga jezikoslovci označujejo za koroško-štajersko.

Približno v obsegu koroškega in koroško-štajerskega narečja naj bi to ozemlje po prihodnji decentralizirani upravni ureditvi Slovenije tvorilo eno od 12 ali 14 »pokrajin«. To ozemlje leži severno od Karavank in je po prof. Štihu morda upravičeno do uporabe simbola knežjega kamna.

Na zgornjem koncu koroške Mežiške doline je južno od Črne Ludranski vrh in v njem gorska kmetija Najevnik. Pri njegovi lipi se vsako leto že dolgo srečujejo Korošci z najvišjimi slovenskimi politiki. Ne vem točno za motive, ki so privedli Črnjane in druge veljake iz Mežiške doline do sklepa, da organizirajo to srečanje. Dopusčam možnost, da je v podzavesti bila še vedno tleča potreba

Korošcev, da se seznanijo z voditelji, ne da bi jih zaslišali, ampak slišali. Taka potreba je bila tudi pri daljnih prednikih Karantancih, ki so v srednjem veku pred letom 828 prek koseza pod Krnskimi gradom oblast izročili karantanskemu knezu, pozneje pa do l. 1414 samo simbolično potrjevali in ustoličili koroškega grofa. Tam je stal knežji kamen, ki ga je koroško zgodovinsko društvo leta 1862 prestavilo v celovski muzej.

Predlagam, da se obred ustoličenja na Črnjanskem ponovi tako, kot je zgodovinsko opisan iz leta 1414, srečanje pa vsako peto leto dopolni z »ustoličenjem« na novo izvoljenega predsednika slovenske republike. Z njim bi mu koroški kmet v narodni noši z odstopom sedeža na knežjem kamnu, podobnem temu izpod Krnskega gradu, simbolno izročil oblast nad Slovenijo. S tako obnovo obreda bi ohranili zavest, da je nosilec oblasti ljudstvo. To pa je tudi glavna vrednost ustoličevanja koroškega vojvode za Slovenec in svetovno demokracijo.

Časi so se spremenili in Korošcev je zdaj v mejah RS v občinah Črna, Mežica, Prevalje, Ravne in Dravograd dvakrat več, kot se je pri zadnjem ljudskem štetju prijavilo za slovensko narodnost Korošcev v avstrijskem delu Koroške. Še več jih živi v šestih občinah Dravske in Mislinjske doline, v vseh pa čez 70.000.

Zaradi sorodnega narečja, in ker so večja mestna središča Celovec, Maribor in Celje daleč, so se naši Korošci v času večje veljave občin odločili nekaj dejavnosti prepustiti medobčinskim ustanovam. Ko so se pojavile prve napovedi o upravni decentralizaciji Slovenije, so župani sklenili, naj deset koroških občin pride v Koroško pokrajino. Drugi Slovenci v RS so ime Koroška sprejeli v dnevno rabo. S Korošci je slovenska dr-

žava sprejela tudi njihovo kulturno dediščino, ta pa pomeni tudi ohranjanje spomina na simbolno izročitev predfevdalne vladavine ljudstva na izvoljene vladarje.

Ivan Gams, Ljubljana

Rdeče-rumeno-oranžno-modri papagajčki

Ko sem videl in slišal trmaste nostalgčne sindikaliste v večerni oddaji Trenja na POP TV, sem dojel, zakaj hočejo demonstracije; zato namreč, da bi se še kar naprej obdržali na stolčkih, na katerih sedijo še iz časov socializma. Na ta način bodo obdržali velike plače in še lepe prostore, ki si jih lasti le en sindikat ali morda zadnje čase štirje skupaj? Že ostareli in osiveli gospodje, nekateri skrbno pobarvani, prepričujejo največkrat nepoučen narod, ki jim na žalost slepo sledi. Protireformska stališča ponavljajo kot papige, z jumbo plakati zapravljajo delavski denar in »nimajo pojma«, koliko taki plakati stanejo! Da vlada pripravlja reforme, ki naj bi Slovenijo popeljale v boljše življenje, jih ne zanima. Raje besedičijo kot papagaji in ne glede na to, da so vsi delodajalci z direktorji na čelu in večina Slovencev za reforme, so oni proti! Neargumentirano zavarjanje ljudi z nekakšnimi parolami, kot je »bogati bodo še bolj bogati, revni še bolj revni«, ne povedo ljudem, da če ne bomo reformirali gospodarstva, bomo močno zaostali (delno smo že), potem pa bodo revni zares še bolj revni, pravzaprav bomo revni vsi, tudi tisti, ki naj bi bili še bolj bogati! Če reformatorjem uspe in bomo vsi boljše živeli, ne bodo nikoli več vladali Sloveniji. Tega se zaveda opozicija s sindikati vred. Za take, kot so Cvikel, Lahovnik, Kacin, Rop, Potrč, Beblerjeva, Širčeva ipd., preprosto ne bo več prostora. Vsi ►

► štirje sindikati, ki so pripravili demonstracije, so tudi orodje sedanje opozicije; njej pa slovenski narod ni prav nič mar, varujejo le svoje interese. Še vedno se ne morejo sprijazniti s porazom na volitvah, zato je cinizem te opozicije še vedno enak kot pred volitvami. Predstavniki sindikatov ter poslanci LDS in SD prav otročje ponavljajo kot papagaji ene in iste trditve o reformah, čeprav naj bi bile uvedene šele čez leto in nekaj mesecev, vendar jim zavajanje ljudi delno uspeva. Na protest v Ljubljano se je z avtobusi pripeljalo blizu 15.000 ljudi. Ljudje, ki so jih novinarji spraševali, zakaj demonstrirajo, so papagajsko ponavljali eno in isto, večina vprašanih pa sploh ni vedela, za kaj gre pri predvidenih reformah. Večina je odgovarjala zmedeno, saj niti ne ve, kdaj naj bi ukrepi začeli veljati. Na protestu so njihovi voditelji tulili v mikrofone, kar me je spomnilo na čase, ko je Mussolini pridigal svojim poslušalcem na raznih mitingih. Protestniki so se brezplačno pripeljali v Ljubljano in tam imeli malico, kosilo in še kaj. Koliko to stane in s koliko denarja sindikati razpolagajo, slednji „ne vedo“. Kdo bo vse to plačal? Najbrž prav tisti, ki so protestirali. Ni mi pa jasno, proti komu so protestirali, saj so imeli nekateri zastavo z rdečo zvezdo, nekateri so se našemili z zvezdami na kapah. Zakaj take neumnosti in kaj naj bi zastava z zvezdo pomenila? Saj vendar protestirajo proti slovenski vladi, kjer ni zvezde ne na zastavi ne na kapah. Vladni predlogi za reformo gospodarstva so v prid slovenskemu narodu. Če bodo protireformisti zavrli reforme zaradi svojih

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

interesov, naj odgovarjajo za svoja dejanja. Upam, da jih bo prevarani narod obsodil, sedanja opozicija pa nam nikoli več ne bo vladala. Medtem ko se dogaja nekaj, kar škoduje celotni Sloveniji, pa predsednik republike molči, čeprav je za reforme, in daje potuho jugonostalgikom. Človek bi mislil, da so dijaki in študentje pametnejši, saj bi morali podpreti reforme, ki so namenjene tudi njim! Večina upokoјencev se strinja z vladnimi predlogi, čeprav so sindikati želeli vplesti v proteste tudi upokoјence. Večina protestnikov je podlegla dobro plačanim vodjem sindikatov. Reforme, ki so namenjene vsem slovenskim državljanom, bodo tudi protestnikom v prid, vendar so podlegli protireformskim geslom. Vesel pa sem, da so kmetje pametnejši kot prej omenjeni in spoštujejo predlagane reforme.

Silvan Stokelj, Ljubljana

Gospodje sindikalisti – tovariši!

S klicanjem članstva na protestni shod proti predlaganim reformam oziroma proti Janševi vladi ste prevzeli veliko odgovornost do Slovencev in Slovenk, delavcev in delavk.

Razumel bi, če bi demonstrirali proti parlamentu oziroma poslanecem, ki resnično ničesar ne naredijo v dobro delavcev; imajo le dobre plače in druge privilegije. Vsi vemo, da bi reforme morali začeti izvajati že v prejšnji vladi, vendar smo bili pred volitvami. Sedaj pa je predsednik vlade Janez Janša s svojimi strokovnimi ljudmi – okoli 200 jih je – tudi z nestranskarsko, neideološko opredeljenimi, pripravil reforme. Menim, da želi doseči dogovor, vendar vsaka reforma zahteva tudi žrtve. Ne le pri nižjih slojih, tudi pri najvišjih. Brez razvoja, brez posodobitve gospodarstva in brez odrekanja na vseh ravneh ne bomo dosegli blaginje, ki si jo vsi želimo. Menim pa, da večina ljudi oziroma delavcev niti ne ve, proti čemu so protestirali. Tako je bilo tudi z referendumom. Kaj se je zgodilo? Nič! Zapravili smo milijarde tolarjev.

Kje ste bili, gospod Semolič, Rebolj in drugi sindikalisti, ko so se zapirala podjetja in je ostalo na cesti na tisoče delavcev? Ste rešili kakega delavca pod vladavino LDS in ZLSD? Nobenega. Kajti vaš cilj ni bil zavarovati delavca, ampak pričakati »penzijo« v udobnih stolčkih in z lepo plačo. Tudi sam se ne strinjam z vsem, kar je pripravila strateška skupi-

na z gospodom Damijanom in g. Mrkačcem, vendar prihaja določena svežina iz teh mladih, izobraženih ljudi, ki se trudijo po svojih najboljših močeh, da bi pripravili čim manj boleče ukrepe. Pri vsem tem bi jim lahko pomagali starejši s svojimi izkušnjami, vendar se je pri lastninjenju in denacionalizaciji pokazalo, kaj so ti ljudje počeli. Menim, da si ne bi nihče več želel, da bi se delalo tako, kot se je pod Peterletovo vlado zakon o lastninjenju in denacionalizaciji pod Drnovškom in Ropom, kjer se je zakonito lastninilo oziroma kradlo. Omenil bi svoj primer v tovarni Radeče papir, kjer sem vestno in pošteno delal 35 let, potem pa so se spravili nadme večinski lastnik Peter Tevž, dr. Andro Ocvirk ter generalni direktor Radeče papirja in direktor kadrovskega sektorja Janez Pezdirc. Sami stari, preverjeni eldesovci. Sam Ocvirk je v intervjuju za časnik Večer priznal, da so me preganjali politično, brez kakršne koli krivde. Ni se odzval ne tovarniški sindikat, še manj panožni, ki ga je vseskozi vodil Rebolj (ima trajni mandat kot sodniki!). Direktor si je izmišljal razne napake, samo da bi me odstranil iz tovarne. V zadnjem času pa so se vsi trije spravili tudi nad ženo. Pojavljajo se kot direktorji, solastniki, v nadzornem svetu, tako da imajo vse pod nadzorom. Ne meni ne ženi niso mogli popolnoma nič dokazati, ampak so se odločili, da umetno odpravijo delovni mesti. Tako sem postal tehnološki višek, ženi pa grozijo na enak način. Pri ženi so to storili brez vsakršne pisne obrazložitve, brez sklepa sindikata, sistemizacije, skupščine in nadzornega sveta. Zakaj to pišem? Zato, ker se je to dogajalo pod vlado Janeza Drnovške in Antona Ropa in

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
t 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

niti eden iz prejšnje vlade mi ni hotel pomagati v tej zapleteni zadevi. Sedanja vlada in ministrstva pa se obnašajo povsem drugače. Predsednik vlade mi je takoj odgovoril, dobil sem odgovor varuha človekovih pravic, kriminalisti so opravili svoje delo, čeprav ne najboljše, tudi javno tožilstvo se je dokaj hitro odzvalo. Tako vidim, da se stvari premikajo, čeprav še vedno ne zadosti, vendar vem, da je težko popraviti v enem letu, kar se je dogajalo 15 let.

Vsem Slovenkam in Slovencem zato svetujem, naj ravnajo trezno in pošteno in naj primerjajo, kakšno razdejanje so v Sloveniji povzročile prejšnje vlade (Drnovšek, Rop), in videli bodo, da je ta vlada v enem letu napravila več kot prejšnje v več kot desetletju.

Novinarje pa prosim, naj neha objavljati barometer priljubljenosti pred lokalnimi volitvami, kajti ta barometer ni odraz volje državljanov Slovenije. Kako lahko zaseda prvo mesto Drnovšek, ko do nedavnega skoraj nismo vedeli, da obstaja. Vprašanje je, ali z izjavami v zadnjem času ni naredil

več škode kot koristi. Še huje je, da se na tako visokem mestu pojavlja Pahor. Te ankete le zavajajo volilce in zgodba se ponavlja. Poglejmo Vox populi v Dnevniku 21. 11. 2005! Če bi na primer napisali imena politikov po abecednem redu in zraven opisali njihova dejanja ter po TV pokazali, kaj kdo počne, bi bil vrstni red povsem drugačen. Nihče iz prejšnjih vlad si ni upal začeti z reformami, g. Janša se je izpostavil, čeprav lahko zaradi njih izgubi volitve. Vendar upam in verjamem, da se to ne bo zgodilo, saj je še čas, da začnemo delovati kot ob osamosvojitvi – pozicija, opozicija in tako imenovana civilna družba, kajti vsi si želimo blaginjo, pravno in demokratično ter socialno državo.

Za konec še tole: nihče ni vprašal, kako je gospod Peter Tevž postal večinski lastnik (92 %) Radeče papirja, od kod mu denar in kako je plačal. Pod vladavino LDS je bil tudi član nadzornega sveta DARS, še prej pa direktor Telekomu, kjer pa so ugotovili veliko nepravilnosti, ki jih je počel.

Marjan Zupančič, Radeče

Demagogi

Marija Vodišek

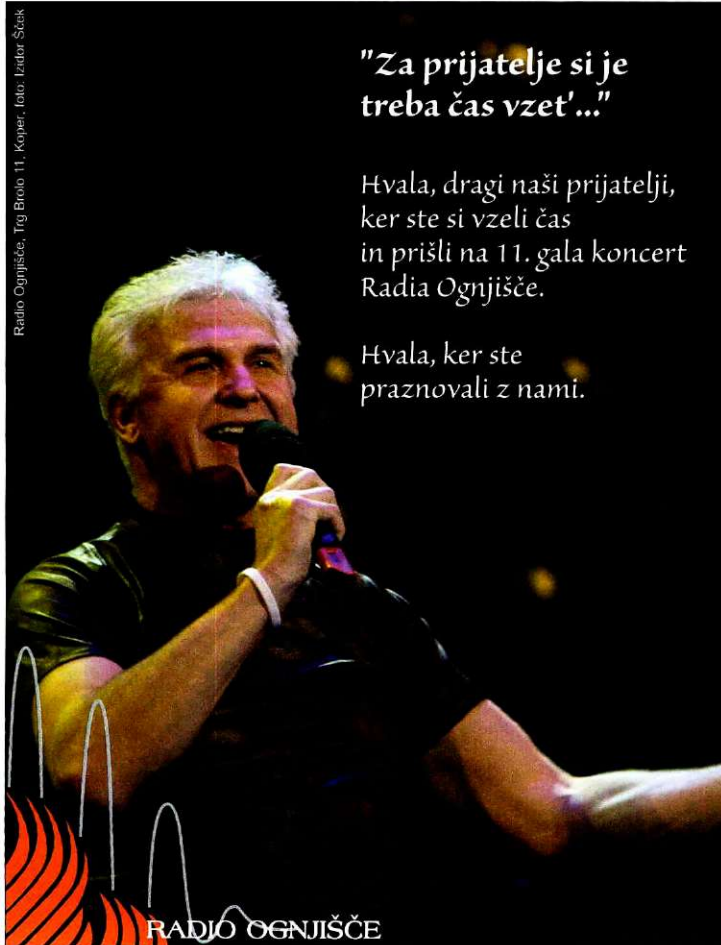
Demagoški sindikati, zvodniki naivnega ljudstva, zaslepljene množice izrabljajo za svoje politične cilje. Že pred sobotnimi demonstracijami je predsednik ZSSS izjavil: »Poceni demonstracije, tisočkrat cenejše od stavke.« Koliko bo shod stal, Dušan Semolič ni MOGEL povedati, ocenil pa je, da TISOČKRAT MANJ. Od česa? Že v Trenjih na POP TV smo videli, da voditeljem sindikatov računanje dela velike težave. Ne Semolič ne Rebolj, »vodilna« sindikalista, nista zmogla povedati niti ene vsote, s katero sindikati razpolagajo, le odstotke sta ves čas ponujala. Tudi prej navedena Semoličeva izjava je navadno slepilo in prevara. Znano je, da je bil sobotni spektakel darilo udeležencem. Kdo pa bo to plačal? Matematika jim dela nepremostljive težave. Res čudno, ko vendar že vnaprej znajo zračunati do tolarja natančno, koliko bodo s predvidenimi reformami oškodovani delavci, upokoјenci in najbolj »prizadeta« kategorija državljanov – študenti. No, študentska organizacija pa kupuje hotele, »Juliano« in palače, študentje pa, če se le družijo s »pravimi«, zlahka mesečno zaslužijo po milijon. Da protestnikov ni bilo 40.000, sedaj vemo, bilo jih okrog 25.000, verjetno pa še manj. Pridigarja Semolič in predvsem Rebolj sta bila še najbolj podobna nacističnima histeričnima govornikoma Hitlerju in Goebbelsu.

Še dobro, da smo lahko na TV gledali naše uspešne športnike, ki so Slovenijo v dveh dneh predstavili vsemu svetu. Prav tak balzam za slovenske duše je bila proslava v čast in spomin generala Rudolfa Maistra. Dolga leta je bil Maister ne le zamolčan, temveč celo preziran. Njegovo enkratno pogumno dejanje se ni omenjalo v nobeni povojni zgodovinski knjigi. November leta 1918 se je za desetletja dolgo izgubil. Mladi rod o njem ni nič slišal, večini je bil neznan. Pa še anekdota v zvezi z Rudolfom Maistrom, ki sem jo osebno doživela. 11. novembra 1945 so bile v Titovi Jugoslaviji prve volitve. Na predvečer, 10. novembra, so me aretirali in odpeljali v jeseniške zapore, kjer sem bila že prve dni maja istega leta. Šele drugo jutro, ko so odprli sosednja vrata, sem videla, da je tam moja prijateljica Helena Gluhar. Samo pozdravili sva se, drugo ni bilo dovoljeno. Po »zmagovitih« volitvah se je začelo zasliševanje. Zasliševal je neki Ciril, ki pa je bil dostojen. Pripeljali so še tretjo prijateljico Marijo Šolar. Aretirali so tudi Marijinega očeta Miha Šolarja in sosedo Edija Volčinija. Torej nas je bilo pet, ki smo bili volitvam nevarni. Po štirih dneh so nas odpeljali v Ljubljano, v Galetov grad v Šiški. Tam nas je obravnaval neki Džoni in nas po šestih dneh, ko ni vedel, kaj naj z nami stori, spustil domov. Pred odhodom je Miha Šolar Džoniju rekel: »Sem zaveden Slovenec, bil sem Maistrov borec.« Džoni ga je gledal in ni vedel, o kom govori. Miha Šolar je še dodal: »Borec za severno mejo.« Niti to mu ni nič pomenilo. Skomignil je z rameni in se obrnil. Miha Šolar pa do Jesenic ni pozabil, da zasliševalec ni vedel prav nič o Rudolfu Maistru. Koliko takih Džonijev je bilo in jih je še v Sloveniji? Marija Šolar, mlada, dvajsetletna učiteljica, je na božič 1945 umrla za tifusom na infekcijski kliniki v Ljubljani. Kje se je okužila z bacilom tifusa? V jeseniških ali ljubljanskih zaporih?

**"Za prijatelje si je
treba čas vzeti'..."**

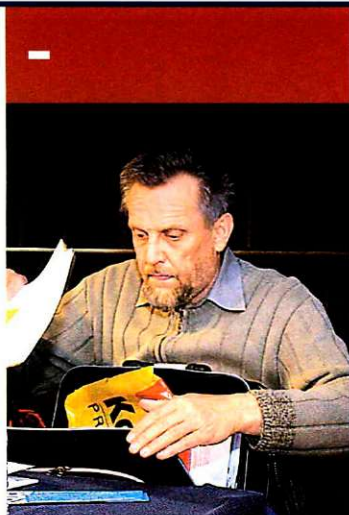
Hvala, dragi naši prijatelji,
ker ste si vzeli čas
in prišli na 11. gala koncert
Radia Ognjišče.

Hvala, ker ste
praznovali z nami.

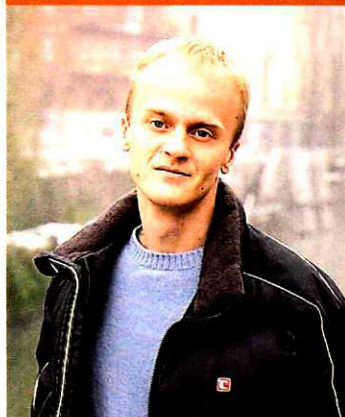
Radio Ognjišče, Trg Brod 11, Koper, foto: Izidor Šček

Politični semafor

Hanžek spet napada Očitno ombudsman Matjaž Hanžek ne more iz svoje kože. Ob komentarju vladnih reform, s katerimi se seveda ne strinja, je znova našel »primerne« besede za sebi ne ljube člane vlade in koalicije. Po udaril je še, da ima vsak pravico izraziti svoje mnenje o reformah, mi pa se sprašujemo, zakaj Hanžek vedno komentira aktualne dogodke na uradnih novinarskih konferencah kot ombudsman in ne kot civilist Matjaž Hanžek.

0

Med Izraelom in Slovenijo Klemen Jelinčič, sin Zmaga Jelinčiča Plemenitega, naj bi načrtoval odprtje prvega centra kabale v Sloveniji. Klemen Jelinčič je širši slovenski javnosti bolj kot po svojih sorodstvenih vezeh znan po prevodu Korana v slovenščino. Že dalj časa živi in ustvarja v Izraelu, tako v Sloveniji kot v tujini pa uživa ugled strokovnjaka za judovstvo in druge religije. Vprašanje pa je, kako bi se ta čas močno skomercializirana kabala prijela na sončni strani Alp.

+

Podpira reforme Upokojeni sindikalist Slavko Kmetič je bil pred časom verjetno nemalo presenečen, ko je v dnevniku Finance zagledal svojo sliko, poleg nje pa tekst, da nasprotuje gospodarskim reformam in podpira proteste sindikatov. Pozneje se je izkazalo, da Kmetič tega ni izjavil (Finance so se mu za pomoto tudi opravičile) in da reforme v resnici podpira. Pravi namreč, da so nujne, protesti sindikatov pa se mu zdijo nepotrebni.

Madež na opoziciji

Državni zbor je doživel pravi šok, ko so poslanci prejšnji teden prvič tožili njegovega predsednika. Poslanski skupini LDS in SD sta na upravno in vrhovno sodišče vložili tožbo zoper Franceta Cukjati, ki naj bi bil kot predsednik državnega zbora (DZ) kršil ustavo, ko je onemogočil ustanovitev preiskovalne komisije, ki bi obravnavala prodajo Mercatorjevih deležev KAD in SOD, čeprav je to zahtevala tretjina poslancev. Opozicije ni prepričal kompromisni predlog o združitvi omenjene komisije s koalicijsko, ki bo obravnavala tudi sumljive posle iz preteklih mandatov, povezane s paradržavnima sklada. Po predlaganem kompromisu bi zadevo Mercator prednostno obravnavali, zato bi bili dve komisiji odveč.

LDS in SD ni prepričala niti Cukjatičeva obrazložitev, da bi ustanovitev dveh komisij o isti zadevi pomenila kršenje pravice preiskovancev, da se ne zaslišijo in jim ne

sodijo dvakrat. Pri tehtanju med pravicami preiskovancev in pravicami poslancev se je Cukjati po posvetovanju z zakonodajno-pravno službo DZ odločil v prid prvih. Vztrajanje pri tožbi predsednika DZ nedvomno predstavlja črn madež za opozicijske poslance, ki so s tem dejanjem tudi bistveno zaostriili odnose v parlamentu.

RADIO
UNIVOX

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si

NFL NFL NFL NFL NFL NFL

AMERIŠKA NOGOMETNA LIGA

NY Giants

VS

Philadelphia Eagles

Nedelja, 11.12.2005 ob 22.00

NFL NFL NFL NFL NFL NFL

UMTS internet: hitrost do 384 kb/s.

S podatkovno kartico UMTS enostavno in poceni do interneta in e-pošte.

Informacije na brezplačnih številkah:

naročniki Mobitel GSM/UMTS: 031/041/051 700 700.

Mobiuporabniki: 031/041/051 121, ostali: 080 70 70.

www.mobitel.si

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

